

สภาพโครงสร้างเศรษฐกิจ ประชากร และสังคม

สภาพทางกายภาพของจังหวัดกาญจนบุรี เป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างและกำหนดสภาพ เศรษฐกิจและสังคมของจังหวัด ในขณะที่ความเจริญทาง เศรษฐกิจเฉพาะในบางพื้นที่ ย่อมจะส่งผลต่อการตั้งถิ่นฐานของประชากร ตลอดจนสภาพทาง สังคม ดังนั้น สภาพเศรษฐกิจและสังคม จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการวางแผนพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี

4.1 โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

4.1.1 โครงสร้างเศรษฐกิจโดยส่วนรวม ลักษณะโครงสร้างเศรษฐกิจโดยทั่วไปในปี พ.ศ.2522 ภาคตะวันตกมีมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาค ราคาคงที่ ปี พ.ศ.2515 มีจำนวน 30,165.7 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 10.59 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ทั้งประเทศ มีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคล 8,434 บาท ซึ่งสูงกว่ารายได้เฉลี่ยต่อบุคคลของทั้งประเทศ คือ 6,054 บาท

ในแง่โครงสร้างทางเศรษฐกิจ ผลิตภัณฑ์ภาคตะวันตกส่วนใหญ่ยังผูกพันอยู่กับสาขาเกษตรกรรม รองลงมาคือ สาขาการค้าและบริการ และสาขาอุตสาหกรรม ส่วนในระดับจังหวัดของภาคตะวันตก ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม นครปฐม เพชรบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี กาญจนบุรี และประจวบคีรีขันธ์ สามารถแบ่งลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ (แผนภูมิที่ 4.1)

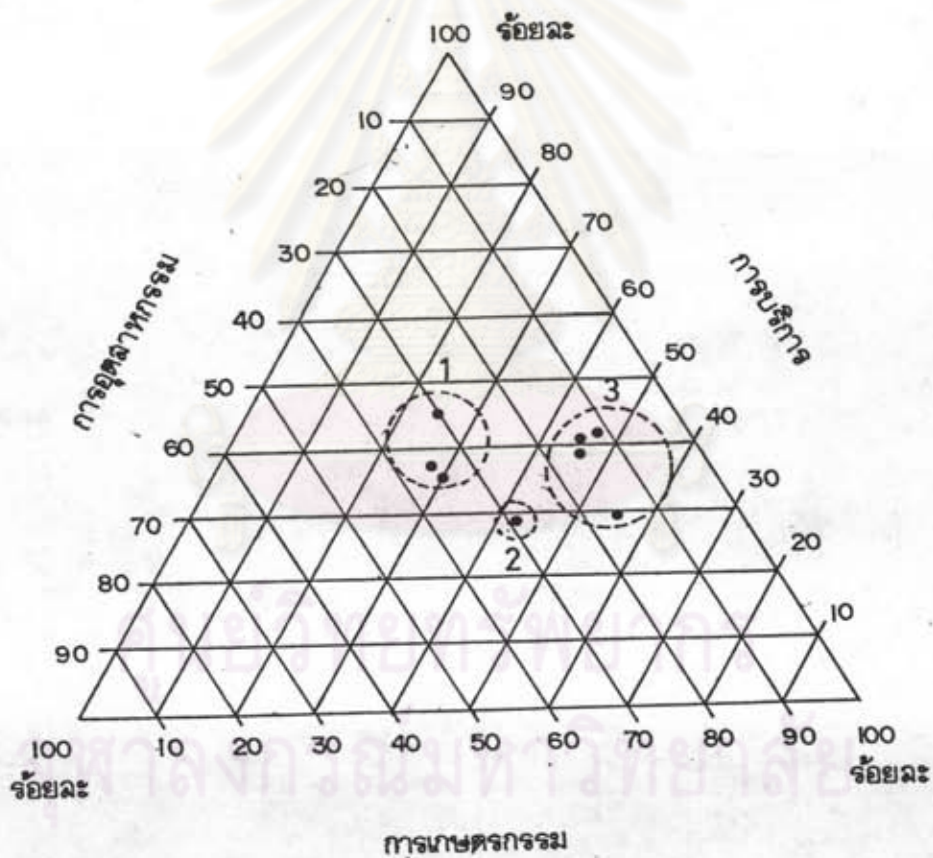
- 1) กลุ่มที่มีโครงสร้างทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับการค้าและบริการ และอุตสาหกรรมมากกว่าการเกษตรกรรม ได้แก่ จังหวัดนครปฐม ราชบุรี และกาญจนบุรี
- 2) กลุ่มที่มีโครงสร้างทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับภาคเกษตรกรรม มากกว่าอุตสาหกรรม และการค้าและบริการ ได้แก่ จังหวัดสมุทรสาคร
- 3) กลุ่มที่มีโครงสร้างทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับภาคเกษตรกรรม และการค้าและบริการมากกว่าอุตสาหกรรม ได้แก่ จังหวัดสุพรรณบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม และเพชรบุรี

แผนภูมิ 4.1 โครงสร้างผลิตภัณฑ์จังหวัด พ.ศ. 2522

กลุ่มที่ 1 นครปฐม ราชบุรี กาญจนบุรี

กลุ่มที่ 2 ฉะเชิงเทรา

กลุ่มที่ 3 สุพรรณบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ฉะเชิงเทรา นครปฐม เพชรบุรี

ลักษณะโครงสร้างเศรษฐกิจโดยทั่วไปของจังหวัดกาญจนบุรี ในปี พ.ศ. 2522 มีมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเท่ากับ 5,199.4 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 17.24 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาค ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดสูงที่สุดในภาคตะวันตก และมีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคล 10,338 บาท ซึ่งสูงกว่ารายได้เฉลี่ยต่อบุคคลของทั้งภาคและประเทศ คือ 8,434 บาท และ 6,054 บาท ตามลำดับในปีเดียวกัน

เมื่อพิจารณาโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดกาญจนบุรี ตามสาขาการผลิตใหญ่ ๆ 3 สาขา คือ การผลิตในสาขาเกษตรกรรม สาขาอุตสาหกรรม และสาขาการค้าและบริการ เปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคตะวันตกในช่วงปี พ.ศ. 2518 ถึง พ.ศ. 2522 (ตารางที่ 4.1) พบว่า การผลิตสาขาการค้าและบริการ ของจังหวัดกาญจนบุรีมีส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์สูงกว่าภาคตะวันตกทุกปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการคมนาคมขนส่ง และการค้าส่งและค้าปลีก โดยในปี พ.ศ. 2522 การผลิตในสาขาการค้าและบริการ ของจังหวัดกาญจนบุรี มีสัดส่วนร้อยละ 45.40 ของสัดส่วนมูลค่าการผลิตของจังหวัด โดยมีสัดส่วนร้อยละ 17.81 เป็นด้านการค้าส่งและค้าปลีก และร้อยละ 17.66 เป็นการค้าและบริการ ส่วนภาคตะวันตกจะมีสัดส่วนการผลิตการค้าและบริการ ร้อยละ 36.44 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ทั้งหมดของภาค โดยด้านการค้าส่งและปลีกมีสัดส่วนร้อยละ 17.72 และการคมนาคมขนส่ง ร้อยละ 7.73 ของมูลค่าการผลิตทั้งหมดของภาค ส่วนการผลิตในสาขาอื่น ๆ พบว่า จังหวัดกาญจนบุรี และภาคตะวันตกจะมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน ยกเว้นการผลิตสาขาเกษตรกรรมเท่านั้น ที่สัดส่วนของมูลค่าผลิตภัณฑ์ของภาคตะวันตกจะสูงกว่าของจังหวัดกาญจนบุรี ในปี พ.ศ. 2522 การผลิตในสาขาเกษตรกรรมของภาคตะวันตก มีสัดส่วนร้อยละ 37.78 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาค ในขณะที่จังหวัดกาญจนบุรี มีสัดส่วนการผลิตสาขาเกษตรกรรมเพียงร้อยละ 24.65 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ของจังหวัดกาญจนบุรี ทั้งนี้เพราะจังหวัดกาญจนบุรี มีการเกษตรกรรมที่เน้นหนักในด้านปศุกรรม มากกว่าสาขาการผลิตย่อยอื่น ๆ ของสาขาเกษตรกรรม ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดกาญจนบุรี ขึ้นอยู่กับการค้าและบริการ และอุตสาหกรรม ในขณะที่โครงสร้างเศรษฐกิจของภาคตะวันตกขึ้นอยู่กับภาคเกษตรกรรม

ถ้าพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์ของจังหวัดกาญจนบุรี ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคตะวันตก จะพบว่าโดยเฉลี่ยแล้ว เกือบทุกสาขาการผลิต

ตารางที่ 4.1 แสดงการเปรียบเทียบสัดส่วนค่าเฉลี่ยปี จังหวัดกาญจนบุรี กับภาคตะวันตก

หน่วย : ร้อยละ

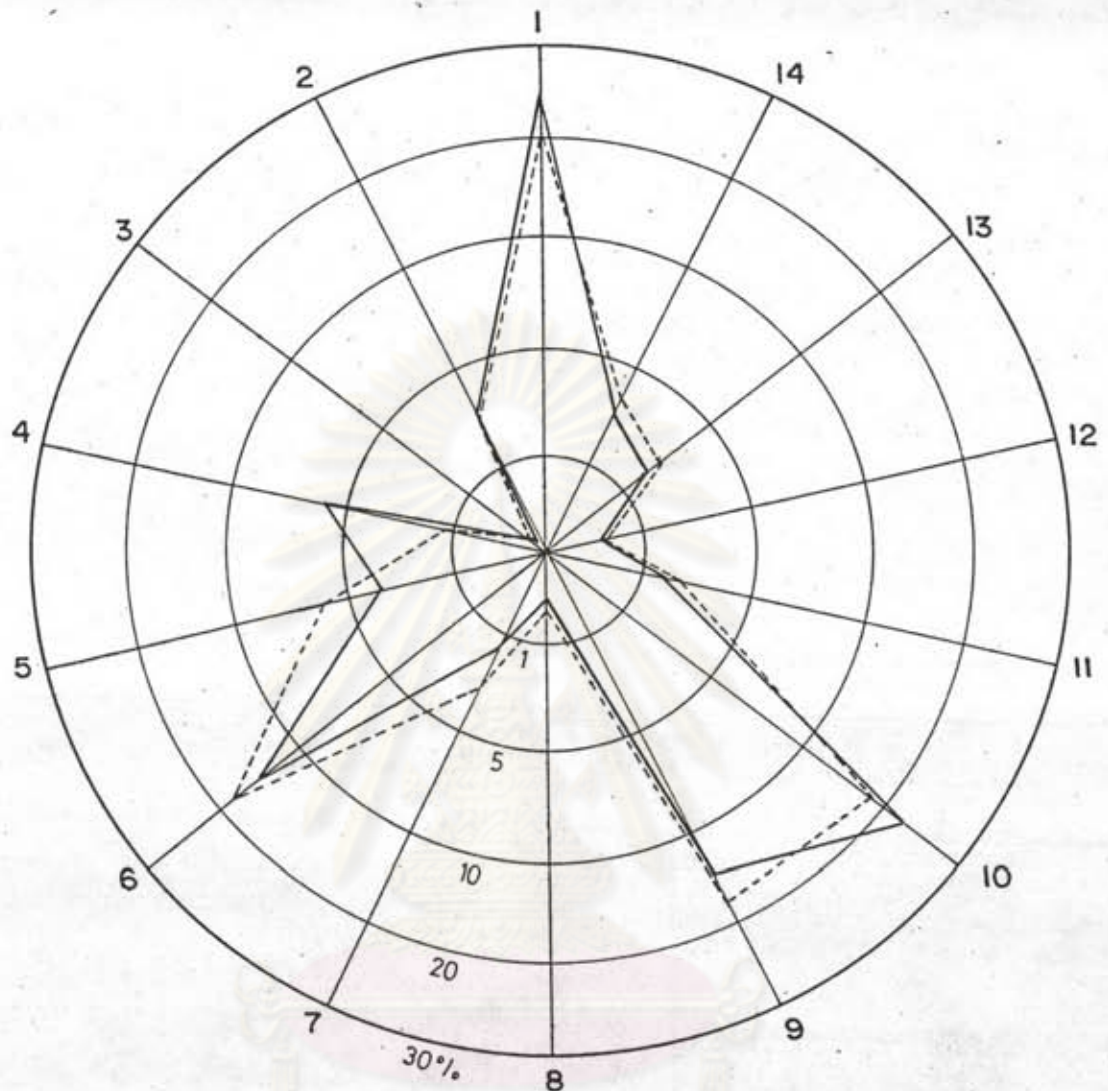
สาขาการผลิต	พ.ศ. 2518		พ.ศ. 2519		พ.ศ. 2520		พ.ศ. 2521		พ.ศ. 2522	
	จังหวัด	ภาค	จังหวัด	ภาค	จังหวัด	ภาค	จังหวัด	ภาค	จังหวัด	ภาค
เกษตรกรรม	33.91	40.03	38.48	40.52	29.78	38.04	29.55	40.59	24.65	37.78
- ปลูกพืช	25.64	26.93	34.09	28.76	26.15	25.28	25.65	27.14	20.89	24.86
- ปลูกสัตว์	2.25	2.99	2.07	3.90	2.38	3.68	2.21	3.62	2.19	3.74
- ประมง	0.03	7.11	0.09	5.49	0.06	7.17	0.19	7.84	0.17	7.29
- ป่าไม้	5.99	2.00	2.22	2.37	1.18	1.91	1.50	1.99	1.40	1.98
อุตสาหกรรม	20.24	22.54	23.11	23.62	26.37	25.38	29.55	24.16	29.95	25.78
- เหมืองแร่และขุดหิน	3.90	2.16	3.24	2.21	3.68	2.40	4.72	2.47	6.61	2.89
- อุตสาหกรรม	15.17	16.90	17.67	17.52	20.65	18.35	16.90	17.06	19.43	18.04
- การก่อสร้าง	1.53	2.52	1.70	2.94	2.07	3.12	3.90	3.69	3.36	3.78
- การไฟฟ้าและประปา	0.45	0.96	0.51	0.95	0.48	1.01	0.47	0.94	0.55	1.07
การค้าและบริการ	45.85	37.42	38.11	35.85	43.35	36.58	44.66	35.24	45.40	36.44
- การคมนาคมขนส่ง	15.74	7.49	7.88	5.92	14.38	6.92	17.02	7.24	17.66	7.73
- การค้าส่ง - ปศุ	23.41	20.49	22.86	20.26	20.89	19.59	17.97	17.73	17.31	17.72
- การธนาคารและประกันภัย	1.12	1.60	1.43	1.73	1.69	2.07	2.71	2.41	2.84	2.58
- ที่อยู่อาศัย	0.51	0.30	0.48	0.72	0.45	0.69	0.51	0.67	0.51	0.65
- การบริหารและป้องกัน	2.28	2.51	2.59	2.64	2.37	2.52	2.85	2.47	2.90	2.47
- การบริการ	2.79	4.53	3.17	4.58	3.57	4.79	3.49	4.72	3.78	5.27
รวม	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ของจังหวัดกาญจนบุรี จะมีสัดส่วนมูลค่าการผลิตที่สูง (ยกเว้นการประมง) และมีสัดส่วนมูลค่าการผลิตของจังหวัดสูงที่สุดในภาคตะวันตก ตลอดจนมีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลที่สูงกว่าภาคตะวันตก และประเทศอีกด้วย ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การผลิตโดยส่วนรวมของจังหวัดกาญจนบุรี มีลักษณะพอเลี้ยงตัวเองได้ ถึงแม้ว่าจังหวัดกาญจนบุรี จะมีอัตราการเพิ่มของผลิตภัณฑ์จังหวัด โดยเฉลี่ยร้อยละ 4.99 ต่อปี และอัตราการเพิ่มของรายได้ต่อบุคคลโดยเฉลี่ยร้อยละ 0.69 ซึ่งเป็นอัตราการเพิ่มที่ต่ำกว่าภาคตะวันตก เนื่องจากเศรษฐกิจโดยส่วนรวมของจังหวัดขยายตัวในอัตราต่ำ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากรายได้เฉลี่ยต่อบุคคล สดได้ว่า จังหวัดกาญจนบุรีมีฐานะดีกว่าบุคคลในจังหวัดอื่น ๆ ของภาคตะวันตกและของประเทศ

4.1.2 โครงสร้างการผลิตรายสาขา

เมื่อพิจารณาการผลิตแยกรายสาขาของจังหวัดกาญจนบุรี สาขาการผลิตที่สำคัญของจังหวัด คือ การเกษตรกรรม กล่าวคือมีมูลค่าผลิตในสาขานี้ขึ้นประกอบด้วย ด้านการกลั่นปศุสัตว์ ประมง และป่าไม้ โดยในปี พ.ศ. 2518 มีสัดส่วนร้อยละ 33.91 ซึ่งเป็นกิจกรรมร้อยละ 25.64 รองลงมาคือ การค้าส่งและปลีก ร้อยละ 23.41 การคมนาคมและขนส่ง ร้อยละ 15.74 และอุตสาหกรรม ร้อยละ 15.17 เมื่อรวมสัดส่วนของสาขาการผลิตทั้ง 4 นี้ จะมีสัดส่วนร้อยละ 88.23 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีความสำคัญต่อเศรษฐกิจโดยส่วนรวมของจังหวัดมาก ในปี พ.ศ. 2522 สัดส่วนของการเกษตรกรรมลดลงเหลือ ร้อยละ 24.65 โดยการกลั่นปศุสัตว์ลดลงเหลือ ร้อยละ 20.89 การค้าส่งและปลีกลดลงเหลือร้อยละ 17.81 ส่วนอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 19.43 การคมนาคมขนส่งเพิ่มเป็นร้อยละ 17.66 เมื่อรวมทั้ง 4 สาขาจะมีสัดส่วน ร้อยละ 79.55 ซึ่งลดลงจากปี พ.ศ. 2518 สาขาที่มีความสำคัญเพิ่มขึ้นคือ เหมืองแร่ และบ่อหิน มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 3.9 ในปี พ.ศ. 2518 เป็นร้อยละ 6.61 ในปี พ.ศ. 2522 ทั้งนี้ เนื่องจากราคาด้านผลิตภัณฑ์เหมืองแร่ มีราคาสูงขึ้น ทำให้มีการขยายการผลิตอย่างรวดเร็ว การก่อสร้างซึ่งมีสัดส่วน ร้อยละ 1.53 เพิ่มเป็นร้อยละ 3.36 ซึ่งเป็นผลมาจากการมีการก่อสร้าง ถนน เขื่อน จึงทำให้มีการก่อสร้างขยายตัวมาก และการธนาคารเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.1 เป็นร้อยละ 2.58 นอกจากนั้นสาขาการผลิตอื่น ๆ เช่น การไฟฟ้า และการประปา ที่อยู่อาศัย การบริหารและป้องกันประเทศ การบริการขยายตัวในอัตราพอสมควร แต่มีผลต่อเศรษฐกิจโดยส่วนรวมของจังหวัดกาญจนบุรี ไม่มากนัก (แผนภูมิที่ 4.2)

1	กลีกรวม	8	ไฟฟ้า และประปา
2	ปศุสัตว์	9	คมนาคม และขนส่ง
3	ประมง	10	การค้าส่ง และค้าปลีก
4	ป่าไม้	11	การธนาคาร ประกันภัย และอสังหาริมทรัพย์
5	เหมืองแร่ และย่อยหิน	12	ที่อยู่อาศัย
6	อุตสาหกรรม	13	การบริหารราชการ และป้องกันประเทศ
7	การก่อสร้าง	14	การบริการ

— พ.ศ. 2518

----- พ.ศ. 2522

ถึงแม้ว่าการผลิตลำชาเกษตรกรรม มีอัตราการเพิ่มลดลงร้อยละ 2.22 ต่อปี โดยมีลำชาป่าไม้ และกลีกรวม มีอัตราการเพิ่มที่ลดลงร้อยละ -20.75 และร้อยละ -2.11 ตามลำดับ ในขณะที่ภาคนอกเกษตรกรรม มีอัตราการเพิ่มขึ้นสูง โดยเฉพาะลำชาเหมืองแร่และบ่อนหิน การธนาคาร ประกันภัย และอสังหาริมทรัพย์ และการก่อสร้างขยายตัวอย่างรวดเร็ว แต่อย่างไรก็ตาม ลำชาการผลิตที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ การกลีกรวม ซึ่ง มีอ้อย เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในตำบลลำหกรวม และอุตสาหกรรมผลิตน้ำตาลทราย เป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญที่สุด นอกจากนั้นการค้าสิ่งและปลึก และการคมนาคมขนส่ง เป็นแหล่งที่มาส่วนหนึ่งของรายได้และการว่าจ้างแรงงาน

4.1.3 แนวโน้มโครงสร้างการผลิต

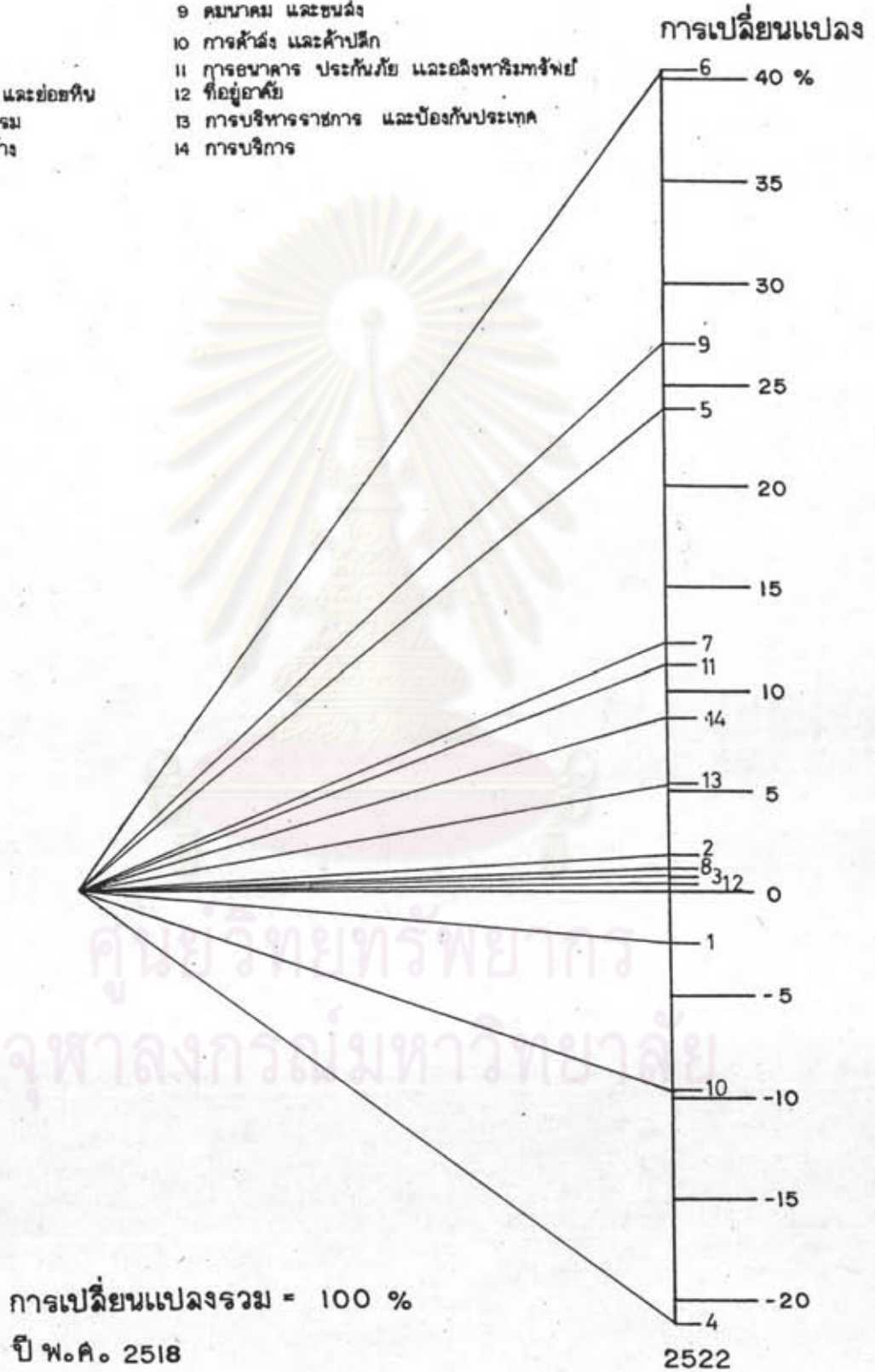
จากสภาพโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดกาญจนบุรี ในช่วงปี พ.ศ. 2518 ถึง พ.ศ. 2522 จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตของจังหวัดกาญจนบุรีนั้น จากร้อยละของการเปลี่ยนแปลงรวม ลำชาอุตสาหกรรมมีร้อยละของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดสูงที่สุด คือร้อยละ 77.68 ของการเปลี่ยนแปลงรวม ลำชาเกษตรกรรม มีร้อยละของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดต่ำที่สุด คือร้อยละ -20.91 ของการเปลี่ยนแปลงรวม แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของลำชาการผลิตย่อย ยังคงพบว่าการอุตสาหกรรมมีร้อยละของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดสูงที่สุด คือร้อยละ 40.4 ของการเปลี่ยนแปลงรวม รองลงมา ได้แก่ การคมนาคม และขนส่ง ร้อยละ 27.1 ของการเปลี่ยนแปลงรวม ส่วนลำชาการผลิตที่มีการเปลี่ยนแปลงต่ำที่สุด ได้แก่ การป่าไม้ ซึ่งลดลงถึงร้อยละ -21.2 ของการเปลี่ยนแปลงรวม รองลงมาได้แก่ การค้าสิ่งและค้าปลึก และการกลีกรวม มีสัดส่วนที่ลดลงถึงร้อยละ -9.8 และร้อยละ -2.5 ของการเปลี่ยนแปลงรวม ตามลำดับ (ตารางที่ 4.2 และแผนภูมิที่ 4.3)

อัตราการเพิ่มของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดกาญจนบุรี ในช่วงปี พ.ศ. 2518 ถึง พ.ศ. 2522 (ตารางที่ 5) พบว่าลำชาอุตสาหกรรมมีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ 16.66 ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราการเพิ่มที่สูงที่สุด ในขณะที่ลำชาเกษตรกรรมมีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยลดลงร้อยละ -2.22 ต่อปี แต่ถ้าพิจารณาอัตราการเพิ่มในลำชาการผลิตย่อยพบว่า การประมงมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยต่อปีสูงที่สุด คือร้อยละ 97.52 ต่อปี รองลงมา

การเปลี่ยนแปลงมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดรายสาขา
ระหว่างปี 2518-2522 คิดเป็นร้อยละจากการ
เปลี่ยนแปลงรวม

- 1 กลีกรวม
- 2 ปศุสัตว์
- 3 ประมง
- 4 ป่าไม้
- 5 เหมืองแร่ และย่อยหิน
- 6 อุตสาหกรรม
- 7 การก่อสร้าง

- 8 ไฟฟ้า และประปา
- 9 คมนาคม และขนส่ง
- 10 การค้าส่ง และค้าปลีก
- 11 การธนาคาร ประกันภัย และอสังหาริมทรัพย์
- 12 ที่อยู่อาศัย
- 13 การบริหารราชการ และป้องกันประเทศ
- 14 การบริการ

ตารางที่ 4.2 แสดงการเปลี่ยนแปลงมูลค่าของผลิตภัณฑ์จังหวัด จำแนกตามสาขาการผลิต ระหว่าง พ.ศ. 2518-2522 ของจังหวัดกาญจนบุรี (ราคาคงที่ปี พ.ศ. 2515)

สาขาการผลิต	การเปลี่ยนแปลงมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด		
	จำนวนเต็ม (ล้านบาท)	คิดเป็น% จาก ปี 2518	คิดเป็น% จาก การเปลี่ยนแปลงรวม
1. กสิกรรม	-21.9	-1.9	-2.5
2. ปศุสัตว์	16.5	16.9	1.9
3. ประมง	7.7	592.3	0.9
4. ป่าไม้	-186	-71.9	-21.2
5. เหมืองแร่ย่อยหิน	210.1	157.5	23.9
6. อุตสาหกรรม	354.9	54.1	40.4
7. การก่อสร้าง	108.5	163.7	12.4
8. ไฟฟ้าและการประปา	9.1	47.2	1.0
9. คมนาคมและขนส่ง	238.1	35.0	27.1
10. การค้าส่งและค้าปลีก	-85.7	-8.5	-9.8
11. การธนาคารและประกันภัย	99.2	204.9	11.3
12. ที่อยู่อาศัย	4.3	19.4	0.5
13. การบริหารและป้องกันประเทศ	47.5	48.3	5.4
14. การบริการ	76.4	63.5	8.7
รวม	878.7	20.3	100.0
ภาคตะวันตก	8,195.8	37.30	

คือ การธนาคารและประกันภัย มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 32.94 ต่อปี ส่วนสาขาการ
ป่าไม้และการกสิกรรม มีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยลดลงร้อยละ -20.75 ต่อปี และร้อยละ
-2.11 ต่อปี ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากการเพาะปลูกประสบกับภาวะความแห้งแล้ง และ
การป่าไม้ได้รับผลกระทบจากนโยบายด้านป่าไม้ของรัฐ

ดังนั้นอาจจะกล่าวได้ว่า แนวโน้มโครงสร้างการผลิตของจังหวัด
กาญจนบุรี จะมีแนวโน้มเติบโตในสาขาอุตสาหกรรมและการค้า และบริการมากกว่าภาค
เกษตรกรรม

4.1.4 รายได้ประชากรของจังหวัดกาญจนบุรี

ในการพิจารณาถึงรายได้ประชากรในระดับอำเภอ ของจังหวัดกาญจนบุรี
ปี พ.ศ. 2522 ได้ใช้ข้อมูลภาษีเงินได้ส่วนบุคคลธรรมดา นำมาพิจารณาร่วมกับมูลค่าผลิตภัณฑ์
จังหวัด ทำให้ทราบถึงมูลค่าผลิตภัณฑ์ในระดับอำเภอในปี พ.ศ. 2522 โดยพบว่า อำเภอ
ท่ามะกา มีมูลค่าผลิตภัณฑ์อำเภอสูงที่สุด คือประมาณ 2,918.42 ล้านบาท รองลงมาคือ
อำเภอเมือง และอำเภอท่าม่วง มีมูลค่าผลิตภัณฑ์อำเภอประมาณ 1,399.16 ล้านบาท และ
597.93 ล้านบาท ตามลำดับ ส่วนอำเภออื่น ๆ มีมูลค่าผลิตภัณฑ์อำเภอที่น้อย ซึ่งมีอำเภอ
ศรีสวัสดิ์ และเลาขวัญ มีมูลค่าผลิตภัณฑ์อำเภอน้อยที่สุดประมาณ 10.92 ล้านบาท (ตาราง
ที่ 6 ภาคผนวก)

สำหรับรายได้เฉลี่ยประชากรในระดับอำเภอ สามารถแบ่งออกเป็น
กลุ่มใหญ่ ๆ ได้ 3 กลุ่มด้วยกัน คือ

- 1) กลุ่มอำเภอที่มีรายได้เฉลี่ยต่อประชากรสูงที่สุด ได้แก่ อำเภอ
ท่ามะกา ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยต่อประชากรเท่ากับ 26,102 บาท
- 2) กลุ่มอำเภอที่มีรายได้เฉลี่ยต่อประชากรปานกลาง ได้แก่ อำเภอ
เมือง อำเภอท่าม่วง และอำเภอทองผาภูมิ
- 3) กลุ่มอำเภอที่มีรายได้เฉลี่ยต่อประชากรต่ำสุด ได้แก่ อำเภอ
บ่อพลอย อำเภอไทรโยค อำเภอพนมทวน อำเภอสังขละบุรี อำเภอศรีสวัสดิ์ และอำเภอ
เลาขวัญ ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยต่อประชากรต่ำสุด เพียง 398 บาทต่อคน

4.1.5 ประสิทธิภาพในการใช้กำลังแรงงานในการผลิตเชิง เศรษฐกิจ

โครงสร้างกำลังแรงงานของประชากรอายุ 11 ปีขึ้นไป ที่ทำงานเชิง เศรษฐกิจของจังหวัดกาญจนบุรี ในปี พ.ศ.2513 ร้อยละ 79.74 ของกำลังแรงงานทั้งหมด จะเป็นกำลังแรงงานในการผลิตสาขา เกษตรกรรม รองลงมาคือ สาขาการค้าบริการ มี ร้อยละ 13.56 ของกำลังแรงงานทั้งหมด และการผลิตสาขาอุตสาหกรรม มีสัดส่วนของ กำลังแรงงานน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 6.7 ของกำลังแรงงานทั้งหมด โครงสร้างกำลังแรงงาน ในช่วง 10 ปี คือ ปี พ.ศ.2523 จะมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างน้อยมาก คือ สัดส่วนของ กำลังแรงงานในสาขาเกษตรกรรม ลดลงเหลือร้อยละ 73.74 ของกำลังแรงงานทั้งหมด แต่จะเพิ่มขึ้นในสัดส่วนกำลังแรงงานสาขาการค้าบริการ และสาขาอุตสาหกรรม เป็นร้อยละ 17.85 และร้อยละ 8.41 ของกำลังแรงงานทั้งหมดตามลำดับ

เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพการใช้กำลังแรงงานที่ทำงานใน เศรษฐกิจ ตามสาขาการผลิตที่มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด ตามสาขาการผลิตแล้วจะเห็นได้ว่า การผลิตใน สาขาเกษตรกรรมจะมีประสิทธิภาพในการผลิตต่ำที่สุด คือ ต่ำกว่ามูลค่าเฉลี่ย การใช้กำลัง แรงงานทั้งหมด ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด ซึ่งเท่ากับ 17,777.7 บาทต่อหัวกำลังแรงงาน ทั้งหมด โดยที่กำลังแรงงานสาขา เกษตรกรรมก่อให้เกิดมูลค่าการผลิตต่อหัวประชากร เพียง 9,263.8 บาทต่อหัวกำลังแรงงาน ในสาขาเกษตรกรรม ทั้งที่มีกำลังแรงงานในสาขานี้ถึง ร้อยละ 73.74 ของกำลังแรงงานทั้งจังหวัด ส่วนกำลังแรงงานอุตสาหกรรมก่อให้เกิด มูลค่าการผลิตต่อหัวประชากรสูงสุด คือ 50,244.4 บาทต่อหัวกำลังแรงงาน ในสาขา อุตสาหกรรม โดยที่กำลังแรงงานในสาขานี้มีเพียงร้อยละ 8.41 ของกำลังแรงงานทั้งหมด ของจังหวัด รองลงมา ได้แก่ กำลังแรงงานในสาขาการค้าบริการ ก่อให้เกิดมูลค่าการ ผลิตต่อหัวเท่ากับ 37,652 บาทต่อหัวกำลังแรงงาน ในสาขาการค้าและบริการ โดยที่มี กำลังแรงงานในสาขานี้ร้อยละ 17.85 ของกำลังแรงงานทั้งหมด

สำหรับโครงสร้างกำลังแรงงาน ที่ทำงานเชิง เศรษฐกิจของจังหวัด กาญจนบุรี มีพื้นฐานการผลิตในสาขา เกษตรกรรมอย่างชัดเจน ในช่วงระยะ 10 ปี โครงสร้างกำลังแรงงานเริ่มจะมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปสู่การผลิตในสาขาการค้าบริการ และ สาขาอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ในขณะที่โครงสร้างกำลังแรงงานสาขาเกษตรกรรม ยังคงมี

สัดส่วนมากที่สุดในตลาดการผลิตทั้งหมด และในช่วง 10 ปี สัดส่วนลดลงเล็กน้อย แต่ประสิทธิภาพในการผลิตสาขาเกษตรกรรมยังต่ำอยู่ เมื่อเปรียบเทียบกับการผลิตในสาขาอุตสาหกรรมและสาขาการค้าบริการ

สรุป

ถึงแม้ว่าโครงสร้างกำลังแรงงานของประชากรที่ทำงานในเชิงเศรษฐกิจของจังหวัดกาญจนบุรี จะอยู่ในสาขาเกษตรกรรมมากที่สุด แต่แนวโน้มของกำลังแรงงานสาขาเกษตรกรรมก็เริ่มลดลง และประสิทธิภาพการใช้กำลังแรงงานในเชิงเศรษฐกิจของสาขาเกษตรกรรมมีประสิทธิภาพต่ำสุด เมื่อเปรียบเทียบกับสาขาการผลิตอื่น ๆ นอกจากนี้แนวโน้มของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดในสาขาเกษตรกรรม ก็มีแนวโน้มต่ำลง คือ ในปี พ.ศ. 2522 มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดสาขาเกษตรกรรมมีเพียงร้อยละ 24.65 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด ในขณะที่แนวโน้มของกำลังแรงงาน ในสาขาการค้าและบริการ และสาขาอุตสาหกรรม มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และมีประสิทธิภาพการใช้กำลังแรงงานในการผลิตสูง โดยเฉพาะสาขาอุตสาหกรรม ก่อให้เกิดมูลค่าการผลิตต่อหัวสูงที่สุด รองลงมาเป็นสาขาการค้าและบริการ

ตารางที่ 4.3 แสดงการใช้กำลังแรงงานในการผลิตกับมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด ในสาขาการผลิต ปี พ.ศ. 2523

สาขาการผลิต	จำนวนแรงงานที่ทำงานเชิงเศรษฐกิจ	มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด (ล้านบาท)	เฉลี่ยรายได้ต่อหัวแต่ละสาขาการผลิต
สาขาการเกษตร	188,432	1,745.60	9,263.8
สาขาอุตสาหกรรม	21,481	1,079.30	50,244.4
สาขาการค้าและบริการ	45,631	1,718.10	37,652
รวม	255,544	4,543.00	17,777.7

4.1.6 สภาวะการล้งสินค้าเข้าและสินค้าออก

จากรายงานการสำรวจปริมาณการขนส่งทางถนน ในปี พ.ศ. 2519 และ พ.ศ. 2522 ทำให้ทราบถึงสภาวะการล้งสินค้าเข้าและสินค้าออกของจังหวัดกาญจนบุรี โดยพิจารณาจากปริมาณการขนส่งสินค้าเข้าและสินค้าออก ระหว่างจังหวัดกาญจนบุรีกับ กรุงเทพมหานคร เป็นเกณฑ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

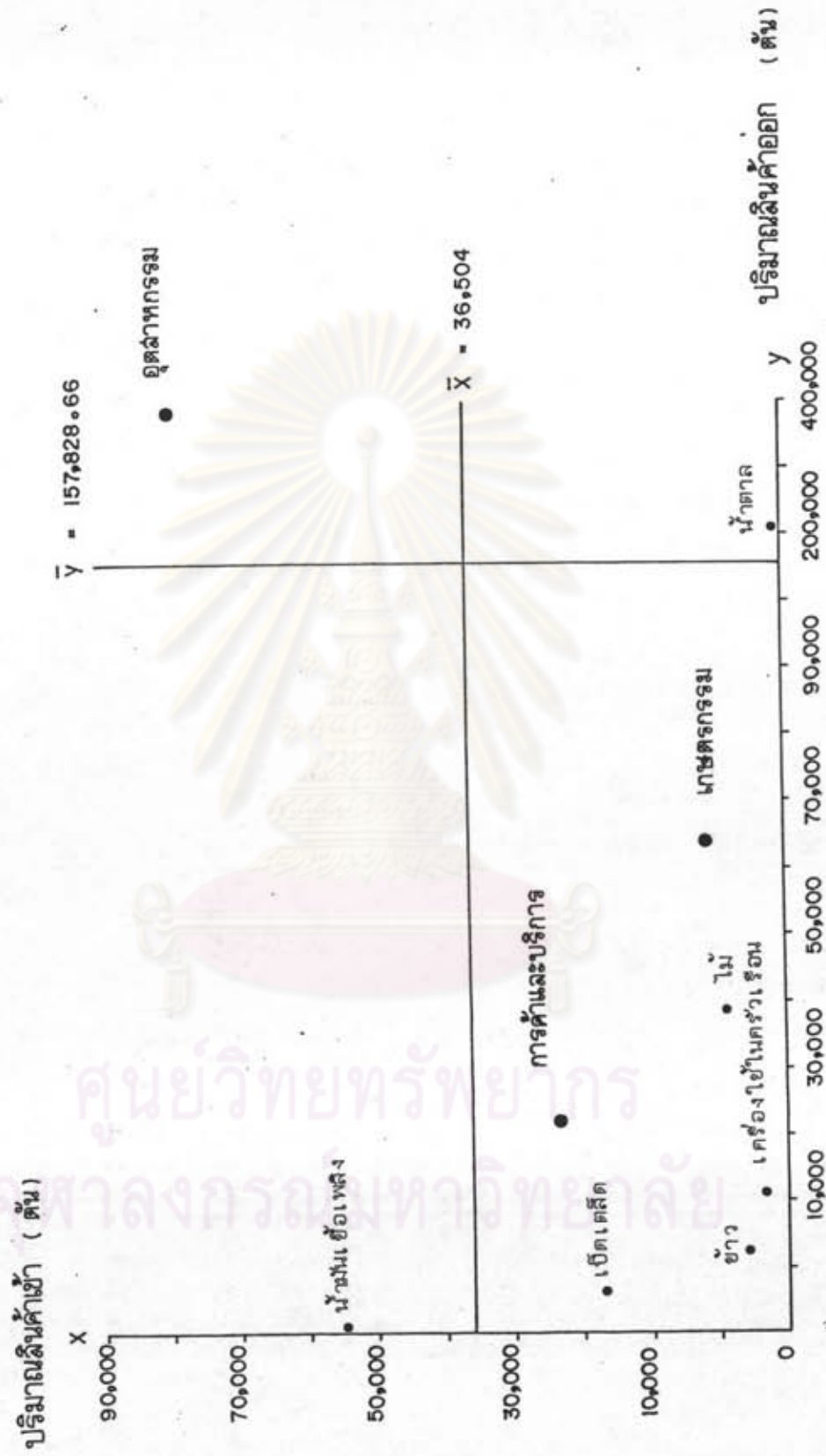
ปริมาณสินค้าเข้าของจังหวัดกาญจนบุรี ในปี พ.ศ. 2519 มี 110,045 ตัน โดยจำแนกเป็นสินค้าประเภทอุตสาหกรรมมากที่สุด ถึงร้อยละ 75.40 ของปริมาณสินค้าทั้งหมด และเป็นสินค้าจำพวกน้ำมัน เชื้อเพลิงและหล่อลื่นมากที่สุด ร้อยละ 18.03 เป็นสินค้าประเภทการค้าบริการ ส่วนมากเป็นสินค้าเบ็ดเตล็ด¹ และร้อยละ 6.57 เป็นสินค้าประเภทเกษตรกรรม ซึ่งมีข้าวเป็นสินค้าหลัก ในปี พ.ศ. 2522 ปริมาณสินค้าเข้าลดลงจากเดิม ร้อยละ -0.48 สินค้าอุตสาหกรรมยังคงเป็นสินค้านำเข้ามากที่สุด ร้อยละ 72.92 มีน้ำมัน เชื้อเพลิงนำเข้ามามากที่สุด ร้อยละ 21.88 เป็นสินค้าประเภทการค้าบริการ (เบ็ดเตล็ด) ร้อยละ 5.20 เป็นสินค้าเกษตรกรรม (ข้าว นำเข้ามาที่สุด)

ปริมาณสินค้าออกในปี พ.ศ. 2519 มี 430,872 ตัน สินค้าประเภทอุตสาหกรรมล้งออกมากที่สุด ถึงร้อยละ 73.84 โดยมีน้ำตาลล้งออกมากที่สุด รองลงมา เป็นสินค้าประเภทเกษตรกรรม ร้อยละ 18.63 มีไม้ล้งออกมากที่สุด ร้อยละ 7.52 เป็นสินค้าประเภทการค้าและบริการ มีสินค้าเบ็ดเตล็ดมากที่สุด ในปี พ.ศ. 2522 สภาวะการล้งสินค้าเข้าและสินค้าออกเหมือนเดิม แต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นถึง ร้อยละ 9.89 โดยมีสินค้าอุตสาหกรรม ร้อยละ 81.77 (น้ำตาล) สินค้าเกษตรกรรม ร้อยละ 13.58 (ไม้) และสินค้าประเภทการค้าบริการ ร้อยละ 4.65 (เครื่องใช้ในครัวเรือน)

แนวโน้มของสภาวะการล้งสินค้าเข้าและสินค้าออก ในช่วง 3 ปี พบว่า สินค้าเข้าประเภทการค้าบริการมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ร้อยละ 20.77 ในขณะที่สินค้าประเภทเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมลดลง ร้อยละ 21.22 และร้อยละ 3.76 ตามลำดับ ทั้งนี้ เพราะสินค้าประเภทการค้าบริการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าเบ็ดเตล็ด ที่มีความต้องการสูง

¹ สินค้าเบ็ดเตล็ด ได้แก่ เครื่องแต่งกาย เครื่องสำอาง ยา เวชภัณฑ์ เครื่องเขียน เครื่องไฟฟ้า และเครื่องเรือนต่าง ๆ

แผนภูมิ 4.4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณสินค้าเข้ากับปริมาณสินค้าออก ปี พ.ศ. 2522

และบางชนิด ซึ่งหัตถกาญจนบุรีไม่สามารผลิตเองได้ ส่วนสินค้าประเภทเกษตรกรรม และ
อุตสาหกรรมบางอย่าง สามารถผลิตได้เองในจังหวัด สำหรับปริมาณสินค้าส่งออก โดยเฉพาะ
ประเภทอุตสาหกรรม มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 21.68 จากเดิม ในขณะที่ปริมาณสินค้า
ออกประเภทการค้าบริการ และเกษตรกรรม มีแนวโน้มลดลง เนื่องจากสินค้าประเภท
อุตสาหกรรม โดยเฉพาะน้ำตาล ผลิตได้มาก และเป็นอุตสาหกรรมที่หารายได้ให้กับจังหวัด
เป็นอย่างมาก

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสินค้าเข้าและสินค้าออก ของจังหวัด
กาญจนบุรี ในปี พ.ศ. 2522 จากแผนภูมิที่ 4.2 จะเห็นได้ว่า ปริมาณสินค้าเข้าและสินค้า
ออกประเภทสินค้าอุตสาหกรรม มีความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจน กล่าวคือ มีปริมาณสินค้าเข้า
และออกสูง โดยประเภทของสินค้าเข้า ได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่ใช้ในการ
ประกอบอุตสาหกรรม ในขณะที่น้ำตาลเป็นสินค้าอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อส่งออก ส่วนสินค้า
ประเภทการค้าและบริการ มีปริมาณสินค้าเข้าและออกใกล้เคียงกัน โดยมีสินค้าเบ็ดเตล็ด
เป็นสินค้าเข้า และเครื่องใช้ในครัวเรือนเป็นสินค้าออก สำหรับประเภทเกษตรกรรม มี
ปริมาณส่งออกมากกว่าเข้า ฮันไดแก๊ว ไม้ และข้าว

สรุป

สินค้าเข้าที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ สินค้าประเภทอุตสาหกรรม แต่
กลับมีแนวโน้มที่ลดลงในขณะที่สินค้าเข้าประเภทการค้าและบริการ ซึ่งมีความสำคัญรองลง
มากกลับมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น และอัตราการเพิ่มของสินค้าเข้ามีอัตราที่ลดลงถึงร้อยละ -0.16
ต่อปี

สินค้าออกที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ สินค้าประเภทอุตสาหกรรม และ
มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะที่สินค้าออกประเภทเกษตรกรรม ซึ่งมีความสำคัญ
รองลงมา กลับมีแนวโน้มที่ลดลง อย่างไรก็ตาม สินค้าออกของจังหวัดกาญจนบุรี มีอัตรา
การเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 3.30 ต่อปี

ในปี พ.ศ. 2519 และปี 2522 สินค้าเข้าประเภทอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่เป็น
สินค้าจากพวกน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งเป็นสินค้าเข้าที่จำเป็นต่อกิจกรรมต่าง ๆ สินค้าเข้าประเภท
การค้าและบริการ ส่วนใหญ่เป็นสินค้าเบ็ดเตล็ด และสินค้าเข้าประเภทเกษตรกรรม จะเป็น
สินค้าจากพวกข้าว

สำหรับสินค้าออกประเภทอุตสาหกรรม ที่มีบทบาทสำคัญต่อจังหวัดกาญจนบุรี เป็นอย่างมาก ได้แก่ สินค้าจำพวกน้ำตาล รองลงมาเป็นสินค้าพวกวัสดุก่อสร้าง (หิน, ดิน, ทราย) สินค้าออกประเภทเกษตรกรรม เป็นสินค้าพวกไม้ รองลงมาเป็นพวกมันสำปะหลัง (ปี 2519) และผักและผลไม้ (ปี 2522) ส่วนสินค้าออกประเภทการค้าบริการ ก็เป็นพวกสินค้าเบ็ดเตล็ด ในปี 2519 และเปลี่ยนเป็นพวกเครื่องใช้ไนคร้ว เรือน ในปี 2522

ตารางที่ 4.4 แสดงปริมาณสินค้าเข้าและสินค้าออกของจังหวัดกาญจนบุรี ปี 2519 และปี 2522

หน่วย : ตัน

ประเภทของสินค้าเข้า	ปริมาณสินค้า				การเปลี่ยนแปลง		อัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ย
	2519	%	2522	%	จำนวน	%	
1. เกษตรกรรม	7,228	6.57	5,694	5.20	-1,534	-21.22	-7.07
2. อุตสาหกรรม	82,979	75.40	79,859	72.92	-3,120	-3.76	-1.25
3. การค้าบริการ	19,838	18.03	23,959	21.88	4,121	20.77	6.92
รวม	110,045	100	109,512	100	-533	-0.48	-0.16
ประเภทของสินค้าออก	ปริมาณสินค้า				การเปลี่ยนแปลง		อัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ย
	2519	%	2522	%	จำนวน	%	
1. เกษตรกรรม	80,288	18.63	64,298	13.58	-15,990	-19.92	-6.64
2. อุตสาหกรรม	318,175	73.84	387,153	81.77	68,978	21.68	7.22
3. การค้าบริการ	32,409	7.52	22,035	4.65	-10,374	-32.01	-10.67
รวม	430,872	100	473,486	100	42,614	9.89	3.30

ที่มา : กรมการขนส่งทางบก

4.1.7 ชีตความล่ามารถและฐานะการคส่งท่งถิ่น

ในการที่จะพิจารณาว่า รัฐบาลท่งถิ่นจะสามารถบริหารงานเพื่อประโยชน์ ลู่ขของประชำชนในท่งถิ่นได้มากน้อยเพียงใด ปัจจัยสำคัญที่จะต้องพิจารณาทึง ได้แก่ รายได้ รายจ่าย ความลุ่มดุลย์ของรายได้และรายจ่าย ตลอดจนถึงแหล่งที่มาของรายได้

การคส่งท่งถิ่นของจังหวัดกาญจนบุรี ันประกอบไปด้วย เทศบาล ลู่ชาภิบาล และองค์การบริหารล่วนจังหวัด ในปี พ.ศ.2522 รัฐบาลท่งถิ่นมีรายได้ท่งสิ้นประมาณ 54 ล้านบาท โดยเป็นรายได้ที่ได้มาจากเทศบาลมากที่สุดถึงร้อยละ 43.11 ของรายได้ท่งหมด รองลงมาได้แก่ องค์การบริหารล่วนจังหวัด และลู่ชาภิบาล มีรายได้ร้อยละ 31.79 และ ร้อยละ 25.10 ของรายได้ท่งหมด ตามลำดับ

4.1.7.1 เทศบาล

1) รายได้

รายได้ของเทศบาลเมืองกาญจนบุรี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 ถึง พ.ศ.2522 จะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่จะเป็นรายได้จากภาษีอากร และรองลงมา เป็น รายได้จากเงินอุดหนุน ส่วนรายได้จากหมวดอื่น ๆ มีลิตล่วนน้อยมาก ดังจะเห็นได้จากในปี พ.ศ.2518 รายได้ของเทศบาลท่งหมดประมาณ 13 ล้านบาท โดยร้อยละ 77.15 ของรายได้ ท่งหมด เป็นรายได้จากหมวดภาษีอากร อีกร้อยละ 14.97 ของรายได้ท่งหมดเป็นรายได้จาก หมวดเงินอุดหนุน ในปี พ.ศ.2522 รายได้ของเทศบาลเพิ่มเป็น 23 ล้านบาท ร้อยละ 67.30 ของรายได้ท่งหมดเป็นรายได้จากหมวดภาษีอากร และร้อยละ 20.49 ของรายได้ท่งหมดเป็น รายได้จากหมวดเงินอุดหนุน

แนวโนม้การเปลี่ยนแปลงของรายได้เทศบาลเมือง กาญจนบุรี จะมีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยในย่วง 4 ปี คือ พ.ศ.2518 ถึง พ.ศ.2522 เพิ่ม ร้อยละ 15.62 ต่อปี หมวดรายได้ที่มีอัตราการเพิ่มลู่สูงลู่ดในย่วง 4 ปี คือ หมวดสาธารณูปโภค และเทศบาลขยี้ ซึ่งมีอัตราการเพิ่มลู่สูงถึงร้อยละ 149.88 ต่อปี รองลงมาได้แก่ หมวดเบ็ดเตล็ด และหมวดเงินอุดหนุน ซึ่งมีอัตราการเพิ่มร้อยละ 49.97 ต่อปี และร้อยละ 38.28 ต่อปี ตามลำดับ (ตารางที่ 7 ภาคผนวก)

2) รายจ่าย

รายจ่ายของเทศบาลเมืองกาญจนบุรี แบ่งเป็น 2 หมวดใหญ่ คือ รายจ่ายธรรมดา และรายจ่ายพิเศษ ในช่วง 4 ปี คือ พ.ศ.2518 ถึง พ.ศ.2522 จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่รายจ่ายของเทศบาลเมืองกาญจนบุรี จะเป็นรายจ่ายธรรมดา ซึ่งมีหมวดค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง เป็นหมวดรายจ่ายที่เทศบาลจ่ายสูงสุด รองลงมาเป็นหมวดเงินเดือน ดังจะเห็นได้จากในปี พ.ศ.2518 รายจ่ายของเทศบาลทั้งหมดประมาณ 12 ล้านบาท โดยร้อยละ 75.46 เป็นรายจ่ายธรรมดา และร้อยละ 24.54 เป็นรายจ่ายพิเศษ จากประเภทของรายจ่ายธรรมดานั้น จะเห็นได้ว่า เป็นหมวดค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ถึงร้อยละ 28.40 ของรายจ่ายทั้งหมด และร้อยละ 10.58 ของรายจ่ายเป็นหมวดเงินเดือน ในปี พ.ศ.2522 รายจ่ายของเทศบาลเพิ่มเป็น 21 ล้านบาท ร้อยละ 88.84 ของรายจ่ายทั้งหมดเป็นรายจ่ายธรรมดา โดยเป็นหมวดค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ร้อยละ 31.36 ของรายจ่ายทั้งหมด รองลงมาเป็นรายจ่ายหมวดเงินเดือน ร้อยละ 17.17 ของรายจ่ายทั้งหมด ส่วนรายจ่ายพิเศษมีแนวโน้มที่ลดลง

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของรายจ่ายเทศบาลเมืองกาญจนบุรี พบว่า รายจ่ายของเทศบาล มีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยในช่วง 4 ปี เพิ่มร้อยละ 16.67 ต่อปี โดยรายจ่ายในหมวดรายจ่ายอื่น ๆ มีอัตราการเพิ่มสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 223.48 ต่อปี ทั้งนี้เพราะ รายจ่ายในหมวดนี้สูงมากเป็นพิเศษในปี พ.ศ.2521 รองลงมาเป็นหมวดเงินอุดหนุน มีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ย ร้อยละ 53.28 ต่อปี

ในช่วง 4 ปี จะเห็นได้ว่าอัตราการเพิ่มของรายจ่ายสูงกว่าอัตราการเพิ่มของรายได้ คือ อัตราการเพิ่มของรายได้ร้อยละ 15.62 ต่อปี ส่วนอัตราการเพิ่มของรายจ่าย ร้อยละ 16.67 ต่อปี เมื่อพิจารณาถึงความล้มเหลวของรายรับและรายจ่ายของเทศบาลเมืองกาญจนบุรี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2518 ถึง พ.ศ.2522 พบว่า ความล้มเหลวของรายได้และรายจ่ายทั้งหมดมีสถานะเกินดุลย์ทุกปี แต่ถ้าหากพิจารณารายได้ของเทศบาลโดยหักเงินอุดหนุนของรัฐบาลแล้ว ก็จะอยู่ในสถานะขาดดุลย์ทุกปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเทศบาลเมืองกาญจนบุรี มีรายได้ไม่เพียงพอในการนำมาทะนุบำรุงท้องถิ่นหรือเลี้ยงตัวเองไม่ได้ ถ้าปราศจากเงินอุดหนุนของรัฐบาล หรือการให้การสนับสนุนจากรัฐบาล

4.1.7.2 ลุ่มชาภิบาล

1) รายได้

รายได้ของลุ่มชาภิบาลส่วนใหญ่ จะเป็นรายได้จากหมวดภาคีอาคารสูงที่สุด ในปี พ.ศ.2518 ลุ่มชาภิบาลลาดหญ้า (อำเภอเมือง) มีรายได้สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 18.23 ของรายได้ลุ่มชาภิบาลทั้งหมด รองลงมาได้แก่ ลุ่มชาภิบาลท่าม่วง (อำเภอท่าม่วง) มีรายได้เป็นร้อยละ 15.77 ของรายได้ลุ่มชาภิบาลทั้งหมด ในปี พ.ศ.2522 ลุ่มชาภิบาลที่มีรายได้สูงที่สุด ได้แก่ ลุ่มชาภิบาลท่าม่วง (อำเภอท่าม่วง) มีรายได้เป็นร้อยละ 12.25 ของรายได้ลุ่มชาภิบาลทั้งหมด รองลงมาได้แก่ ลุ่มชาภิบาลท่าเรือ (อำเภอท่ามะกา) มีรายได้เป็นร้อยละ 10.61 ของรายได้ลุ่มชาภิบาลทั้งหมด สำหรับลุ่มชาภิบาลเอราวัณ (เปลี่ยนจากศรีสวัสดิ์เป็นเอราวัณ ในปี พ.ศ.2522) มีรายได้น้อยที่สุดเพียงร้อยละ 2.90 ของรายได้ลุ่มชาภิบาลทั้งหมด (ตาราง 8 ภาคผนวก)

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของรายได้ลุ่มชาภิบาล ในช่วง 4 ปี รายได้ลุ่มชาภิบาลทั้งหมด ในปี พ.ศ.2518 มีประมาณ 6 ล้านบาท เพิ่มเป็น 13 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2522 ซึ่งมีอัตราการเพิ่มของรายได้โดยเฉลี่ยร้อยละ 31.54 ต่อปี สำหรับลุ่มชาภิบาลที่มีอัตราการเพิ่มสูงที่สุด ได้แก่ ลุ่มชาภิบาลเลาขวัญ มีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ 296.75 ต่อปี ทั้งนี้เนื่องจากในปี พ.ศ.2521 ลุ่มชาภิบาลเลาขวัญ มีรายได้เพิ่มขึ้นมาก

2) รายจ่าย

รายจ่ายของลุ่มชาภิบาล ส่วนใหญ่จะเป็นรายจ่ายในหมวดของค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ค่าใช้สอย และค่าวัสดุ ในปี 2518 ลุ่มชาภิบาลลาดหญ้า มีรายจ่ายมากที่สุด ในปี 2522 ลุ่มชาภิบาลท่าม่วง มีรายจ่ายมากที่สุด ในปี 2518 รายจ่ายของลุ่มชาภิบาลมีทั้งหมดประมาณ 5 ล้านบาท และเพิ่มเป็น 12 ล้านบาท ในปี 2522 มีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ 34.43 ต่อปี และลุ่มชาภิบาลเลาขวัญ มีแนวโน้มของการเพิ่มรายจ่ายมากที่สุด

เมื่อพิจารณาถึงสภาพความล้มตลยของรายรับและรายจ่ายแล้วจะเห็นได้ว่า อัตราการเพิ่มของรายจ่ายสูงกว่าอัตราการเพิ่มของรายได้ อย่างไรก็ตาม ลุ่มชาภิบาลก็ยังมีสภาพเกินดุลอยู่เพียงเล็กน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลุ่มชาภิบาลห้วยเหฌียว และลุ่มชาภิบาลท่ามะกา มีสถานะขาดดุลย์ในปี พ.ศ.2522 ดังนั้นลุ่มชาภิบาลยังคงจำเป็นต้องอาศัยเงินอุดหนุนของรัฐบาลในการพัฒนาท้องถิ่น

4.1.7.3 องค์การบริหารส่วนจังหวัด

1) รายได้

องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นรัฐบาลท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนมากที่สุด ทั้งนี้เพราะว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นรัฐบาลท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชนที่อยู่ในชนบทของจังหวัด โดยเขตความรับผิดชอบจะคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด ยกเว้นพื้นที่เทศบาลและสุขาภิบาล

ในปี พ.ศ.2518 องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี มีรายได้ประมาณ 12 ล้านบาท ซึ่งรายได้ส่วนใหญ่ได้มาจากหมวดภาษีอากร นอกจากนี้ยังได้จากค่าธรรมเนียม ค่าปรับ ใบอนุญาต รายได้จากทรัพย์สิน และอื่น ๆ ซึ่งมีน้อยมาก ในปี พ.ศ.2522 องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีรายได้เพิ่มเป็น 17 ล้านบาท และร้อยละ 89.68 เป็นรายได้จากภาษีอากร (ตารางที่ 4.5)

ในช่วง 4 ปี คือ พ.ศ.2518 ถึง พ.ศ.2522 จะเห็นได้ว่ารายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอัตราการเพิ่มน้อยมาก โดยมีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ 9.91 ต่อปี

2) รายจ่าย

ในปี พ.ศ.2518 องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีรายจ่าย 13.5 ล้านบาท และเพิ่มเป็น 15 ล้านบาท ในปี 2522 โดยมีอัตราการเพิ่มร้อยละ 2.79 ต่อปี

จากลักษณะดังกล่าวทำให้ความสัมพันธ์ของรายรับ-รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มีสถานะขาดดุลย์ ในปี 2518 และในปี พ.ศ.2522 องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีสถานะได้ดุลย์เพียง 2.1 ล้านบาท อย่างไรก็ตาม สถานะการคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ เนื่องจากรายได้น้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรที่ต้องรับผิดชอบ ประกอบกับรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่พึ่งตนเองไม่ได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งนับได้ว่าเป็นอุปสรรคสำคัญอย่างหนึ่งต่อการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

สรุป

เมื่อเปรียบเทียบรายได้จากเทศบาล อู่ยาริบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัดแล้ว จะเห็นว่า เทศบาลมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวสูงที่สุดถึง 821 บาทต่อหัวประชากร อู่ยาริบาล มีรายได้เฉลี่ย 152 บาทต่อหัวประชากร และองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีรายได้น้อยที่สุดเพียง 45 บาทต่อหัวประชากร เพราะฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่า เทศบาลเป็นรัฐบาลท้องถิ่นที่สามารถแสดงบทบาทของรัฐบาลท้องถิ่นได้มากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับรัฐบาลท้องถิ่นอื่น ๆ แต่อย่างไรก็ตามก็ต้องอาศัยเงินอุดหนุนจากรัฐบาล

ตารางที่ 4:5 รายได้และรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี ปี พ.ศ.2518 และ พ.ศ.2522

องค์การบริหารส่วนจังหวัด	ปี พ.ศ.2518	ปี พ.ศ.2522	อัตราการเพิ่ม
รายได้รวม	12,287,672.07	17,168,070.57	9.91
ภาษีอากร		15,395,870.09	
ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และ- ใบอนุญาต		668,383.58	
รายได้จากทรัพย์สิน		404,694.36	
อื่น ๆ		699,122.54	
รายจ่ายรวม	13,557,271.67	15,071,375.45	2.79

4.2 โครงสร้างประชากร

4.2.1 ขนาดและการเปลี่ยนแปลงประชากร

ในระบอบภาค ในปี พ.ศ.2522 ภาคตะวันตกมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 3,576,703 คน คิดเป็นร้อยละ 7.76 ของประชากรทั้งประเทศ จังหวัดที่มีประชากรมากที่สุดของภาคตะวันตก ได้แก่ จังหวัดสุพรรณบุรี มีประชากรร้อยละ 19.6 ของประชากรทั้งภาค รองลงมาคือ จังหวัดราชบุรี และนครปฐม มีประชากรร้อยละ 17.5 และร้อยละ 15.5 ของประชากรทั้งภาค สำหรับจังหวัดกาญจนบุรี เป็น 1 ใน 8 จังหวัดของภาคตะวันตก ประชากรของจังหวัดกาญจนบุรี ใน พ.ศ.2516 มีจำนวน 390,844 คน เมื่อเทียบจำนวนประชากรของจังหวัดกาญจนบุรี กับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันตก จังหวัดกาญจนบุรี จะมีประชากรสูงเป็นอันดับที่ 4 ในปี พ.ศ.2522 จังหวัดกาญจนบุรี มีจำนวนประชากรเพิ่มเป็น 502,961 คน คิดเป็นร้อยละ 14.06 ของประชากรภาคตะวันตก

ส่วนการเปลี่ยนแปลงประชากรในช่วง 6 ปี คือ พ.ศ.2516 ถึง พ.ศ.2522 ภาคตะวันตกมีการเปลี่ยนแปลงประชากรเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.11 ของจำนวนประชากรภาคตะวันตกในปี พ.ศ.2516 และมีอัตราการเพิ่มประชากรโดยเฉลี่ยร้อยละ 2.08 ต่อปี ในขณะที่จังหวัดกาญจนบุรี มีการเปลี่ยนแปลงประชากรและอัตราการเพิ่มประชากรสูงกว่าภาคตะวันตก คือ มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 28.69 ของจำนวนประชากรจังหวัดกาญจนบุรี ในปี พ.ศ.2516 และมีอัตราการเพิ่มประชากรโดยเฉลี่ยร้อยละ 4.34 ต่อปี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีอัตราการเพิ่มประชากรโดยเฉลี่ยสูงสุดของภาคตะวันตก คือร้อยละ 4.57 ต่อปี ส่วนจังหวัดสมุทรสงคราม มีอัตราการเพิ่มประชากรโดยเฉลี่ยต่ำสุดของภาคตะวันตก คือร้อยละ 0.30 ต่อปี (ตารางที่ 10 ภาคผนวก)

ระดับจังหวัด ในช่วง 6 ปี จะพบว่าจังหวัดกาญจนบุรี จะมีประชากรเพิ่มขึ้น 112,117 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 28.69 ของประชากรปี พ.ศ.2516 เมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่มประชากรแต่ละช่วงปี คือ ตั้งแต่ พ.ศ.2516-พ.ศ.2522 พบว่า ช่วงปี พ.ศ.2520 ถึง พ.ศ.2521 มีอัตราเพิ่มสูงถึงร้อยละ 5.25 แต่เมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่มประชากรโดยเฉลี่ยช่วง 6 ปี พบว่า มีอัตราการเพิ่มประชากรร้อยละ 4.34 ต่อปี (ตารางที่ 11)

การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบประชากรของจังหวัดกาญจนบุรี สามารถแยกพิจารณาได้ 2 ลักษณะ คือ การเปลี่ยนแปลงประชากรตามธรรมชาติ เป็นการพิจารณาองค์ประกอบด้านการเกิด และการตายของประชากร กับการเปลี่ยนแปลงประชากรจากการย้ายถิ่น เพื่อหาอัตราการเพิ่มสุทธิของประชากร ของจังหวัดกาญจนบุรี

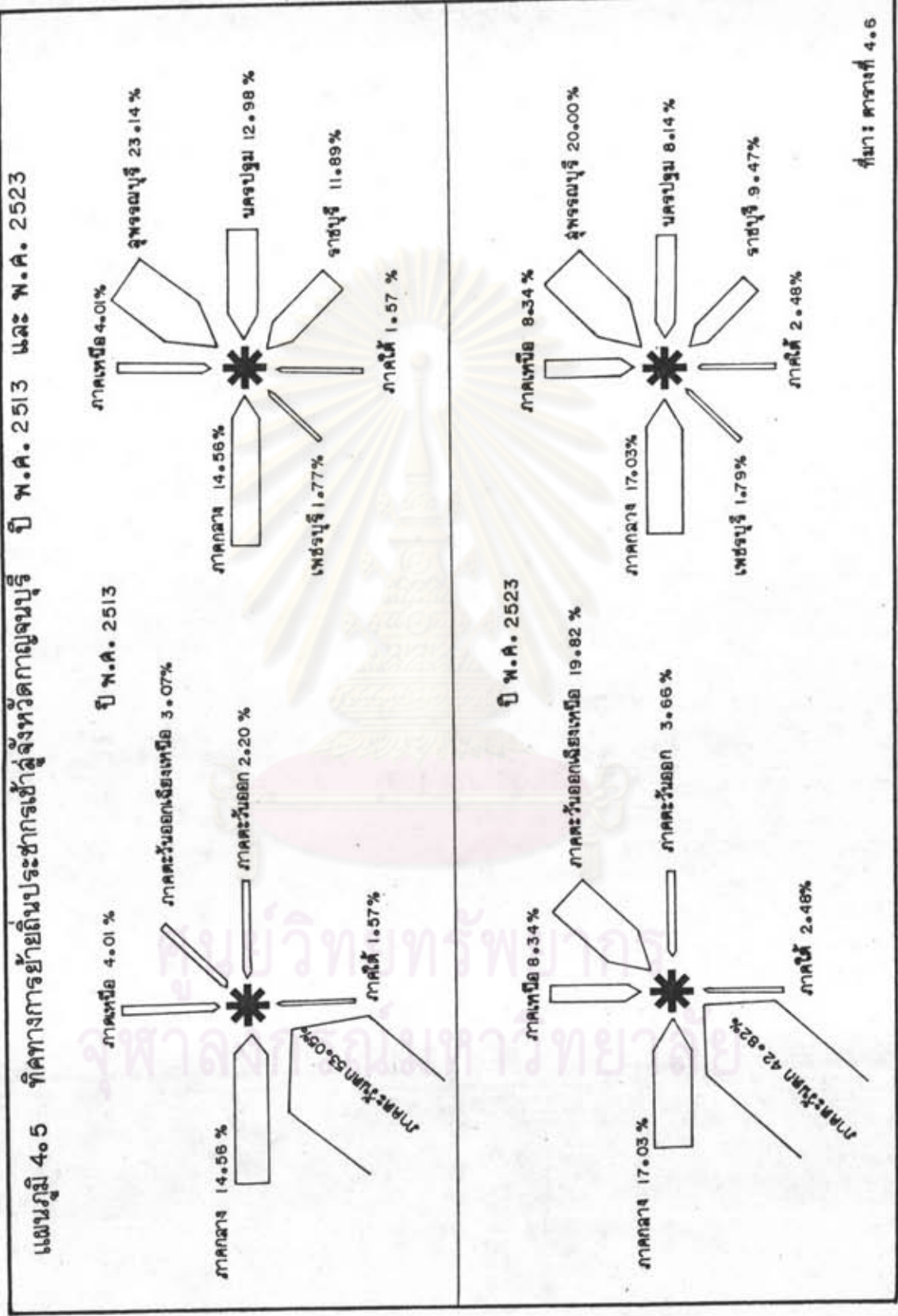
1) การเปลี่ยนแปลงประชากรตามธรรมชาติ ในช่วงปี พ.ศ.2516 ถึง พ.ศ.2522 จังหวัดกาญจนบุรี มีอัตราการเกิดและการตายลดลง คือ ในปี พ.ศ.2516 มีอัตราการเกิดร้อยละ 3.17 หรือ 31.77 ต่อพัน ลดลงเป็นร้อยละ 2.56 หรือ 25.67 ต่อพันคน ในปี พ.ศ.2522 และอัตราการตายลดลงจาก 5.42 ต่อพันคนในปี พ.ศ.2516 เป็น 4.81 ต่อพันคนในปี พ.ศ.2522 ส่งผลให้ทำให้อัตราการเพิ่มของประชากรโดยธรรมชาติลดลงจากอัตราการเพิ่มโดยธรรมชาติ ร้อยละ 2.63 หรือ 26.35 ต่อพันคน ในปี พ.ศ.2516 ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 2.08 หรือ 20.86 ต่อพันคน ในปี พ.ศ.2522

2) การเปลี่ยนแปลงประชากรจากการย้ายถิ่น ในช่วง 6 ปี จังหวัดกาญจนบุรี มีอัตราการย้ายเข้าและอัตราการย้ายออกเพิ่มขึ้น และอัตราการย้ายเข้าจะมากกว่าอัตราการย้ายออก ซึ่งมีผลทำให้อัตราการย้ายถิ่นสุทธิลดลงไปด้วย คือลดลงจากอัตรา 9.22 ต่อพันคน ในปี พ.ศ.2516 เป็นอัตรา 6.67 ต่อพันคนในปี พ.ศ.2523

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบประชากรทั้งหมด จะพบว่า การเปลี่ยนแปลงประชากรสุทธิ หรืออัตราการเพิ่มสุทธิของประชากรจังหวัดกาญจนบุรี ในปี พ.ศ.2522 มีอัตราการเพิ่มสุทธิลดลงอย่างมาก จากปี พ.ศ.2516 คือ ลดลงจากร้อยละ 3.55 หรือ 35.57 ต่อพันคนในปี พ.ศ.2516 เป็นร้อยละ 2.75 หรือ 27.53 ต่อพันคน ในปี พ.ศ.2522 ทั้งนี้เนื่องจากอัตราการเพิ่มประชากรโดยธรรมชาติ และอัตราการเพิ่มประชากรโดยการย้ายถิ่น มีอัตราที่ลดลงจากเดิม ถึงแม้ว่าจังหวัดกาญจนบุรี จะมีอัตราการเกิดสูงกว่าอัตราการตาย และอัตราการย้ายถิ่นเข้ามากกว่าการย้ายถิ่นออกก็ตาม (ตารางที่ 9 ภาคผนวก)

ทิศทาง การย้ายถิ่น

จากลักษณะประชากรและเคหะปี พ.ศ.2513 จะเห็นได้ว่าลักษณะทิศทาง การย้ายถิ่นของประชากรอายุ 5 ปีขึ้นไป ที่ย้ายภูมิลำเนา จังหวัดกาญจนบุรี เป็น

ลักษณะของการย้ายถิ่นมาจากจังหวัดอื่น ๆ มากกว่าการย้ายถิ่นภายในจังหวัด และเป็นการย้ายถิ่นในระหว่างภาคตะวันตกด้วยตนเองมากที่สุดถึงร้อยละ 53.05 ของผู้ย้ายถิ่นมาจากภาคต่าง ๆ รองลงมาเป็นการย้ายถิ่นมาจากภาคกลาง ร้อยละ 14.56 ของผู้ย้ายถิ่นมาจากภาคต่าง ๆ โดยจังหวัดที่ประชากรที่มีภูมิลำเนาเดิมก่อนย้ายเข้ามาสู่จังหวัดกาญจนบุรีสูงที่สุด ได้แก่ จังหวัดสุพรรณบุรี มีร้อยละ 23.14 ของการย้ายถิ่นมาจากจังหวัดอื่น ๆ

ในช่วง 10 ปี จากปี พ.ศ.2523 พบว่า ทิศทางการย้ายถิ่นยังคงมีรูปแบบเช่นเดิม คือ ยังคงเป็นลักษณะการย้ายถิ่นมาจากจังหวัดอื่น ๆ มากกว่าการย้ายถิ่นภายในจังหวัด และเป็นการย้ายถิ่นในระหว่างภาคตะวันตกด้วยตนเองมากที่สุด ถึงร้อยละ 42.82 ของผู้ย้ายถิ่นมาจากภาคอื่น โดยจังหวัดที่ประชากรที่มีภูมิลำเนาเดิมก่อนย้ายมาสู่จังหวัดกาญจนบุรีสูงที่สุด ได้แก่ จังหวัดสุพรรณบุรี ร้อยละ 20.00 ของการย้ายถิ่นมาจากจังหวัดอื่น ๆ และประชากรที่ย้ายถิ่นรองลงมาจากภาคตะวันตก ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีประชากรย้ายเข้ามาในจังหวัดกาญจนบุรี ถึงร้อยละ 19.82 ของการย้ายถิ่นมาจากภาคอื่น ๆ (ตารางที่ 4.6 และแผนภูมิที่ 4.3)

แนวโน้มของการย้ายถิ่นในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ทิศทางการย้ายถิ่นในปี พ.ศ.2523 เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด คือ สัดส่วนของผู้ย้ายถิ่นมาจากภาคตะวันตกด้วยตนเอง หรือสัดส่วนการย้ายถิ่นภายในภาคมีแนวโน้มที่ลดลง ในขณะที่ผู้ย้ายถิ่นมาจากจังหวัดสุพรรณบุรี ก็มีแนวโน้มลดลงเช่นกัน แนวโน้มของการย้ายถิ่นนอกภาคกลับเพิ่มขึ้นโดยการย้ายถิ่นมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแนวโน้มที่สูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดกาญจนบุรี มีโรงงานอุตสาหกรรม และการทำไร่อ้อยมาก จึงมีความต้องการแรงงาน การประกอบกิจการดังกล่าว จึงทำให้จังหวัดกาญจนบุรีเป็นแหล่งงาน ซึ่งมีผลให้แนวโน้มของการย้ายถิ่นเข้าสู่กว่าการย้ายออก

ระดับอำเภอ ขนาดประชากรในระดับอำเภอของจังหวัดกาญจนบุรี ในปี พ.ศ.2522 พบว่า อำเภอที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดของจังหวัดคือ อำเภอเมืองกาญจนบุรี โดยมีประชากร 115,215 คน อำเภอท่ามะกา มีประชากรรองลงมา คือ 111,808 คน ส่วนอำเภออื่น ๆ มีประชากรตามลำดับ ดังนี้ คือ อำเภอท่าม่วง อำเภอพนมทวน อำเภอบ่อพลอย อำเภอเลาขวัญ อำเภอไทรโยค อำเภอทองผาภูมิ อำเภอศรีสวัสดิ์ และอำเภอสังขละบุรี ซึ่งมีประชากรน้อยที่สุด คือ 6,703 คน

ตารางที่ 4.6 แสดงประชากรอายุ 5 ปีขึ้นไป ย้ายภูมิลำเนามายังจังหวัดกาญจนบุรี
จำนวนตามภูมิลำเนาเดิม ในปี 2513 และ ปี 2523

ทิศทางการย้ายถิ่น	ปี พ.ศ. 2513		ปี พ.ศ. 2523	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ยอดรวมผู้ย้ายถิ่นอายุ 5 ปีขึ้นไป	47,353	-	45,162	-
1. ย้ายถิ่นภายในจังหวัด	18,839	-	14,422	-
2. ย้ายถิ่นมาจากจังหวัดอื่น	26,767	100	28,951	100
2.1 โดยมาจากจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	14,201	53.05	12,398	42.82
- จังหวัดนครปฐม	3,473	12.98	2,358	8.14
- จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	418	1.56	545	1.88
- จังหวัดเพชรบุรี	475	1.77	518	1.79
- จังหวัดราชบุรี	3,183	11.89	2,741	9.47
- จังหวัดสมุทรสาคร	161	.60	217	0.75
- จังหวัดสมุทรสงคราม	298	1.11	228	0.79
- จังหวัดสุพรรณบุรี	6,193	23.14	5,791	20.00
2.2 ภาคกลาง	3,898	14.56	4,929	17.03
2.3 ภาคเหนือ	1,073	4.01	2,415	8.34
2.4 ภาคตะวันออก	588	2.20	1,059	3.66
2.5 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	823	3.07	5,737	19.82
2.6 ภาคใต้	419	1.57	718	2.48
2.7 จังหวัดอื่น ๆ	931	3.48	79	0.27
2.8 ไม่ทราบจังหวัด	4,834	18.06	1,616	5.58
3. ย้ายมาจากต่างประเทศ	1,747	-	684	-
4. ไม่ทราบประเทศ	-	-	1,105	-

ที่มา : สำนักทะเบียนราษฎรและเคหะ พ.ศ. 2513 และ พ.ศ. 2523

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ในช่วง 6 ปี พ.ศ.2516 ถึง พ.ศ.2522 ลำดับของอำเภอที่เรียงลำดับจากอำเภอที่มีประชากรมากไปน้อยนั้น จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงและมีโครงสร้างที่เหมือนเดิม

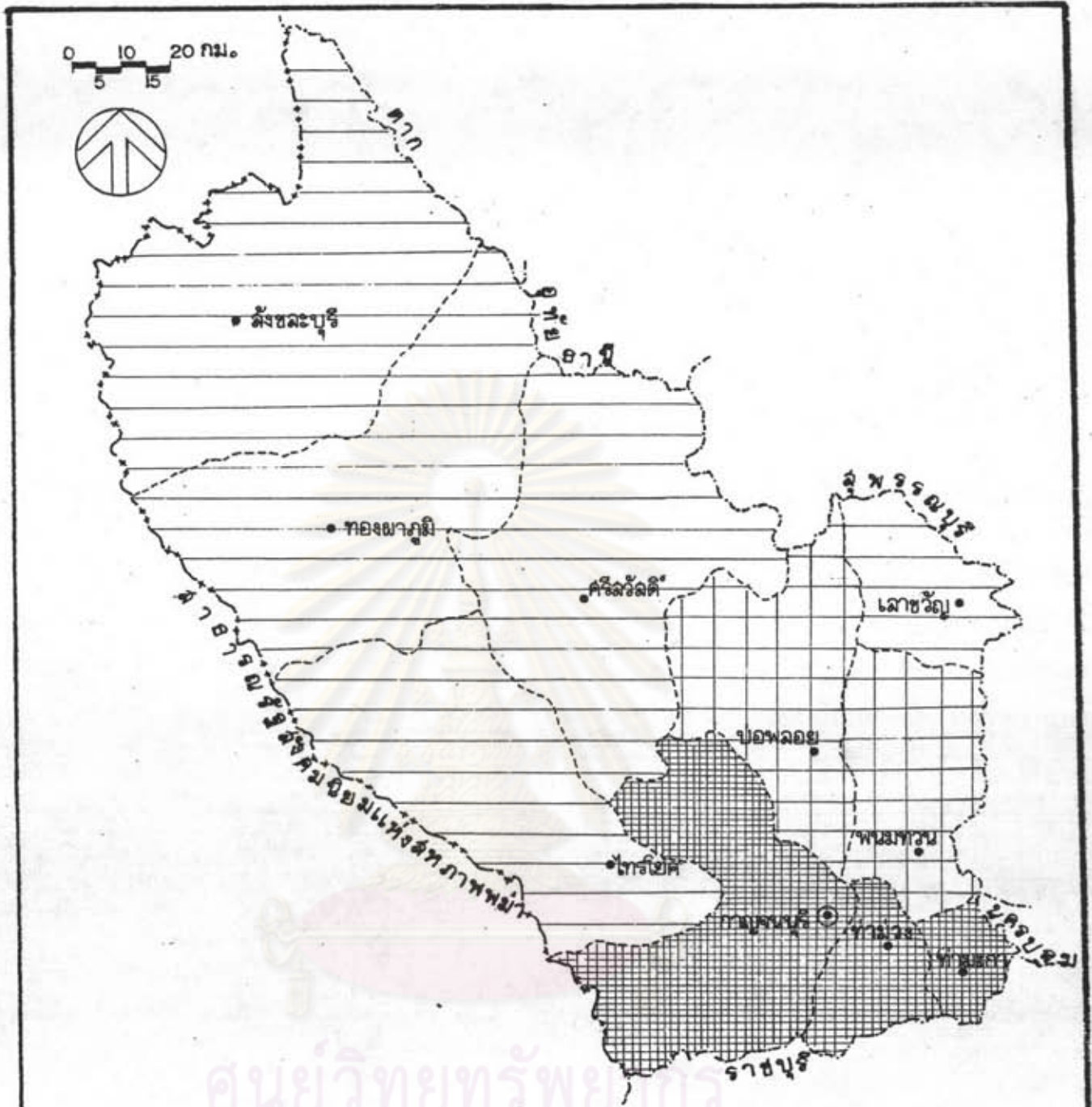
สำหรับอัตราการเพิ่มประชากรในช่วง 6 ปี อำเภอที่มีอัตราการเพิ่มประชากรสูงที่สุด ได้แก่ อำเภอบ่อพลอย ซึ่งมีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ย ร้อยละ 7.48 ต่อปี รองลงมาได้แก่ อำเภอไทรโยค และอำเภอเลาขวัญ คือ มีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ 5.74 ต่อปี และร้อยละ 5.22 ตามลำดับ ส่วนอำเภอท่ามะกา มีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยน้อยที่สุดของจังหวัดกาญจนบุรี คือ ร้อยละ 3.48 ต่อปี

การเปลี่ยนแปลงขนาดประชากรในระดับอำเภอ ในช่วง 6 ปี (พ.ศ. 2516 ถึง พ.ศ.2522) สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มอำเภอตามการเปลี่ยนแปลงโดยใช้วิธี histogram ได้ 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ (ตารางที่ 4.7)

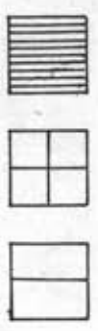
- 1) กลุ่มอำเภอที่มีการเปลี่ยนแปลงขนาดประชากรจากเดิมเป็นสัดส่วนสูงที่สุด คือ อำเภอบ่อพลอย โดยมีการเปลี่ยนแปลงประชากรเพิ่มขึ้นร้อยละ 53.2 ของการเปลี่ยนแปลงจากเดิม
- 2) กลุ่มอำเภอที่มีการเปลี่ยนแปลงขนาดประชากรจากเดิมเป็นสัดส่วนระหว่างร้อยละ 30 ถึงร้อยละ 40 ของประชากรแต่ละอำเภอจากปี พ.ศ.2516 ได้แก่ อำเภอไทรโยค เลาขวัญ ศรีสวัสดิ์ และท่าม่วง
- 3) กลุ่มอำเภอที่มีการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรในสัดส่วนที่ต่ำระหว่างร้อยละ 22 ถึงร้อยละ 30 ของจำนวนประชากรแต่ละอำเภอ จากปี พ.ศ.2516 ได้แก่ อำเภอสังขละบุรี อำเภอเมือง อำเภอพนมทวน อำเภอทองผาภูมิ และอำเภอท่ามะกา

ถ้าพิจารณาถึงบริเวณพื้นที่ที่รับการเพิ่มของประชากรเป็นส่วนใหญ่ สามารถพิจารณาได้จาก ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงประชากรทั้งหมดในช่วงปี พ.ศ.2516 ถึง พ.ศ.2522 โดยนำมาจัดทำ histogram ได้ 3 กลุ่มดังนี้ คือ (แผนที่ 4.2)

- 1) บริเวณพื้นที่ที่รับการเพิ่มของประชากรสูง ได้แก่ อำเภอเมือง ท่าม่วง และท่ามะกา
- 2) บริเวณพื้นที่ที่รับการเพิ่มของประชากรปานกลาง ได้แก่ อำเภอ บ่อพลอย และพนมทวน

แสดง บริเวณพื้นที่ที่รับบริการเพิ่มของประชากร

- บริเวณพื้นที่ที่รับบริการเพิ่มประชากรสูง
- บริเวณพื้นที่ที่รับบริการเพิ่มประชากรปานกลาง
- บริเวณพื้นที่ที่รับบริการเพิ่มประชากรต่ำ

ตารางที่ 4.7 พื้นที่การเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรระดับอำเภอ ของจังหวัดกาญจนบุรี ระหว่าง 2516-2522

เขตการปกครอง อำเภอ	พื้นที่ กม. ²	จำนวนประชากร		การเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากร			ความหนาแน่นประชากร	
		พ.ศ.2516	พ.ศ.2522	จำนวนเพิ่ม ระหว่าง 2516-22	% ของ พศ. 2516	% รวมของ ยอดรวม	พ.ศ.2516	พ.ศ.2522
จังหวัดกาญจนบุรี	19,485.88	390,844	502,961	112,117	28.7	100.0	20	26
1. เมืองกาญจนบุรี	2,052.58	92,029	115,215	23,186	25.2	20.7	45	56
2. ท่ามะกา	340.81	91,374	111,808	20,434	22.4	18.2	268	328
3. ท่าม่วง	585.44	69,745	91,134	21,389	30.7	19.1	119	156
4. พนมทวน	1,157.78	51,904	64,627	12,723	24.5	11.2	45	56
5. บ่อพลอย	1,469.85	28,314	43,314	15,069	53.2	13.4	19	30
6. ไทรโยค	2,728.92	15,027	20,984	5,957	39.6	5.3	6	8
7. ทองมาภูสี	3,655.17	9,038	11,287	2,249	24.9	2.0	2	3
8. ศรีสวัสดิ์	3,295.95	7,840	10,389	2,549	32.5	2.3	2	3
9. สังขละบุรี	3,349.38	5,320	6,703	1,383	26.0	1.2	2	2
10. เลาขวัญ	850.00	20,253	27,431	7,178	35.4	6.4	24	32

3) บริเวณพื้นที่ที่รับการเพิ่มของประชากรต่ำ ได้แก่ อำเภอเลาขวัญ ไทรโยค คีรีลิวส์ดี ทองผาภูมิ และสังขละบุรี

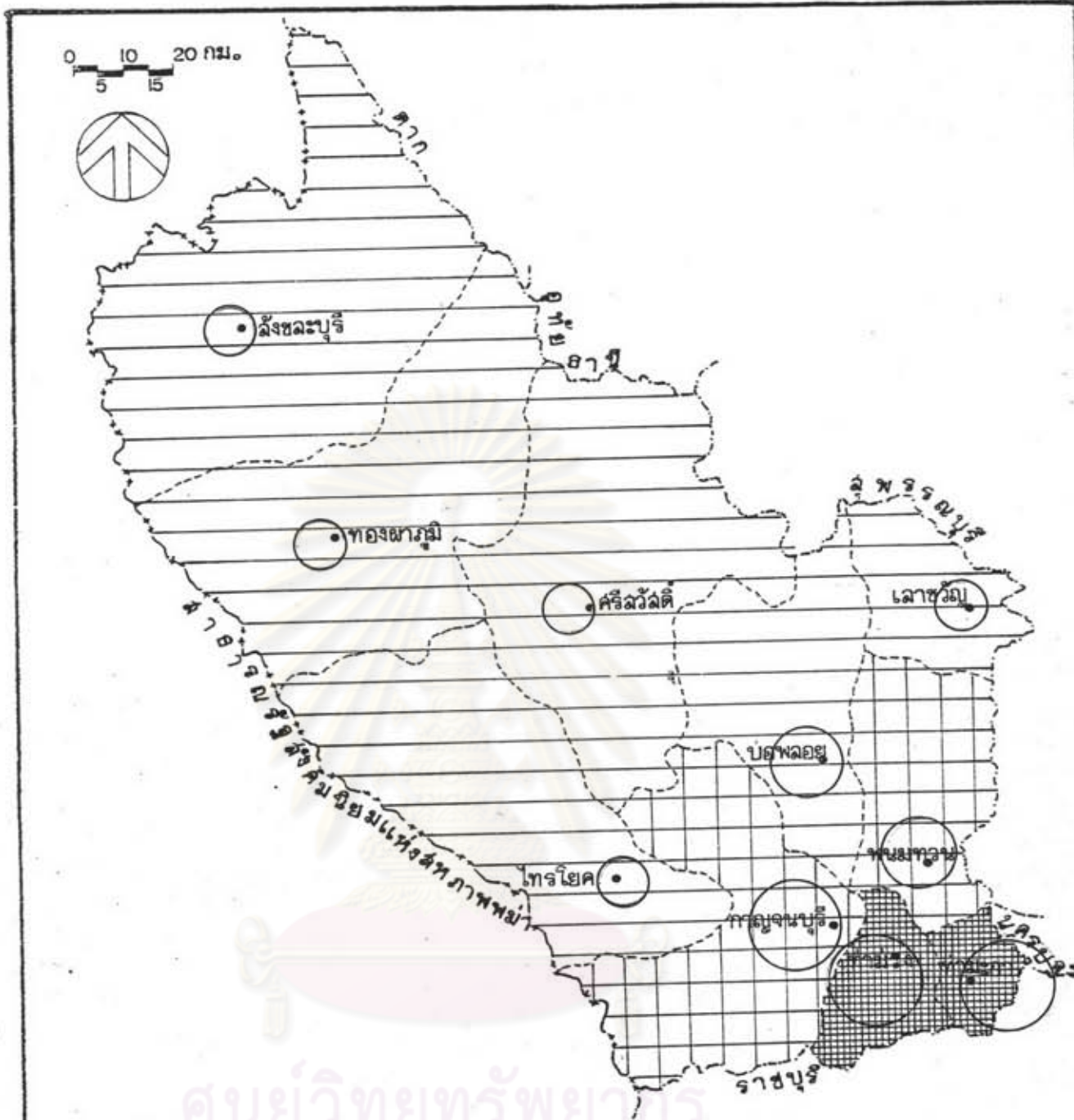
บริเวณพื้นที่ที่รับการเพิ่มของประชากรสูง อันได้แก่ อำเภอเมือง ท่าม่วง และท่ามะกา ในช่วง 6 ปี สามารถรับประชากรเพิ่มขึ้นร้อยละ 20.7 ร้อยละ 19.1 และ ร้อยละ 18.2 ของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดตามลำดับ ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่า บริเวณพื้นที่ดังกล่าว เป็นแหล่งชุมชนที่มีการคมนาคมสะดวก ประกอบกับเป็นแหล่งประกอบอาชีพเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมที่สำคัญของจังหวัด จึงทำให้อำเภอเมือง ท่าม่วง และท่ามะกา เป็นบริเวณที่รับการเพิ่มประชากรเป็นส่วนใหญ่

4.2.2 การกระจายตัวของประชากรต่อพื้นที่

จังหวัดกาญจนบุรี มีความหนาแน่นประชากรต่อพื้นที่ต่ำ คือ 26 คนต่อตารางกิโลเมตร ในปี พ.ศ.2522 ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีความหนาแน่นประชากรต่อพื้นที่ต่ำที่สุดในภาคตะวันตก และมีความหนาแน่นประชากรต่อพื้นที่ต่ำกว่าความหนาแน่นประชากรต่อพื้นที่ของภาคตะวันตก คือ 77 คนต่อตารางกิโลเมตร ในขณะที่จังหวัดสมุทรสงคราม มีความหนาแน่นประชากรต่อพื้นที่สูงสุดของภาคตะวันตก คือ 473 คนต่อตารางกิโลเมตร ส่วนกลุ่มจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันตกที่มีความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่ในระดับสูง ส่วนมากจะเป็นกลุ่มจังหวัดที่มีพื้นที่ขนาดเล็ก และมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม

ความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่ในระดับอำเภอ ในปี พ.ศ.2516 พบว่า อำเภอท่ามะกา มีความหนาแน่นของประชากรสูงสุด คือ 268 คนต่อตารางกิโลเมตร ส่วนอำเภอคีรีลิวส์ดี สังขละบุรี และทองผาภูมิ มีความหนาแน่นของประชากรต่ำที่สุด คือ 2 คนต่อตารางกิโลเมตร ในปี พ.ศ.2522 อำเภอท่ามะกา ยังคงมีความหนาแน่นของประชากรสูงสุด คือ 328 คนต่อตารางกิโลเมตร และอำเภอสังขละบุรี มีความหนาแน่นประชากรต่ำสุด 2 คนต่อตารางกิโลเมตร จะเห็นได้ว่าในช่วง 6 ปี การกระจายตัวของประชากรต่อพื้นที่ ยังคงมีเค้าโครงเหมือนเดิม ในปี พ.ศ.2516 ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มความหนาแน่นประชากรได้อย่างกว้าง ๆ 3 กลุ่มด้วยกัน คือ

1) กลุ่มที่มีความหนาแน่นของประชากรสูง ได้แก่ อำเภอท่ามะกา และท่าม่วง

แสดง ความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่และขนาดประชากรระดับอำเภอ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มที่มีความหนาแน่นประชากรสูง

กลุ่มที่มีความหนาแน่นประชากรปานกลาง

กลุ่มที่มีความหนาแน่นประชากรต่ำ

2) กลุ่มที่มีความหนาแน่นของประชากรปานกลาง ได้แก่ อำเภอเมือง และพนมทวน

3) กลุ่มที่มีความหนาแน่นของประชากรต่ำ ได้แก่ อำเภอเลาขวัญ บ่อพลอย ไทรโยค ทองผาภูมิ คีรีลวี่ดี และสังขละบุรี

ในปี พ.ศ. 2522 การกระจายตัวของประชากรจะมีลักษณะใหญ่ ๆ เช่นเดียวกับปี พ.ศ. 2516 แต่มีการเปลี่ยนแปลง คือ ความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่เริ่มสูงขึ้น โดยที่อำเภอท่ามะกา ยังคงมีความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่สูงสุดของจังหวัดกาญจนบุรี โดยที่กลุ่มอำเภอที่อยู่ทางตอนใต้ของจังหวัดยังคงเป็นกลุ่มที่มีความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่โดยเฉลี่ยสูงอยู่ เพราะพื้นที่ดังกล่าวมีขนาดของประชากรสูง ในขณะที่มีพื้นที่น้อย ประกอบกับพื้นที่ดังกล่าวมีขนาดของประชากรสูง ในขณะที่มีพื้นที่น้อย ประกอบกับพื้นที่ดังกล่าวมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มและเป็นเขตกิจกรรมของกลุ่มน้ำแม่กลอง ทำให้มีลักษณะการกระจายตัวของประชากรในพื้นที่มากที่สุด ซึ่งได้แก่ อำเภอท่ามะกา และท่าม่วง ส่วนพื้นที่ที่อยู่ทางตอนเหนือและทางด้านตะวันตกของจังหวัด มีความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่ต่ำ เนื่องจากบริเวณดังกล่าวมีลักษณะภูมิประเทศเป็นป่าและภูเขาสูง ประกอบกับมีขนาดของพื้นที่ใหญ่ ในขณะที่มีจำนวนประชากรน้อย อย่างไรก็ตาม แนวโน้มของการกระจายตัวของประชากรก็เริ่มจะขยายตัวมาทางด้านตะวันออกของจังหวัด ได้แก่ อำเภอพนมทวน อำเภอเลาขวัญ และอำเภอบ่อพลอย เพราะประชากรเพิ่มขึ้นและพื้นที่ที่ใช้ในการกสิกรรมในเขตลุ่มน้ำแม่กลองมีจำกัด จึงเป็นแรงผลักดันให้ประชากรกระจายตัวสู่พื้นที่อื่น ๆ เช่น การบุกเบิกพื้นที่ป่าไม้ เป็นต้น

4.2.3 โครงสร้างของประชากรในเขตชุมชนเมือง

ในการพิจารณาถึงประชากรในเขตชุมชนเมือง ของจังหวัดกาญจนบุรี ได้พิจารณาจากประชากรที่อยู่ในเขตเทศบาล และสุขาภิบาล ในปี พ.ศ. 2516 จังหวัดกาญจนบุรี มีประชากรในเขตชุมชนเมือง 77,636 คน คิดเป็นร้อยละ 19.86 ของประชากรทั้งจังหวัด และร้อยละ 80.14 เป็นประชากรในเขตชนบท และอัตราส่วนของประชากรในเขตชนบทมากกว่าประชากรในเขตชุมชนเมืองถึงเกือบ 4 เท่า ในปี พ.ศ. 2522 ประชากรในเขตชุมชนเมืองเพิ่มขึ้นเป็น 112,144 คน คิดเป็นร้อยละ 22.30 ของประชากรทั้งจังหวัด

และประชากรในเขตชนบทมีสัดส่วนร้อยละ 77.70 ของประชากรทั้งหมด ในช่วง 6 ปี จะเห็นได้ว่าประชากรในเขตชุมชนเมือง มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นในขณะที่ประชากรในเขตชนบทมีสัดส่วนที่ลดลง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แนวโน้มของความเป็นเมืองของจังหวัดกาญจนบุรีเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาในระดับอำเภอ พบว่า อำเภอเมืองกาญจนบุรี มีสัดส่วนของประชากรในเขตชุมชนเมืองสูงสุด คือ ร้อยละ 31.21 ของประชากรในอำเภอเมือง ในขณะที่อำเภอศรีสวัสดิ์ มีสัดส่วนประชากรเมืองต่ำที่สุด เพียงร้อยละ 6.08 ของประชากรในอำเภอศรีสวัสดิ์

ขนาดและจำนวนประชากรในเขตชุมชนเมือง ของจังหวัดกาญจนบุรี ในปี พ.ศ. 2516 และปี พ.ศ. 2522 มีลักษณะและเค้าโครงเหมือนกัน คือ เทศบาลเมืองกาญจนบุรี เป็นชุมชนเมืองที่มีประชากรมากที่สุด เป็นร้อยละ 23.68 ของประชากรเมือง ในปี พ.ศ. 2516 และเพิ่มเป็นร้อยละ 25.39 ในปี พ.ศ. 2522 รองลงมาได้แก่ อู่ยงวิทยาคาร ร้อยละ 11.13 ของประชากรเมืองในปี พ.ศ. 2516 และเป็นร้อยละ 10.39 ในปี พ.ศ. 2522 จะเห็นได้ว่าขนาดประชากรของชุมชนเมืองลำดับที่ 1 และ 2 มีความแตกต่างกันมาก เทศบาลเมืองกาญจนบุรี ยังคงเป็นชุมชนเมืองที่มีลักษณะเด่นชัด ในขณะที่อู่ยงวิทยาคาร มีจำนวนประชากรเมืองน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 0.73 ของประชากรเมืองในปี พ.ศ. 2516 และเป็นร้อยละ 0.56 ในปี พ.ศ. 2522

การกระจายตัวของประชากรในเขตชุมชนเมือง พบว่า เทศบาลเมืองกาญจนบุรี ถึงแม้ว่าจะมีพื้นที่และจำนวนประชากรมากกว่าชุมชนเมืองอื่น ๆ แต่ลักษณะการกระจายตัวของประชากรยังน้อยกว่าอู่ยงวิทยาคารบางแห่ง คือ ในปี พ.ศ. 2522 อู่ยงวิทยาคาร ร้อยละ 7.769 คนต่อตารางกิโลเมตร ในขณะที่เทศบาลเมืองกาญจนบุรี มีความหนาแน่นประชากรเพียง 3,096 คนต่อตารางกิโลเมตร และอู่ยงวิทยาคาร (อำเภอไทรโยค) เป็นชุมชนเมืองที่มีความหนาแน่นประชากรต่อพื้นที่น้อยที่สุด คือ 362 คนต่อตารางกิโลเมตร เมื่อพิจารณาถึงการกระจายตัวของประชากรของชุมชนเมืองในระดับอำเภอ พบว่า ส่วนใหญ่ชุมชนเมืองในอำเภอท่าม่วง ท่ามะกา และอำเภอเมือง มีความหนาแน่นประชากรเมืองต่อพื้นที่สูง ส่วนอำเภอเลาขวัญ สังขละบุรี ไทรโยค และศรีสวัสดิ์ มีความหนาแน่นประชากรเมืองต่อพื้นที่ต่ำ

ตารางที่ 4.8 แสดงการเปลี่ยนแปลงประชากรและความหนาแน่นประชากรใน เขตชุมชนเมืองกาญจนบุรี ปี พ.ศ. 2516 และ พ.ศ. 2522

เทศบาล/สุขาภิบาล	พื้นที่ กม. ²	จำนวนประชากร		การเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากร			ความหนาแน่นประชากร		อัตรา การเพิ่ม โดยเฉลี่ย
		พ.ศ. 2516	พ.ศ. 2522	จำนวน	ร้อยละของ พ.ศ. 2516	ร้อยละของ ยอดรวม การเปลี่ยนแปลง	พ.ศ. 2516	พ.ศ. 2522	
1. เทศบาลเมืองกาญจนบุรี	9.16	18,385	28,359	9,974	54.3	28.90	2,007	3,096	9.05
2. สุขาภิบาลตลาดหญ้า	4.05	3,700	4,398	698	18.9	2.02	314	1,085	3.15
3. สุขาภิบาลหนองบัว	8.5	2,930	3,198	268	9.1	0.78	345	376	1.52
4. สุขาภิบาลท่าม่วง	1.5	8,638	11,554	3,016	34.9	8.74	5,759	7,769	5.82
5. สุขาภิบาลลำราง	1.84	939	1,148	209	22.3	0.61	510	624	37.2
6. สุขาภิบาลหนองขาว	0.84	6,509	6,479	-30	-0.5	-0.08	7,749	7,713	-0.08
7. สุขาภิบาลท่ามะกา	3.42	4,184	6,545	2,361	56.4	6.84	1,223	1,914	9.4
8. สุขาภิบาลดอนขมิ้น	3.00	4,052	4,389	337	8.3	0.98	1,351	1,463	1.38
9. สุขาภิบาลท่าเรือ	3.25	6,481	9,812	3,331	51.4	9.65	1,994	3,019	8.57
10. สุขาภิบาลห้วยเหนือ	1.00	1,650	3,421	1,771	107.3	5.13	1,650	3,421	17.88
11. สุขาภิบาลพนมทวน	6.25	5,120	5,963	843	16.5	2.44	819	954	2.75
12. สุขาภิบาลรางหวาย	14.41	4,950	6,591	1,641	33.2	4.76	344	457	5.53
13. สุขาภิบาลเกาะขมิ้น	10.40	-	3,855	3,855	-	11.17	-	371	-
14. สุขาภิบาลบ่อพลอย	5.00	4,128	7,419	3,291	79.7	9.54	826	1,484	13.28
15. สุขาภิบาลไทรโยค	4.40	1,672	2,764	1,092	65.3	3.16	380	629	10.88
16. สุขาภิบาลคุ้มส้ม	4.50	1,295	1,630	335	25.9	0.97	288	362	4.32
17. สุขาภิบาลศรีสวัสดิ์	1.25	563	632	69	12.3	0.20	450	506	2.05
18. สุขาภิบาลทองงามบุรี	3.00	615	2,365	1,750	284.6	5.07	205	788	47.43
19. สุขาภิบาลสังขละบุรี	4.00	1,825	1,522	-303	-16.60	-0.88	456	381	-2.77
รวม	89.77	77,636	112,144	34,508	44.45	100	865	1,249	7.41

การเปลี่ยนแปลงประชากรในเขตชุมชนเมือง ในช่วงปี พ.ศ.2516 ถึง พ.ศ.2522 มีอัตราการเพิ่มของประชากรเมือง ร้อยละ 7.4 ต่อปี นับว่าเป็นอัตราการเพิ่มที่สูง โดยมีเทศบาลเมืองกาญจนบุรี มีประชากรเมืองเพิ่มจากเดิมมากที่สุด ถึงร้อยละ 54.3 ของการเปลี่ยนแปลงจากเดิม หรือร้อยละ 28.90 ของการเปลี่ยนแปลงรวม ส่วนสุขาภิบาลสังขละบุรี และสุขาภิบาลหนองขาว มีแนวโน้มของประชากรเมืองลดลงร้อยละ -16.60 และร้อยละ -0.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.8)

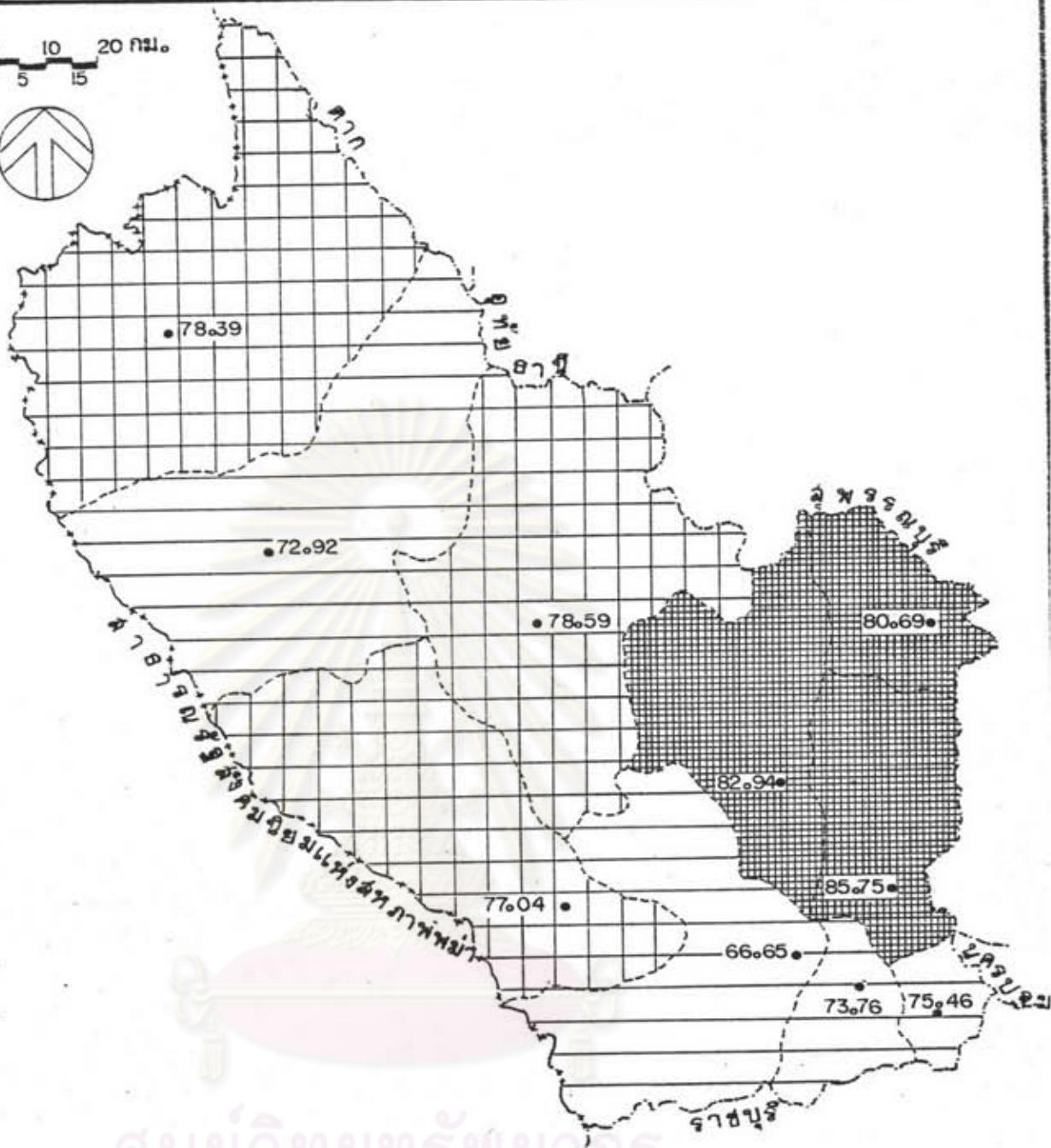
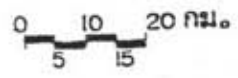
อย่างไรก็ตาม บริเวณพื้นที่ที่รับการเพิ่มของประชากรเมืองเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ เทศบาลเมืองกาญจนบุรี ในอำเภอเมือง ส่วนพื้นที่ที่รับการเพิ่มประชากรรองลงมา ส่วนใหญ่เป็นชุมชนเมืองในเขตอำเภอกำแพงแสน ท่ามะกา บ่อพลอย และเลาขวัญ ส่วนอำเภอที่เหลือเป็นบริเวณที่รับการเพิ่มประชากรเมืองได้น้อย

4.2.4 อัตราส่วนผู้เป็นภาระ

ในปี พ.ศ.2513 โครงสร้างของประชากรจังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามหมวดอายุ พบว่า ประชากรในกลุ่มอายุ 0-14 ปี ซึ่งเป็นประชากรวัยเด็ก มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 46.7 ของสัดส่วนประชากรทั้งจังหวัด อีกร้อยละ 50.4 จะเป็นสัดส่วนของประชากรในช่วงอายุ 15-64 ปี ซึ่งเป็นประชากรวัยกำลังแรงงาน จากการที่มีประชากรในกลุ่มอายุ 0-14 ปี สูงเช่นนี้ มีผลทำให้อัตราส่วนผู้เป็นภาระทั้งหมดสูงมาก กล่าวคือ ในปี พ.ศ.2513 อัตราส่วนผู้เป็นภาระทั้งหมดของจังหวัดกาญจนบุรี มีถึง 97.92 คน ต่อผู้ผลิต 100 คน หรือผู้ทำงานในเชิงเศรษฐกิจ 100 คน มีภาระเลี้ยงดูผู้ที่พึ่งตัวเองไม่ได้ถึง 97.92 คน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโครงสร้างของประชากรจังหวัดกาญจนบุรี ปี พ.ศ.2513 มีประชากรในวัยเด็กมาก

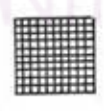
ในเขตเทศบาลเมืองกาญจนบุรี สัดส่วนของประชากรกลุ่มอายุ 0-14 ปี มีสัดส่วนร้อยละ 42 ของสัดส่วนประชากรในเขตเทศบาล อีกร้อยละ 54.6 จะเป็นสัดส่วนของประชากรวัยกำลังแรงงาน จะเห็นได้ว่า สัดส่วนของประชากรวัยแรงงานของระดับเทศบาล จะมีสัดส่วนสูงกว่าระดับจังหวัด ทำให้อัตราส่วนผู้เป็นภาระของเทศบาลเมืองกาญจนบุรี มี 82.96 คนต่อผู้ผลิต 100 คน (ตารางที่ 12 ภาคผนวก)

สำหรับอัตราส่วนผู้เป็นภาระในระดับอำเภอ พบว่า อำเภอที่มีอัตราส่วนผู้เป็นภาระสูงสุด ได้แก่ อำเภอบ่อพลอย และอำเภอพนมทวน ซึ่งมีอัตราส่วนผู้เป็นภาระถึง

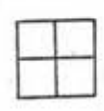

แสดง อัตราส่วนผู้เป็นภาระระดับอำเภอ พ.ศ. 2523

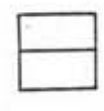
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พื้นที่ที่มีอัตราส่วนผู้เป็นภาระสูง

พื้นที่ที่มีอัตราส่วนผู้เป็นภาระปานกลาง

พื้นที่ที่มีอัตราส่วนผู้เป็นภาระต่ำ

107.15 คนต่อผู้ผลิต 100 คน และ 102.32 คนต่อผู้ผลิต 100 คนตามลำดับ ทั้งนี้เพราะ
อำเภอสังขละบุรีมีประชากรวัยเด็กมาก ส่วนกิ่งอำเภอสังขละบุรี มีอัตราส่วนผู้เป็นภาระน้อย
ที่สุด คือ 76.47 คนต่อผู้ผลิต 100 คน

ในช่วง 10 ปี คือ ปี พ.ศ.2513 ถึง พ.ศ.2523 ลักษณะโครงสร้าง
ประชากรตามหมวดอายุของจังหวัดกาญจนบุรี มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก คือ ประชากร
กลุ่มอายุ 0-14 ปี ลดลงอย่างเห็นได้ชัดในปี 2523 (ตารางที่ 13) สัดส่วนของประชากร
กลุ่มอายุ 0-14 ปี ลดลงเหลือร้อยละ 39.6 ของสัดส่วนประชากรทั้งจังหวัด ในขณะที่เดียวกัน
สัดส่วนของประชากรวัยแรงงานเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 57.3 ของสัดส่วนประชากรทั้งจังหวัด
ความแตกต่างของโครงสร้างประชากร ช่วง 10 ปี ในระดับเทศบาลและพื้นที่ในอำเภอต่าง ๆ
มีลักษณะเช่นเดียวกัน

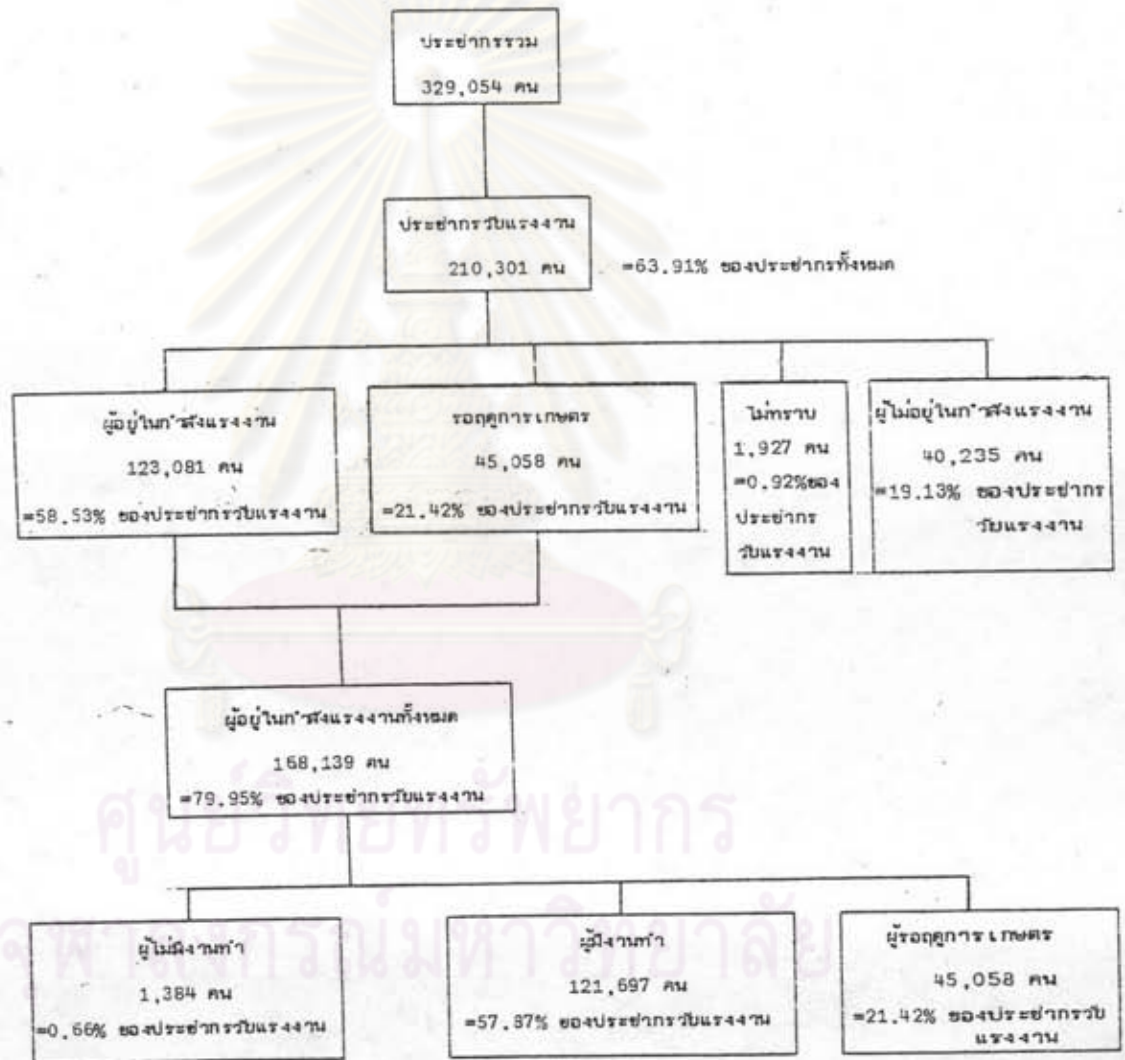
ผลจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร มีผลทำให้อัตราส่วนผู้เป็น
ภาระทั้งหมดลดลงในทุกระดับ คือ ในปี พ.ศ.2523 อัตราส่วนผู้เป็นภาระทั้งหมดระดับจังหวัด
ลดลงเหลือ 74.43 คนต่อผู้ผลิต 100 คน

ในเขตเทศบาล อัตราส่วนผู้เป็นภาระลดลงเป็น 57.85 คนต่อผู้ผลิต
100 คน ส่วนอำเภอที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก คือ อำเภอเมือง อัตราส่วนผู้เป็นภาระ
ลดลงจาก 96.21 คนต่อผู้ผลิต 100 คน ในปี 2513 เป็น 66.65 คนต่อผู้ผลิต 100 คน
ในปี 2523 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด อำเภอท่าม่วง อัตราส่วนผู้เป็นภาระลดลงจาก
99.08 คนต่อผู้ผลิต 100 คน ในปี 2513 เป็น 73.76 คนต่อผู้ผลิต 100 คน ในปี พ.ศ.
2523 อำเภอบ่อพลอย อัตราส่วนผู้เป็นภาระลดลงจาก 107.15 คน ต่อผู้ผลิต 100 คน ใน
ปี พ.ศ.2513 เป็น 82.94 คน ต่อผู้ผลิต 100 คน ในปี พ.ศ.2523 แสดงให้เห็นว่าประชากร
วัยแรงงานในอำเภอต่าง ๆ ได้เพิ่มขึ้น

4.2.5 โครงสร้างกำลังแรงงานและอาชีพของจังหวัดกาญจนบุรี

ในปี พ.ศ.2513 ประชากรวัยแรงงานของจังหวัดกาญจนบุรี มี
210,301 คน คิดเป็นร้อยละ 63.91 ของประชากรทั้งจังหวัด จากประชากรในวัยแรงงาน
ของจังหวัดกาญจนบุรี ร้อยละ 79.95 ของประชากรวัยแรงงาน คิดเป็นประชากรที่อยู่ใน

แผนภูมิ 4.6 ประชากรวัยแรงงาน และกำลังแรงงาน ของจังหวัดกาญจนบุรี 0 พ.ศ. 2513

ที่มา : ตารางที่ 14 ภาคผนวก

กำลังแรงงาน¹ ส่วนประชากรที่ไม่ได้อยู่ในกำลังแรงงาน มีร้อยละ 19.13 ของประชากรวัยแรงงาน

ในย่่าง 10 ปี โครงสร้างกำลังแรงงานของจังหวัดกาญจนบุรี ได้มีการเปลี่ยนแปลง คือ ในปี พ.ศ. 2523 ประชากรวัยแรงงานเพิ่มขึ้นเป็น 341,025 คน หรือเพิ่มเป็นร้อยละ 70.78 ของประชากรทั้งจังหวัด แต่ประชากรที่อยู่ในกำลังแรงงานในปี พ.ศ. 2523 ลดลงจากปี พ.ศ. 2513 เหลือเพียงร้อยละ 71.63 ของประชากรวัยแรงงาน และประชากรที่อยู่ในกำลังแรงงานจริง ๆ ก็กลับลดลงเหลือเพียงร้อยละ 53.47 ทั้งนี้ เพราะสัดส่วนของผู้ที่กำลังรอฤดูกาลเกษตรต่อประชากรวัยแรงงานได้ลดลง และสัดส่วนของผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงานได้เพิ่มขึ้นสูงกว่าปี พ.ศ. 2513 คือ มีสัดส่วนร้อยละ 26.07 ของประชากรวัยแรงงาน (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ตารางที่ 14 และ 15)

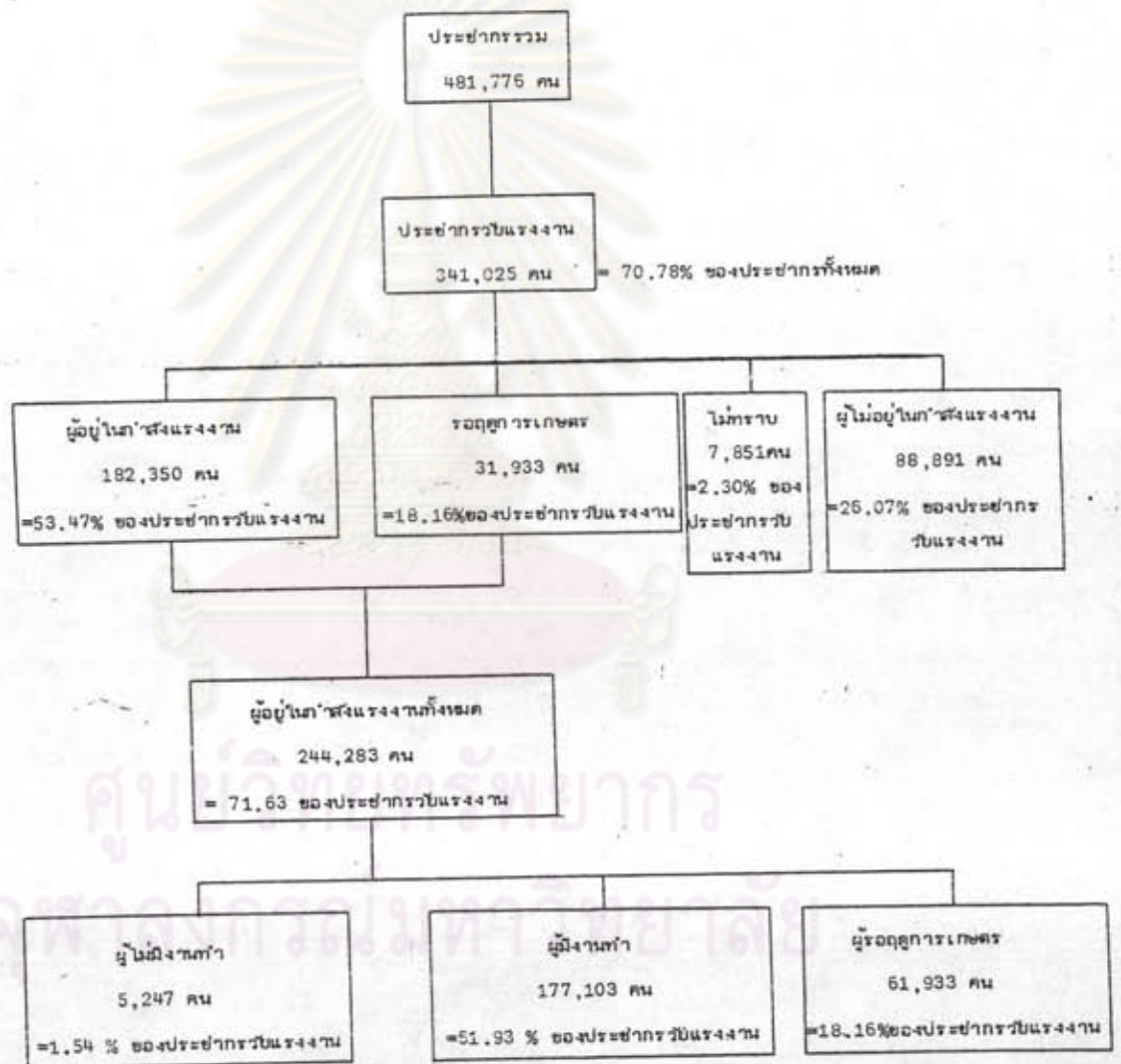
อัตราการมีงานทำของประชากรที่อยู่ในกำลังแรงงานต่อประชากรวัยแรงงาน ในปี พ.ศ. 2513 ในจังหวัดกาญจนบุรี ผู้มีงานทำมีร้อยละ 57.87 ของประชากรวัยแรงงาน ส่วนผู้ที่ไม่มีงานทำมีสัดส่วนร้อยละ 0.66 ของประชากรวัยแรงงาน ในปี พ.ศ. 2523 อัตราการมีงานทำของจังหวัดกาญจนบุรี จะมีสัดส่วนลดลงเป็นร้อยละ 51.93 ของประชากรวัยแรงงาน และอัตราส่วนของผู้ไม่มีงานทำเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 1.54 ของประชากรวัยแรงงาน จะเห็นได้ว่าจังหวัดกาญจนบุรี เริ่มมีแนวโน้มของปัญหาการว่างงานเพิ่มขึ้น

โครงสร้างกำลังแรงงานของประชากร ในเขตเทศบาล ในปี พ.ศ. 2523 มีลักษณะที่แตกต่างไปจากโครงสร้างกำลังแรงงานของทั้งจังหวัด คือ สัดส่วนผู้มีงานทำต่อประชากรวัยแรงงาน มีสัดส่วนที่สูงกว่าระดับจังหวัด คือ มีสัดส่วนร้อยละ 55.00 ของประชากรวัยแรงงาน ขณะเดียวกัน สัดส่วนของผู้ไม่มีงานทำในเขตเทศบาล ก็มีสัดส่วนสูงกว่าระดับจังหวัด โดยมีสัดส่วนผู้ไม่มีงานทำร้อยละ 2.36 ของประชากรวัยแรงงาน

¹ กำลังแรงงานในที่นี้ หมายถึง บุคคลทุกคนที่มีอายุ 11 ปีขึ้นไป โดย

- 1) เป็นผู้มีงานทำ
- 2) เป็นผู้ไม่มีงานทำ แต่ประสงค์จะทำงานและสามารถทำงานได้

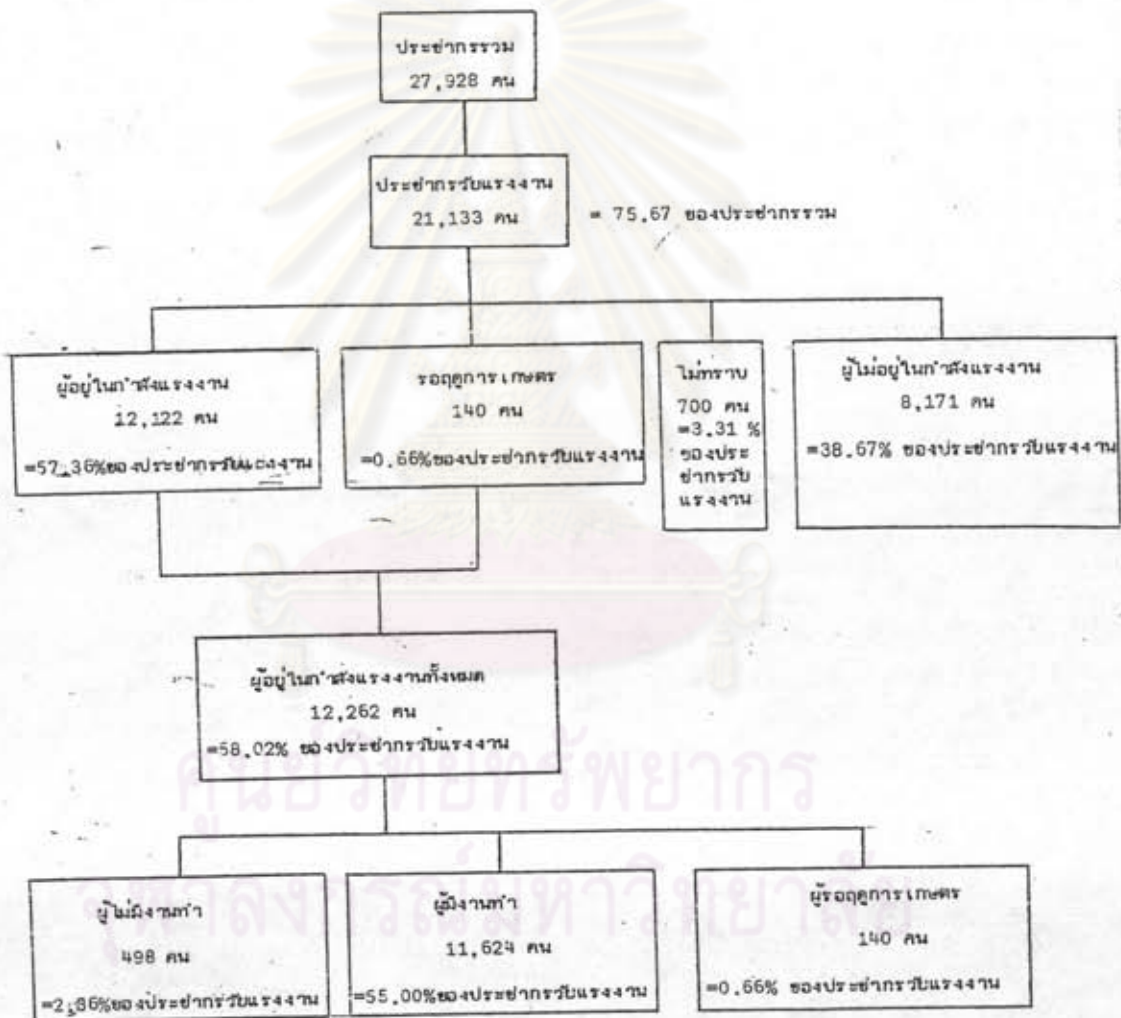
แผนภูมิ 4.7 ประชากรวัยแรงงานและกำลังแรงงานของจังหวัดกาญจนบุรี ปี พ.ศ.2523

ที่มา : ตารางที่ 15 ภาคผนวก

แผนภูมิ 4.8 ประชากรวัยแรงงานและกำลังแรงงานของเทศบาลเมืองกาญจนบุรี
ปี พ.ศ.2523

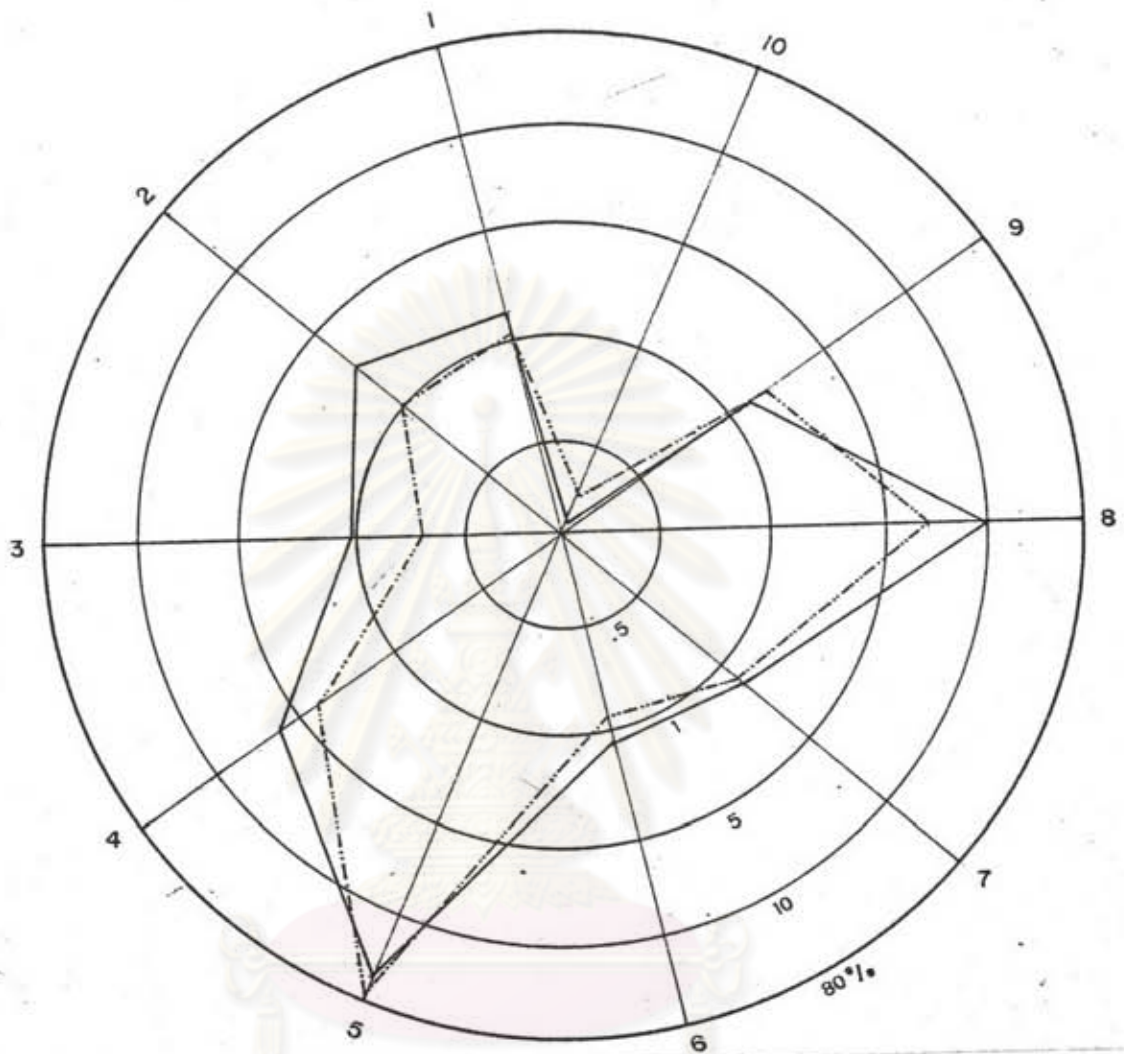
ที่มา : ตารางที่ 16

โครงสร้างอาชีพของประชากรวัยแรงงาน เฉพาะผู้ที่มิงานำในรอบสี่ปีที่ผ่านมาของการสำรวจสำมะโนประชากรและเคหะของจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2513 และ พ.ศ. 2523 พบว่า โครงสร้างอาชีพของประชากรในจังหวัดกาญจนบุรี ในช่วง 10 ปีนั้น ประชากรที่มิงานทำส่วนใหญ่ยังคงประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม อาชีพรองลงมาได้แก่ อาชีพด้านช่างหรือผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิตและกรรมกร ในปี พ.ศ. 2513 ประชากรที่มิงานทำและประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีสัดส่วนร้อยละ 65.10 ของประชากรวัยแรงงาน และร้อยละ 14.20 เป็นประชากรที่มิงานทำที่ประกอบอาชีพช่าง หรือผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิตและกรรมกร พอถึงปี พ.ศ. 2523 สัดส่วนของประชากรที่มิงานทำและประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม มีแนวโน้มลดลงเหลือร้อยละ 52.69 ของประชากรวัยแรงงานในปี พ.ศ. 2523 ส่วนประชากรที่ประกอบอาชีพช่างหรือผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิตและกรรมกร มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากเดิมเป็นร้อยละ 18.71 จะเห็นได้ว่าประชากรที่มิงานทำมีแนวโน้มประกอบอาชีพในด้านช่างหรือผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิตและกรรมกรเพิ่มขึ้น (ตารางที่ 17 ภาคผนวก)

เมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างอาชีพของประชากรอายุ 11 ปีขึ้นไป ที่อยู่ในกำลังแรงงาน ในรอบปี พบว่าในปี พ.ศ. 2513 อาชีพด้านเกษตรกรรม ยังคงเป็นอาชีพหลักของจังหวัด คือ มีสัดส่วนผู้ทำงานอาชีพเกษตรกรรมสูงที่สุดถึงร้อยละ 79.30 ของประชากรที่อยู่ในกำลังแรงงาน ส่วนอาชีพรองลงมา ได้แก่ อาชีพในด้านช่างหรือผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิตหรือกรรมกร มีสัดส่วนร้อยละ 7.04 ของประชากรที่อยู่ในกำลังแรงงาน ในช่วง 10 ปี คือ ปี พ.ศ. 2523 อาชีพด้านการเกษตรกรรม มีสัดส่วนลดลงเหลือร้อยละ 70.58 ของประชากรที่อยู่ในกำลังแรงงาน ส่วนอาชีพช่างหรือผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 10.64 ในปี พ.ศ. 2523 (ตารางที่ 18 ภาคผนวก)

โครงสร้างอาชีพของประชากรในเขตเทศบาล ในปี พ.ศ. 2523 นั้น ประชากรอายุ 11 ปีขึ้นไป ที่อยู่ในกำลังแรงงานของเทศบาลเมืองกาญจนบุรี ร้อยละ 27.67 ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการค้า อาชีพรองลงมา ได้แก่ อาชีพด้านช่างหรือผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิตหรือกรรมกร มีร้อยละ 22.90

แผนภูมิ 4.9 โครงสร้างอาชีพประชากรวัยแรงงานที่มีงานทำจำแนกตามหมวดอาชีพ
ปี พ.ศ. 2513 และ พ.ศ. 2523

1. ผู้ปฏิบัติงานในวิชาชีพวิชาการ และ
ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง
2. ผู้ปฏิบัติงานบริหาร งานจัดการ และ
ข้าราชการที่ไม่ได้ระบุไว้ที่อื่น
3. เสนอผลึกงานและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง
4. ผู้ปฏิบัติงานอาชีพเกี่ยวกับการค้า
5. ผู้ทำงานกสิกรรม เลี้ยงสัตว์ ทำงานป่าไม้
ชาวประมง นักล่า และตักจับสัตว์
6. ผู้ทำงานเหมืองแร่ ค่อยขุดยหิน ผู้ขุดเจาะบ่อน
7. พนักงานขับยานพาหนะและคนงานที่เกี่ยวข้อง
8. ช่างผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต
9. ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับด้านบริการต่าง ๆ
10. ผู้ปฏิบัติงานที่จัดจำแนกเข้าอาชีพประเภทใด
ไม่ได้

พ.ศ. 2513

พ.ศ. 2523

4.2.6 การคาดประมาณประชากร

$$\text{การหาค่าอัตราการขยายตัวของประชากรใช้สูตร } R = \sqrt[n]{\frac{P_t}{P_o}} - 1$$

เมื่อ R = อัตราการขยายตัวของประชากร ช่วงปี 2516-2522

n = จำนวนปีที่เปลี่ยนไปจาก พ.ศ. 2516-2522 (6 ปี)

P_t = จำนวนประชากรปีหลังสุด (พ.ศ. 2522 ประชากร 502,961 คน)

P_o = จำนวนประชากรปีแรก (พ.ศ. 2516 ประชากร 390,844 คน)

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } R &= \sqrt[6]{\frac{502,961}{390,844}} - 1 \\ &= 1.04293 - 1 \\ &= 0.04293 \end{aligned}$$

จากสูตรการคาดคะเนจำนวนประชากร

$$P_n = P_t(1 + R)^n$$

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } P_n &= 502,901 (1 + 0.04293)^{12} \\ &= 832,906.48 \end{aligned}$$

ดังนั้นประชากรในปี พ.ศ. 2534 จะเท่ากับ 832,906 คน

การคาดประมาณประชากรในเขตชุมชนเมือง (เทศบาลและสุขาภิบาล)

ได้ใช้สูตรและวิธีเดียวกับข้างต้น ซึ่งได้ค่า R (อัตราการขยายตัวของประชากร) เท่ากับ 0.0632208 และได้ค่า P_n (จำนวนประชากรที่คาดประมาณ) เท่ากับ 112,144 $(1 + 0.0632208)^{12}$ หรือ 234,022 คน

อาจกล่าวได้ว่าในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-พ.ศ. 2534) จำนวนประชากรในจังหวัดกาญจนบุรีจะมีประมาณ 832,906 คน และประชากรในเขตชุมชนเมือง มีประมาณ 234,022 คน

4.2.7 กลุ่มเชื้อชาติ

ประชากรในจังหวัดกาญจนบุรี มีลักษณะเป็นสังคมหลายเชื้อชาติ นอกเหนือจากคนไทย และคนจีนในชุมชนที่ราบแล้ว ยังมีชนกลุ่มน้อยหลายกลุ่ม เช่น กะเหรี่ยง มอญ ฆมา ญู ละว้า ลาวโ่ง ซึ่งตั้งถิ่นฐานอย่างเป็นอิสระ มีอาชีพส่วนใหญ่ทำเกษตรกรรม หนี้อาชีพค้าขาย คริสต์ และอุตสาหกรรมที่มีลักษณะเฉพาะกลุ่ม เนื่องจากจังหวัดกาญจนบุรี เป็นจังหวัดชายแดน มีอาณาเขตติดต่อกับสหภาพพม่ายาวประมาณ 400 กิโลเมตร มีอำเภอชายแดน 4 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอไทรโยค อำเภอทองผาภูมิ และอำเภอสังขละบุรี มีเส้นทางเดินผ่านเข้าออกระหว่างประเทศโดยทั่วไป ประมาณ 12 ช่องทาง ช่องทางที่สำคัญที่สุด คือ ด่านเจดีย์สามองค์ ในเขตอำเภอสังขละบุรี ช่องทางพิกองในเขตอำเภอทองผาภูมิ ช่องทางบ้องตี้ อำเภอไทรโยค และช่องทางเขาห่มวง อำเภอเมือง ประชาชนตามหมู่บ้านของอำเภอชายแดนของทั้งสองประเทศส่วนมากเป็นชนเผ่ากะเหรี่ยง ทั้งสัญชาติไทยและสัญชาติพม่า ในปัจจุบันกะเหรี่ยงในจังหวัดกาญจนบุรี ตั้งถิ่นฐานในเขตเกษตรกรรมในอำเภอเมือง ไทรโยค ทองผาภูมิ ศรีสวัสดิ์ และสังขละบุรี รวม 84 หมู่บ้าน ส่วนชาวละว้า 1 หมู่บ้าน ในอำเภอสังขละบุรี ในปี 2518 และเพิ่มเป็น 92 หมู่บ้านในปี พ.ศ. 2522 (ตารางที่ 19)

สำหรับชนชาติมอญในจังหวัดกาญจนบุรีมีจำนวนไม่มากนัก และค่อนข้างจะผล่ผลามกลับไปกับคนไทย ในเขตสังขละบุรี มีมอญและพม่าส่วนน้อย เนื่องจากอำเภอสังขละบุรี เป็นเขตพักอาศัยของผู้ลี้ภัยการเมืองของกลุ่มบุคคลสัญชาติพม่า

ในถิ่นที่ตามชายแดนของสหภาพพม่าที่ติดกับจังหวัดกาญจนบุรี เป็นถิ่นที่ช่องว่างระหว่างชนกลุ่มน้อยเผ่าต่าง ๆ ของสหภาพพม่า และรัฐบาลสหภาพพม่า จึงปรากฏผู้ที่ตั้งหน่วยกำลังของชนกลุ่มน้อยเผ่าต่าง ๆ กระจายอยู่ทั่วไปตามเส้นพรมแดนไทย-พม่า และมีการเปลี่ยนแปลงที่ตั้งและกำลังเสมอ

อย่างไรก็ตามในจังหวัดกาญจนบุรี ปัญหาชนกลุ่มน้อยเชื้อชาติกะเหรี่ยง ยังนับว่าไม่ค่อยรุนแรงเท่าใดนัก เนื่องจากฐานปฏิบัติการส่วนใหญ่จะอยู่ในประเทศพม่า และอยู่เหนือขึ้นไปในบริเวณจังหวัดแม่ฮ่องสอน และตากมากกว่า แต่เมื่อการรบทวีความรุนแรงขึ้น ก็อาจเป็นไปได้ว่าเขตการสู้รบ อาจจะถอยร่นลงมาทางใต้เข้ามาถึงจังหวัดกาญจนบุรี อันเนื่องมาจากปัญหาชนกลุ่มน้อยกะเหรี่ยง จึงเป็นเรื่องหนึ่งที่จะต้องติดตามความเคลื่อนไหว

แสดง ตำแหน่งที่ตั้งหมู่บ้านชาวเขา

- ตำแหน่งหมู่บ้านชาวเขา
- บริเวณที่มีความเคลื่อนไหวทางการเมือง

ปัญหาชนกลุ่มน้อยเชื้อชาติมอญที่รัฐบาลสหภาพพม่า ยังคงมีอยู่ต่อไป และ
 มีผลกระทบต่อชายแดนไทยที่จังหวัดกาญจนบุรี เพราะปรากฏว่า เมื่อเร็ว ๆ นี้ มอญได้แยก
 ตัวออกจากแนวประชาธิปไตยแห่งชาติ ซึ่งประกอบไปด้วยชนชาติกลุ่มน้อยต่าง ๆ มาเป็นอิสระ
 ของตัวเอง สถาปนาเป็นประเทศมอญใหม่ มีประธานาธิบดีเจสซึน เป็นประธานของรัฐ ใน
 การนี้มีหลักฐานว่าชาวมอญในประเทศไทยร่วมสนับสนุนด้วย และใช้อาณาบริเวณชายแดนใน
 อ่าวเอดส์ขละบุรี เป็นที่ตั้งกองกำลัง มีการใช้อาวุธข่มขู่ราษฎรไทยให้ย้ายออกจากบริเวณ
 ดังกล่าว อันมีผลกระทบต่อปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศสหภาพพม่าอีกด้วย

ปัญหาการเมืองของกลุ่มชนชาติดังกล่าวหากทวีความรุนแรงขึ้นย่อมมีผล
 กระทบโดยตรงต่อจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นแนวพรมแดนไทย-พม่าอย่างไม่ต้องสงสัย และ
 นอกเหนือไปจากผลกระทบโดยตรงทางด้านการเมืองแล้วผลกระทบด้านอื่น โดยเฉพาะทาง
 ด้านเศรษฐกิจ เช่น ปัญหาการรุกล้ำที่ดินทำกินของคนไทย ปัญหาการเข้ามาแย่งงานในตลาด
 แรงงานของไทย เหล่านี้ ย่อมเป็นปัญหาและเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จำเป็นต้องคำนึงถึงในการ
 วางแผนพัฒนาท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีในอนาคต

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.3 การเกษตรกรรม

ลักษณะทางเศรษฐกิจของจังหวัดกาญจนบุรี ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในทางเกษตรกรรม จากสำมะโนประชากรและเคหะ ปี พ.ศ.2523 พบว่า จังหวัดกาญจนบุรี มีประชากรภาคเกษตรถึงร้อยละ 60.62 ของประชากรทั้งจังหวัด และร้อยละ 56.86 เป็นครัวเรือนเกษตร และประชากรเกษตรมีกระจายอยู่ทั่วไป แต่มีเป็นจำนวนมากในอำเภอเมือง ท่ามะกา พนมทวน ท่าม่วง และเลาขวัญ

เมื่อพิจารณาเนื่องที่การเกษตรของจังหวัด ในปี พ.ศ.2518 มีเนื้อที่ถือครองการเกษตร 1,307,086 ไร่ และเพิ่มเป็น 1,627,260 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 6 ต่อปี เนื้อที่ถือครองการเกษตรส่วนใหญ่เข้าไปในการปลูกพืชไร่ ในปี พ.ศ.2518 พื้นที่ปลูกพืชไร่ เป็นร้อยละ 42.47 ของพื้นที่ทั้งหมด และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 58.32 ในปี พ.ศ.2520 ซึ่งเนื้อที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่เป็นการเพาะปลูกพืชไร่ ในขณะที่เนื้อที่ที่ใช้ในการทำนา ไม้ผลและไม้ยืนต้นที่สวนผักและไม้ดอก มีสัดส่วนที่ลดลง อาจกล่าวได้ว่า แนวโน้มของการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมของจังหวัดกาญจนบุรี มีแนวโน้มของการขยายพื้นที่เพาะปลูกพืชไร่มากขึ้น (ดูรายละเอียดจากภาคผนวก ตารางที่ 20)

4.3.1 ลักษณะการถือครองที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม

ในการวางแผนขนาดด้านเกษตร ค่าเป็นอย่างไรที่จะต้องพิจารณาถึงขนาดถือครองและลักษณะการถือครองเพื่อการเกษตร เพื่อที่จะแสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะและปัญหาที่แตกต่างกันออกไป จากรายงานสำมะโนเกษตร ปี 2521 จังหวัดกาญจนบุรี มีเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตร 1,346,188 ไร่ หรือเป็นร้อยละ 11.05 ของพื้นที่ทั้งจังหวัดและมีจำนวนที่ถือครองทั้งสิ้น 42,966 ราย จากเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรที่จำแนกตามลักษณะพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์ในที่ถือครอง พบว่า เนื้อที่ถือครองส่วนใหญ่จะเป็นที่สำหรับปลูกพืชไร่ และพืช ประมาณ 870,075 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 64.63 ของเนื้อที่ถือครอง รองลงมาได้แก่ เนื้อที่ปลูกข้าว 378,711 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 28.13 ของเนื้อที่ถือครอง เนื้อที่ป่าและทุ่งหญ้า 43,229 ไร่ หรือร้อยละ 3.21 ของเนื้อที่ถือครอง เนื้อที่ปลูกพืชยืนต้น 36,932 ไร่ หรือร้อยละ 2.74 ของเนื้อที่ถือครอง และอื่น ๆ อีกประมาณร้อยละ 1.28 เมื่อพิจารณาในระดับอำเภอ พบว่า อำเภอที่มีเนื้อที่ถือครองมากที่สุด ได้แก่ อำเภอ

ตารางที่ 4.9 แสดงเนื้อที่ของที่ดินครอง จำแนกตามลักษณะพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์ที่ดินครองรายอำเภอ ของจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ.2521

หน่วย : ไร่

อำเภอ	เนื้อที่ของ ที่ดินครอง ทั้งสิ้น	เนื้อที่									
		ปลูกข้าว	ร้อยละ	ปลูกพืชไร่ พืชผัก	ร้อยละ	ปลูกพืช ยืนต้น	ร้อยละ	ป่าหรือ ทุ่งหญ้า	ร้อยละ	อื่น ๆ	ร้อยละ
ยอดรวมจังหวัด	1,346,188	378,711	100	870,075	100	36,932	100	43,229	100	17,241	100
เมืองกาญจนบุรี	200,417	14,645	3.8	171,470	19.7	9,892	26.8	2,170	5.0	2,240	13.0
ทองผาภูมิ	28,513	14,717	3.9	5,067	0.6	6,260	17.0	2,231	5.1	238	1.4
ท่าม่วง	172,803	40,284	10.6	127,126	14.6	1,636	4.4	1,583	3.7	2,174	12.6
ท่ามะกา	164,860	41,283	10.9	120,502	13.8	2,423	6.6	164	0.4	488	2.8
ไทรโยค	81,538	2,355	0.6	62,454	7.2	8,985	24.3	6,501	15.0	1,243	7.2
บ่อพลอย	176,685	19,635	5.2	147,806	17.0	751	2.0	3,646	8.4	4,847	28.1
พนมทวน	294,570	169,603	44.8	117,888	13.5	483	1.3	5,473	12.7	1,123	6.5
เลาขวัญ	201,375	60,789	16.1	113,325	13.0	2,551	6.9	20,132	40.6	4,578	26.6
ศรีสวัสดิ์	9,456	4,206	1.1	3,839	0.4	1,355	3.7	0	0	56	0.3
สังขละบุรี	15,971	11,194	3.0	598	0	2,596	7.0	1,329	3.1	254	1.5

ที่มา : สำนักบริหารเกษตร ปี พ.ศ.2521

พมทวน มีเนื้อที่ถือครองประมาณ 294,570 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 21.88 ของเนื้อที่ถือครองทั้งหมด รองลงมาได้แก่ อำเภอเลาขวัญ อำเภอเมือง และอำเภอบ่อพลอย มีเนื้อที่ถือครองเป็นร้อยละ 14.96, 14.89 และ 13.12 ตามลำดับ ส่วนอำเภอศรีสวัสดิ์ มีเนื้อที่ถือครองเพียง 9,456 ไร่ หรือร้อยละ 0.70 ของเนื้อที่ถือครองทั้งหมด สำหรับเนื้อที่ถือครองที่ปลูกพืชไร่ และพืชผัก พบว่า อำเภอเมือง มีการปลูกพืชไร่และผักมากที่สุดของจังหวัดกาญจนบุรี ประมาณร้อยละ 19.7 ของเนื้อที่ปลูกพืชไร่ และผัก รองลงมาได้แก่ อำเภอท่าม่วง และอำเภอท่ามะกา ประมาณร้อยละ 14.6 และ 13.8 ตามลำดับ เนื้อที่ถือครองที่ปลูกข้าว ร้อยละ 44.8 ของเนื้อที่ปลูกข้าวอยู่ใน อำเภอพมทวน และร้อยละ 16.1 อยู่ในอำเภอเลาขวัญ และร้อยละ 10.9 อยู่ในอำเภอท่ามะกา เนื้อที่ถือครองที่เข็นป่าและทุ่งหญ้าร้อยละ 46.6 อยู่ในอำเภอเลาขวัญ และร้อยละ 15.0 อยู่ในอำเภอบ่อพลอย และร้อยละ 12.7 อยู่ในอำเภอพมทวน

เนื้อที่ถือครองจำแนกตามลักษณะการถือครองของจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ร้อยละ 97.47 ของเนื้อที่ถือครองมีลักษณะการถือครองเป็นเจ้าของ ร้อยละ 2.17 เป็นเนื้อที่ถือครองลักษณะเช่า และอื่น ๆ อีกร้อยละ 0.36 แต่เมื่อพิจารณาในระดับอำเภอ พบว่า อำเภอพมทวน มีเนื้อที่ถือครองที่มีเจ้าของมากที่สุด คือร้อยละ 18.90 รองลงมาได้แก่ อำเภอเลาขวัญ อำเภอเมือง และอำเภอบ่อพลอย มีเนื้อที่ถือครองเป็นเจ้าของ ร้อยละ 16.46, 15.40 และร้อยละ 14.34 ตามลำดับ ส่วนเนื้อที่ถือครองลักษณะเช่า ร้อยละ 33.34 อยู่ในอำเภอท่ามะกา รองลงมาคือร้อยละ 20.31 ในอำเภอท่าม่วง ร้อยละ 18.29 อยู่ในอำเภอพมทวน และเนื้อที่ถือครองลักษณะอื่น ๆ ร้อยละ 34.53 อยู่ในอำเภอไทรโยค และร้อยละ 21.89 ในอำเภอท่าม่วง (ตารางที่ 21 ภาคผนวก)

ขนาดที่ถือครองของจังหวัดกาญจนบุรี โดยแบ่งขนาดถือครองออกเป็น 8 ขนาดด้วยกัน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีขนาดเนื้อที่ถือครองตั้งแต่ 6 ไร่ขึ้นไป ถึง 140 ไร่ มีจำนวนร้อยละ 85.45 ส่วนเกษตรกรที่ถือครองที่ดินขนาดใหญ่มากกว่า 140 ไร่ขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 2.05 ในขณะที่เกษตรกรที่ถือครองที่ดินต่ำกว่า 6 ไร่ลงมา มีร้อยละ 12.5

4.3.2 โครงสร้างการเกษตรกรรมและผลผลิตทางเกษตรกรรม

ลักษณะโครงสร้างการเกษตรกรรมของจังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วย
กิจกรรม ปศุสัตว์ ประมง และป่าไม้ พิจารณาในรายละเอียดได้ดังนี้

4.3.2.1 กิจกรรม เป็นสาขาการผลิตที่ทำรายได้สูงสุดของการ
เกษตรกรรม โดยมีเนื้อที่ถือครองการเกษตรส่วนใหญ่ใช้ไปในการเพาะปลูกพืชไร่ และพืช
ไร่ที่เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรี จากสถิติการปลูกพืชเศรษฐกิจ ในปี พ.ศ.
2522/2523 พบว่า อ้อย เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุด มีพื้นที่เพาะปลูกถึงร้อยละ 56.40
ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด พืชไร่ที่เพาะปลูกรองลงมา คือ ข้าว ข้าวโพด ฝ้าย และมันสำ-
ปะหลัง

1) อ้อย เป็นพืชไร่ที่ปลูกมากเป็นอันดับหนึ่งของจังหวัด
นับตั้งแต่มีโรงงานน้ำตาลทรายเกิดขึ้น เมื่อปี พ.ศ.2502 เป็นต้นมา อาชีพการทำไร่อ้อย
ก็ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศ ซึ่งเป็นที่ราบทางตอนใต้
และทางตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัด เป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ และสภาพภูมิอากาศที่เอื้ออำนวย
ต่อการทำไร่อ้อยเป็นอย่างดี อ้อยจึงปลูกกันมากในอำเภอเมือง ท่าม่วง พนมทวน บ่อพลอย
ในแต่ละปีจะมีเนื้อที่เพาะปลูกอ้อยรวมกันไม่ต่ำกว่า 100,000 ไร่ รองลงมาคือ อำเภอ
ท่ามะกา เลาชะวอ จะมีเนื้อที่เพาะปลูกอ้อยระหว่าง 50,000-100,000 ไร่ อำเภอไทรโยค
มีเนื้อที่เพาะปลูกอ้อยต่ำกว่า 50,000 ไร่ อำเภอที่มีการเพาะปลูกอ้อยน้อยมากจนแทบจะ
นับได้ว่าไม่มีการเพาะปลูกอ้อยเลย คือ อำเภอศรีสวัสดิ์ ทองผาภูมิ และสังขละบุรี เนื่อง
จากอยู่ไกลจากที่ตั้งโรงงานน้ำตาล และมีปัญหาด้านการคมนาคมขนส่ง¹

ในช่วงระยะ 7 ปี คือระหว่างปี พ.ศ.2516 ถึง
พ.ศ.2522 จังหวัดกาญจนบุรี มีการขยายพื้นที่เพาะปลูกอ้อยตัวอย่างรวดเร็ว คือเพิ่มขึ้น
จาก 325,042 ไร่ ในปี พ.ศ.2516 เป็น 798,781 ไร่ ในปี พ.ศ.2522 หรือมีอัตราการ
การเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ 24.29 ต่อปี ซึ่งสามารถทำรายได้ให้กับจังหวัดกาญจนบุรี ถึง
467 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2522 (ตารางที่ 23 ภาคผนวก)

¹สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. การศึกษาเบื้องต้น
เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดกาญจนบุรี. (โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525),
หน้า 21.

2) ข้าว เป็นพืชที่ปลูกรองลงมาจากอ้อย มีเนื้อที่เพาะปลูก 338,740 ไร่ ให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจแก่จังหวัดถึง 100 ล้านบาท โดยปลูกมากในอำเภอห่มทวน มีเนื้อที่เพาะปลูกเกินกว่า 100,000 ไร่ รองลงมาคือ อำเภอท่าม่วง เลาชวัญ มีเนื้อที่เพาะปลูกเกินกว่า 50,000 ไร่ ส่วนอำเภอเมือง ท่ามะกา บ่อพลอย มีเนื้อที่เพาะปลูกข้าวระหว่าง 10,000-50,000 ไร่ ส่วนอำเภอที่เพาะปลูกต่ำกว่า 10,000 ไร่ คือ อำเภอไทรโยค ศรีสวัสดิ์ ทองผาภูมิ และสังขละบุรี

3) ข้าวโพด ในปี พ.ศ.2522 มีเนื้อที่เพาะปลูก 75,275 ไร่ ให้ผลผลิตเฉลี่ย 300 กิโลกรัมต่อไร่ และให้ผลตอบแทนเป็นมูลค่า 35.9 ล้านบาท ปลูกมากในอำเภอเลาชวัญ ไทรโยค บ่อพลอย อัตราการเพิ่มของพื้นที่เพาะปลูกโดยเฉลี่ยร้อยละ 17.05 ต่อปี

4) ฝ้าย ปลูกกันมากในอำเภอไทรโยค ทองผาภูมิ เมืองกาญจนบุรี มีเนื้อที่เพาะปลูก 51,613 ไร่ ได้ผลผลิตเฉลี่ย 250 กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นมูลค่า 135.5 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2522

5) มันสำปะหลัง มีเนื้อที่เพาะปลูกทั้งหมด 45,151 ไร่ คิดเป็นมูลค่า 70 ล้านบาท ให้ผลผลิตเฉลี่ย 200 กิโลกรัมต่อไร่ ปลูกกันมากในอำเภอเลาชวัญ เมืองกาญจนบุรี บ่อพลอย ไทรโยค โดยเฉพาะอำเภอเลาชวัญ และบ่อพลอย มีสภาพภูมิอากาศเหมาะสมสำหรับปลูกมันสำปะหลังมาก เนื่องจากมันสำปะหลังชอบอากาศค่อนข้างร้อน และทนต่อความแห้งแล้งมาก

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนของเนื้อที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรี กับสัดส่วนของรายได้จากการเกษตรกรรมในปี พ.ศ.2522 (แผนภูมิที่ 4.10) พบว่า พืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุด ได้แก่ อ้อย และข้าว โดยเฉพาะอ้อย เป็นพืชเศรษฐกิจที่มีสัดส่วนของเนื้อที่เพาะปลูก และสัดส่วนของรายได้จากผลผลิตสูงที่สุด รองลงมาเป็นข้าว ส่วนข้าวโพด มันสำปะหลัง และฝ้าย เมื่อเทียบความสัมพันธ์กับอ้อยแล้ว มีความสัมพันธ์น้อยมาก เนื่องจากมีสัดส่วนของเนื้อที่เพาะปลูกและสัดส่วนของรายได้จากผลผลิตยังต่ำอยู่ แต่เมื่อเปรียบเทียบกันระหว่างข้าวโพด มันสำปะหลัง และฝ้ายแล้ว จะเห็นได้ว่า ฝ้าย และมันสำปะหลัง เป็นพืชเศรษฐกิจของจังหวัดกาญจนบุรี

ที่น่าจะมีบทบาทสำคัญในอนาคต เนื่องจากให้ผลผลิตเป็นมูลค่าที่สูง เมื่อเทียบกับเนื้อที่เพาะปลูก อย่างไรก็ตามในด้านกรณการกสิกรรมของจังหวัด พืชเพาะปลูกที่สำคัญยังคงเป็นอ้อย และข้าว และคงยังไม่มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนเป็นการปลูกพืชอื่นแทน จะเห็นได้จากในช่วงปี พ.ศ.2516 ถึง พ.ศ.2522 เนื้อที่เพาะปลูกอ้อย มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วในอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ 24.29 ต่อปี

4.3.2.2 ปศุสัตว์ เป็นสาขาการผลิตทางการเกษตรกรรม ที่ทำรายได้รองลงมาจากกรณการกสิกรรม เนื่องภูมิประเทศของจังหวัดกาญจนบุรี เหมาะแก่การเลี้ยงโค ซึ่งมีประชากรเลี้ยงกันทั่ว ๆ ไป แต่ที่เป็นสำเป็นสำเริมมากใน อำเภอเมืองท่ามะกา และท่าม่วง มีการคัดเลี้ยงในลักษณะฟาร์ม โดยไ้พ่อพันธุ์จากต่างประเทศ นอกจากนี้มีการเลี้ยงกระบือ ลูกกร

4.3.2.3 ป่าไม้ ป่าไม้ซึ่งเคยเป็นแหล่งที่มาของรายได้ของจังหวัดกาญจนบุรี ได้ลดลงเนื่องมาจากได้รับผลกระทบจากนโยบายด้านป่าไม้ของรัฐ โดยลดลงจากการมีส่วนในผลิตรวมที่จังหวัดร้อยละ 5.99 ในปี พ.ศ.2518 เป็นร้อยละ 1.40 ในปี พ.ศ.2522 และมีแนวโน้มลดลงในอัตราร้อยละ -20.75 ต่อปี ป่าไม้ส่วนมากอยู่ในเขตอำเภอสังขละบุรี ทองผาภูมิ คีรีลวีลดี และไทรโยค ไม้ที่สำคัญคือ ไม้ตะเคียน ไม้รัง ไม้ยาง ไม้ประดู่ ไม้ไผ่ ไม้รวก (รายละเอียดได้กล่าวไว้ในบทที่ 3)

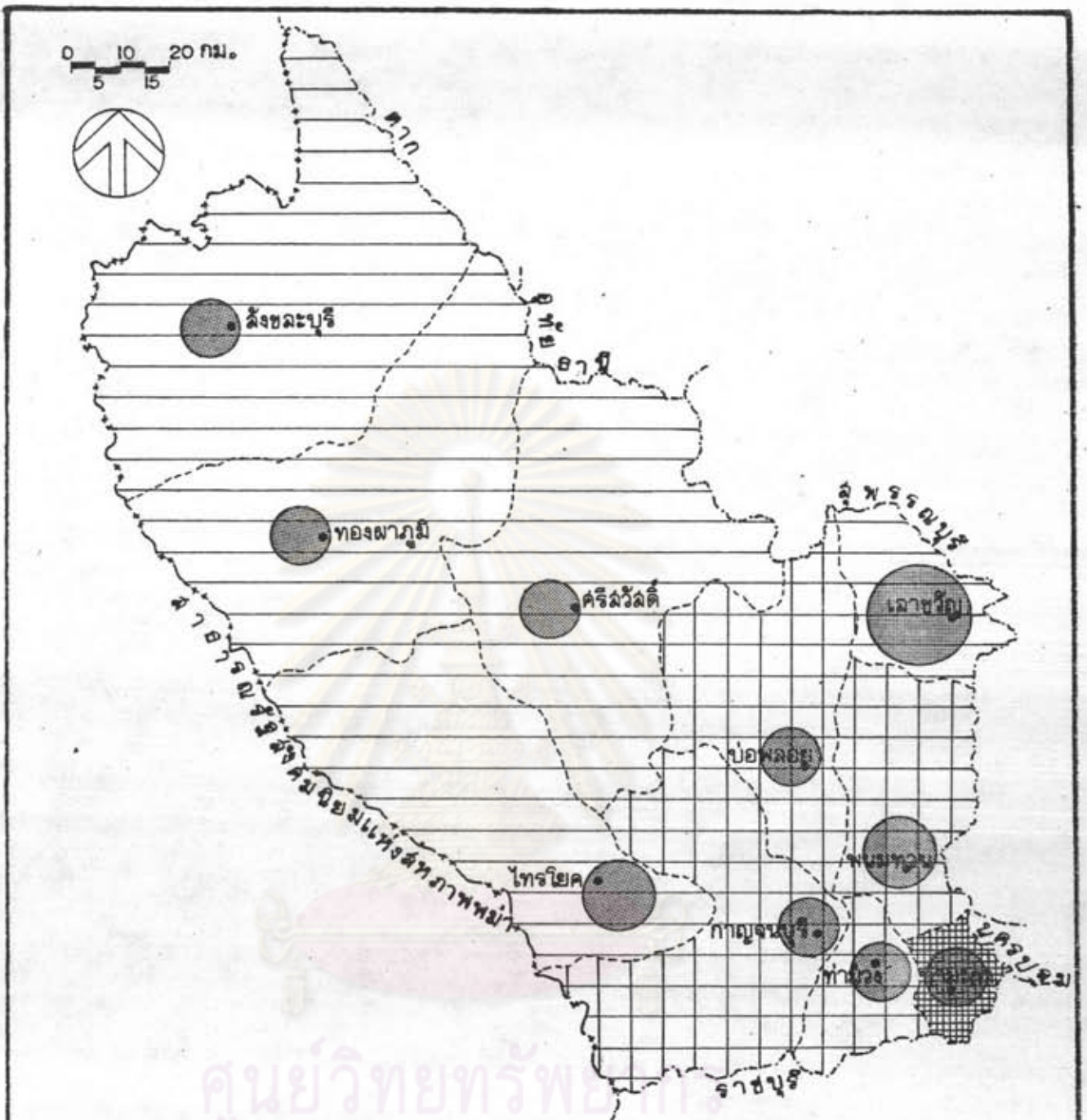
4.3.2.4 ประมง จังหวัดกาญจนบุรี มีแหล่งน้ำธรรมชาติหลายแห่ง เช่น แม่น้ำแม่กลอง แควน้อย และแควใหญ่ เป็นต้น อาชีพประมงหรือการจับสัตว์น้ำ มีอยู่มากในอำเภอไทรโยค ท่าม่วง เมือง คีรีลวีลดี ท่ามะกา ตามลำตบ สัตว์น้ำประเภทปลาที่จับได้ภายในจังหวัด ได้แก่ ปลาย่อน ปลาตะเพียน ซึ่งจับได้มากที่สุด การประมงแม้ว่าจะไม่ เป็นแหล่งที่มาของรายได้ที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรี แต่ปริมาณการจับสัตว์น้ำเพิ่มขึ้นมาก ปริมาณการจับสัตว์น้ำเพิ่มขึ้นจาก 178,520 กิโลกรัม ในปี พ.ศ.2516 เป็น 893,880 กิโลกรัม ในปี พ.ศ.2522 และรายได้การประมงจากผลิตรวมที่จังหวัดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 1.3 ล้านบาท ในปี 2518 เป็น 9 ล้านบาท ในปี 2522 (ตารางที่ 25 ภาคผนวก)

4.3.3 สินเชื่อเพื่อการเกษตร

สถาบันการเงินที่เกี่ยวเนื่องต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรกรมของ
 ประชากรจังหวัดกาญจนบุรี โดยการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตร ได้แก่ ธนาคารเพื่อการ
 เกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ซึ่งได้แบ่งการให้สินเชื่อออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ
 3 ประเภท คือ เงินกู้ระยะสั้นและปานกลางเพื่อผลผลิตหลัก เงินกู้ระยะยาวเพื่อชำระ
 หนี้สิน และเงินกู้ระยะยาวเพื่อการเกษตร ในปี พ.ศ.2522 ธนาคารเพื่อการเกษตรและ
 สหกรณ์การเกษตร ให้สินเชื่อแก่เกษตรกร โดยจ่ายเงินกู้รวมทุกประเภทเป็นจำนวน
 139,724,560 บาท ในจำนวนเงินกู้ทั้งหมดนี้ ร้อยละ 89.07 เป็นเงินกู้ระยะสั้น และ
 ปานกลางเพื่อผลผลิตหลัก ร้อยละ 10.60 เป็นเงินกู้ระยะยาวเพื่อการเกษตร และร้อยละ
 0.33 เป็นเงินกู้ระยะยาวเพื่อชำระหนี้สิน ในปี 2522 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
 การเกษตร ได้ให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรเพิ่มขึ้นจากเดิมเป็นจำนวน 182,676,801 บาท
 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 30.74 จากปี พ.ศ.2522 ในปี พ.ศ.2525 เงินกู้ระยะสั้นและปานกลาง
 เพื่อผลผลิตหลัก ยังคงเป็นปริมาณเงินกู้ที่สูงสุดของจังหวัดกาญจนบุรี คือร้อยละ 88.13 ส่วน
 เงินกู้ระยะยาวเพื่อการเกษตรและเงินกู้ระยะยาวเพื่อชำระหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 11.51
 และร้อยละ 0.36 ตามลำดับ (ดูตารางที่ 26 ภาคผนวก)

ในช่วงปี พ.ศ.2522-พ.ศ.2525 จะเห็นได้ว่า เกษตรกรของ
 จังหวัดกาญจนบุรี ส่วนใหญ่จะกู้เงินประเภทระยะสั้นและปานกลาง เพื่อผลผลิตหลัก เมื่อ
 พิจารณาเงินกู้ที่จ่ายตามประเภทผลผลิต พบว่า ส่วนมากเกษตรกรกู้เงินมาเพื่อมาลงทุนทำ
 การเกษตรกรรมประเภทพืชไร่มากที่สุด ทั้งในปี พ.ศ.2522 และ พ.ศ.2525 โดยมี อ้อย
 เป็นผลผลิตที่เกษตรกรกู้มาลงทุนมากที่สุด ประมาณ 64,655,600 บาท คิดเป็นร้อยละ
 61.61 ของปริมาณเงินกู้ในปี 2522 และ 83,380,400 บาท คิดเป็นร้อยละ 74.47
 ของปริมาณเงินกู้ในปี 2525 ประเภทของผลผลิตที่เกษตรกรกู้ รองลงมาได้แก่ ข้าว
 ประมาณร้อยละ 11.33 ของปริมาณเงินกู้ในปี 2522 และร้อยละ 9.23 ของปริมาณเงิน
 กู้ในปี 2525 นอกจากนี้เป็นประเภทปศุสัตว์ (วัว ควาย และหมู) ที่เกษตรกรให้ความ
 สนใจ (ดูตารางที่ 27 ภาคผนวก)

เมื่อพิจารณาการให้สินเชื่อในระดับอำเภอ พบว่า ส่วนมากจะอยู่ใน
 เขตที่ทำการเกษตรได้ผลดี หรือเขตเกษตรก้าวหน้า และเป็นเขตที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ

แสดง ลินเชื่อเพื่อการเกษตรและอัตราการเพิ่ม

บริเวณที่ได้รับลินเชื่อเพื่อการเกษตรมากที่สุด

บริเวณที่ได้รับลินเชื่อเพื่อการเกษตรปานกลาง

บริเวณที่ได้รับลินเชื่อเพื่อการเกษตรต่ำ

อัตราการเพิ่ม

> 80%
23%
< 14%

ที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ อำเภอท่ามะกา อำเภอเมือง และอำเภอท่าม่วง ในปี พ.ศ. 2522 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ให้สินเชื่อแก่อำเภอท่ามะกามากที่สุด ประมาณร้อยละ 26.43 ของเงินกู้ทั้งหมด รองลงมาได้แก่ อำเภอเมืองกาญจนบุรี และ อำเภอท่าม่วง ประมาณร้อยละ 19.79 และร้อยละ 19.44 ตามลำดับ ส่วนอำเภอเลาขวัญ ได้รับสินเชื่อน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 0.28 ของเงินกู้ทั้งหมด ในปี 2525 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ให้สินเชื่อแก่อำเภอท่ามะกามากที่สุด ประมาณร้อยละ 27.03 และร้อยละ 16.68 ในอำเภอท่าม่วง และร้อยละ 16.40 ในอำเภอเมือง อำเภอเลาขวัญ ได้รับสินเชื่อน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 1.24 (ตารางที่ 28 ภาคผนวก)

การเปลี่ยนแปลงปริมาณการกู้เงินในประเภทต่าง ๆ ของจังหวัดกาญจนบุรี ในช่วงปี พ.ศ. 2522 ถึง พ.ศ. 2525 มีแนวโน้มของการกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเพิ่มขึ้น โดยเฉลี่ยร้อยละ 9.65 ต่อปี สำหรับอัตราการเปลี่ยนแปลงของการได้รับสินเชื่อในระดับอำเภอ พบว่า อำเภอซึ่งมีอัตราการเพิ่มของการได้รับสินเชื่อสูงสุด คือ อำเภอเลาขวัญ ร้อยละ 84.30 ต่อปี รองลงมาได้แก่อำเภอพนมทวน ร้อยละ 23.84 ต่อปี และอำเภอไทรโยค ร้อยละ 23.41 ต่อปี ส่วนอำเภอบ่อพลอย มีอัตราการเพิ่มน้อยที่สุด คือร้อยละ 2.08 ต่อปี (ตารางที่ 29) จะเห็นได้ว่าโครงสร้างการให้สินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแก่เกษตรกรจังหวัดกาญจนบุรี ในช่วงปี พ.ศ. 2522 ถึง พ.ศ. 2525 มีการกระจายการให้สินเชื่อในเขตอำเภอที่มีการบุกเบิกหรือขยายตัวทางด้านเกษตรกรรม

แหล่งสินเชื่อของเกษตรกร ในปีเพาะปลูก 2521/2522 เกษตรกรจังหวัดกาญจนบุรีกู้เงินได้จาก 2 แหล่งด้วยกัน คือ ร้อยละ 82.89 จากแหล่งสินเชื่อจากสถาบันการเงิน และร้อยละ 45.67 จากแหล่งสินเชื่อนอกสถาบันการเงิน¹ แต่เมื่อ

¹ แหล่งสินเชื่อจากสถาบันการเงิน ได้แก่ ธ.ก.ส., ธนาคารพาณิชย์, กลุ่มเกษตรกร แหล่งสินเชื่อจากสถาบันการเงิน ได้แก่ ญาติพี่น้อง, เพื่อนบ้าน, เจ้าของที่ดิน พ่อค้า และอื่น ๆ

พิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่า เกษตรกรกู้เงินจากพ่อค้ามากที่สุดถึงร้อยละ 29.45 รองลงมาได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 28.56 และสหกรณ์ ร้อยละ 25.59 ซึ่งความต้องการจริงของเกษตรกรนั้น ต้องการกู้จากแหล่งสถาบันการเงิน มากกว่า เพราะมีอัตราดอกเบี้ยต่ำ แต่เกษตรกรก็ไม่สามารถที่จะใช้บริการจากแหล่งสินเชื่อ เหล่านี้ได้ทั้งหมด ทั้งนี้เพราะแหล่งสินเชื่อเหล่านี้มีระเบียบวิธีการและข้อจำกัดในการให้สินเชื่อหลายวิธี ซึ่งเกษตรกรมักขาดคุณสมบัติ จึงไม่อาจใช้บริการได้ ต้องหันมาใช้จากแหล่ง นอกสถาบันการเงิน ซึ่งสามารถกู้ได้ง่ายไม่ต้องมีพิธีติดงอมมาก เพียงแต่ดอกเบี้ยค่อนข้างสูง เท่านั้น

4.3.4 การชลประทานเพื่อการเกษตรกรรม

การชลประทานเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตทางการเกษตร สำหรับ จังหวัดกาญจนบุรี มีโครงการชลประทานซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานชลประทาน ที่ 7 (ชัยนาท) และสำนักงานชลประทานที่ 10 (กาญจนบุรี) โดยมีพื้นที่ชลประทานทั้งหมด 396,500 ไร่ และเป็นพื้นที่ชลประทานที่สร้างเสร็จแล้วมี 191,175 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 48.26 ของพื้นที่ชลประทานทั้งหมด พื้นที่ชลประทานในสำนักงานชลประทานที่ 10 มี 384,500 ไร่ และเป็นพื้นที่ชลประทานที่สร้างเสร็จแล้ว 179,175 ไร่ หรือร้อยละ 46.60 นอกจากนี้ สำนักงานชลประทานที่ 7 (ชัยนาท) ซึ่งรับผิดชอบพื้นที่บางส่วนของจังหวัด กาญจนบุรี คือ อำเภอเลาขวัญ มีพื้นที่ชลประทาน 12,000 ไร่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการชล- ประทานขนาดเล็กกระจายทั่วไป เพื่อส่งเสริมเขตเกษตรกรรมของจังหวัด ครอบคลุมพื้นที่ ในเขตอำเภอเลาขวัญ อำเภอเมือง อำเภอไทรโยค อำเภอกำแพง และอำเภอพนมทวน

เนื่องจากจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีสภาพภูมิประเทศเป็นภูเขา และที่ราบ ลุ่ม ๆ ต่ำ ทำให้การกระจายของน้ำไม่สม่ำเสมอ จึงเป็นปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ เกษตรเศรษฐกิจในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดอื่น ๆ ในลุ่มแม่น้ำแม่กลอง กรมชลประทาน และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยจึงมีโครงการพัฒนาลุ่มแม่น้ำแม่กลอง รวมพื้นที่ที่ได้ รับการชลประทาน 2,621,700 ไร่ ซึ่งเมื่อได้เต็มโครงการ 3,170,700 ไร่ เป็นพื้นที่ ในเขตจังหวัดกาญจนบุรี ประมาณ 410,000 ไร่ เมื่อเต็มโครงการ โดยมีเขื่อนวชิราลงกรณ์ ซึ่งตั้งอยู่ในตำบลม่วงชุม อำเภอกำแพง เป็นหัวงานหลักในโครงการนี้ ในปัจจุบันโครงการ แม่กลองใหญ่ ส่วนที่อยู่ในจังหวัดกาญจนบุรี มีเนื้อที่ชลประทาน 375,500 ไร่ เป็นเนื้อที่

ตารางที่ 4.10 โครงการชลประทานในจังหวัดกาญจนบุรี

ลำดับที่	โครงการ	ประเภท	เก็บน้ำ ตาม ม ³	เนื้อที่ ชลประทาน ไร่	ระยะเวลาก่อสร้าง		เนื้อที่ สร้างเสร็จแล้ว ไร่	หมายเหตุ
					เริ่ม	เสร็จ		
<u>ส่วนงานชลประทานที่ 7 ชัยนาท</u>								
1	บ้านอ่างหิน	D	-	12,000	2522	2522	12,000	อ.เลาขวัญ
2	คลองห้วยเทพ	C	-	อุปโภค	2523	2522		อ.เลาขวัญ
รวมจังหวัดกาญจนบุรี (ใน ส.ป.ช.)				12,000			12,000	
<u>ส่วนงานชลประทานที่ 10 (กาญจนบุรี)</u>								
1	บ้านเขาคอก	C	-	อุปโภค	2522	2522	-	อ.เมือง
2	พองกะ	I	-	500	2523	2523	-	อ.ไทรโยค
3	ท่าล้อ	P	-	18,500 ¹	2498	2505	18,500	อ.ท่าม่วง
4	วังประจักษ์	C	-	อุปโภค	2523	2523		อ.พนมทวน
5	แม่กลองใหญ่-เขื่อนวชิราลงกรณ์				2507	2513		
ระบบการส่งน้ำส่วนที่อยู่ในจังหวัดกาญจนบุรี								
(1)	ก้นพวง อ.ท่ามะกา	I.D.	-	34,200	2508	2518	34,200	เนื้อที่ทั้งโครงการ 284,300 ไร่ อยู่ใน นครปฐม ราชบุรี 250,100 ไร่
(2)	นครปฐม อ.ท่าม่วง ท่ามะกา	I.D.	-	30,600	2509	2516	30,600	เนื้อที่ทั้งโครงการ 337,800 ไร่ อยู่ใน ราชบุรี นครปฐม สุพรรณ ลำคร 307,200 ไร่
(3)	พนมทวน อ.ท่าม่วง พนมทวน	I.D.	-	215,300	2519	2525	19,375	เนื้อที่ทั้งโครงการ 332,300 ไร่ อยู่ใน สุพรรณบุรี นครปฐม
(4)	ล่องหินง อ.พนมทวน	I.D.	-	18,900	2522	2526		เนื้อที่ทั้งโครงการ 311,750 ไร่ อยู่ใน สุพรรณบุรี 292,850 ไร่
(5)	ท่ามะกา อ.ท่าม่วง ท่ามะกา	I.D.	-	76,500	2513	2522	76,500	เนื้อที่ทั้งโครงการ 283,300 ไร่ อยู่ใน ราชบุรี 207,300 ไร่
รวมโครงการแม่กลองใหญ่ส่วนที่อยู่ใน จังหวัดกาญจนบุรี				375,500			160,675	
รวมจังหวัดกาญจนบุรี (ใน ส.ป.ช.10)				384,500			179,175	
รวมจังหวัดกาญจนบุรี				396,500			191,175	

หมายเหตุ : อักษรย่อ

S = การเก็บน้ำโดยเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำ

I = การส่งน้ำเพื่อการเพาะปลูก (เขื่อนฝาย)

D = การระบายน้ำ

R = การแปรสภาพที่ดิน

C = การเก็บน้ำในลำคลองและในเขื่อน

P = การสูบน้ำ

F = การบรรเทาอุทกภัย

H = การไหลน้ำลงน้ำ ¹อยู่ในเขตโครงการแม่กลองใหญ่ 10,000 ไร่

ที่สร้างเสร็จแล้ว เพียง 160,675 ไร่ หรือร้อยละ 42.79 ของพื้นที่โครงการแม่กลองใหญ่ ซึ่งครอบคลุมพื้นที่อำเภอท่ามะกา ท่าม่วง และพมทวน (ตารางที่ 4.10)

เมื่อพิจารณาจากโครงการชลประทาน ซึ่งกระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ สามารถแบ่งกลุ่มพื้นที่ได้ 3 กลุ่มด้วยกันดังนี้คือ

- 1) บริเวณที่ได้รับโครงการชลประทานมาก ได้แก่ อำเภอท่าม่วง และท่ามะกา และพมทวน
- 2) บริเวณที่ได้รับโครงการชลประทานปานกลาง ได้แก่ อำเภอ เลายวัญ ไทรโยค และอำเภอเมือง
- 3) บริเวณที่ยังไม่ได้รับโครงการชลประทาน ได้แก่ อำเภอบ่อพลอย สังขละบุรี ศรีสวัสดิ์ และทองผาภูมิ

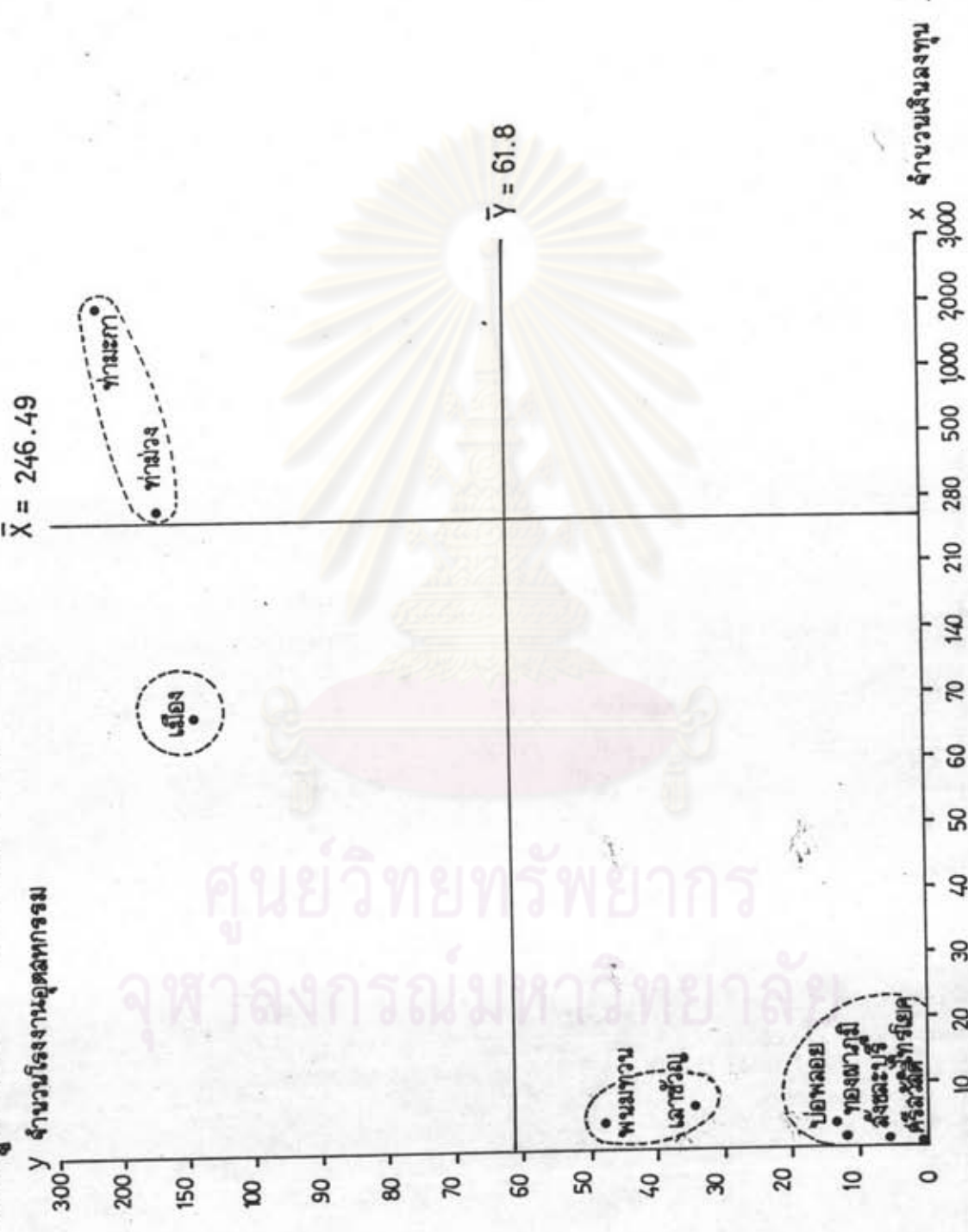
4.4 จุดล่าחרกรรม

จุดล่าחרกรรมเป็นล่าחרการผลิตที่ก่อให้เกิดรายได้ที่สำคัญ รองลงมาจากล่าחרกิจกรรม ดังจะเห็นได้จากมูลค่าผลิตภัณฑ์ของล่าחרจุดล่าחרกรรม ในปี พ.ศ. 2522 มีมูลค่า 1,010.4 ล้านบาท หรือร้อยละ 18.56 ของล่าחרจุดล่าחרกรรมในภาคตะวันตก ในช่วงปี พ.ศ. 2518 ถึง พ.ศ. 2522 ล่าחרจุดล่าחרกรรม มีมูลค่าผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจากเดิมถึงร้อยละ 54.1 และมีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ 13.92 ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยที่สูงกว่าภาคตะวันตก คือร้อยละ 10.2 ต่อปี

การประกอบจุดล่าחרกรรมในจังหวัดกาญจนบุรี ส่วนใหญ่เป็นจุดล่าחרกรรมที่ต่อเนื่องกัน ผลผลิตทางการเกษตร จากลัทธิจุดล่าחרกรรมจังหวัดกาญจนบุรี พบว่าในปี พ.ศ. 2517 มีจำนวนโรงงาน 236 โรง และแรงงาน 4,958 คน โดยที่โรงงานจุดล่าחרกรรมกระจายไปทั่วทุกอำเภอ แต่จะมีการกระจุกตัวของโรงงานจุดล่าחרกรรมมากในเขตอำเภอท่ามะกา ท่าม่วง พมทวน และเมืองกาญจนบุรี ส่วนอำเภออื่น ๆ มีเป็นจำนวนน้อย

ในปี พ.ศ. 2522 จำนวนโรงงานจุดล่าחרกรรมทั้งจังหวัดได้เพิ่มขึ้นเป็น 516 โรง และแรงงาน 11,916 คน ส่วนการกระจายตัวของโรงงานจุดล่าחרกรรมในอำเภอต่าง ๆ ยังคงรวมตัวกันอยู่เช่นเดิม คือ อำเภอท่ามะกา และท่าม่วง มีจำนวนโรงงานจุดล่าחרกรรมมากที่สุด 147 โรง รองลงมาคือ อำเภอเมืองกาญจนบุรี มี 109 โรง

แผนภูมิ 4.11 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมกับเงินลงทุน ปี พ.ศ. 2523

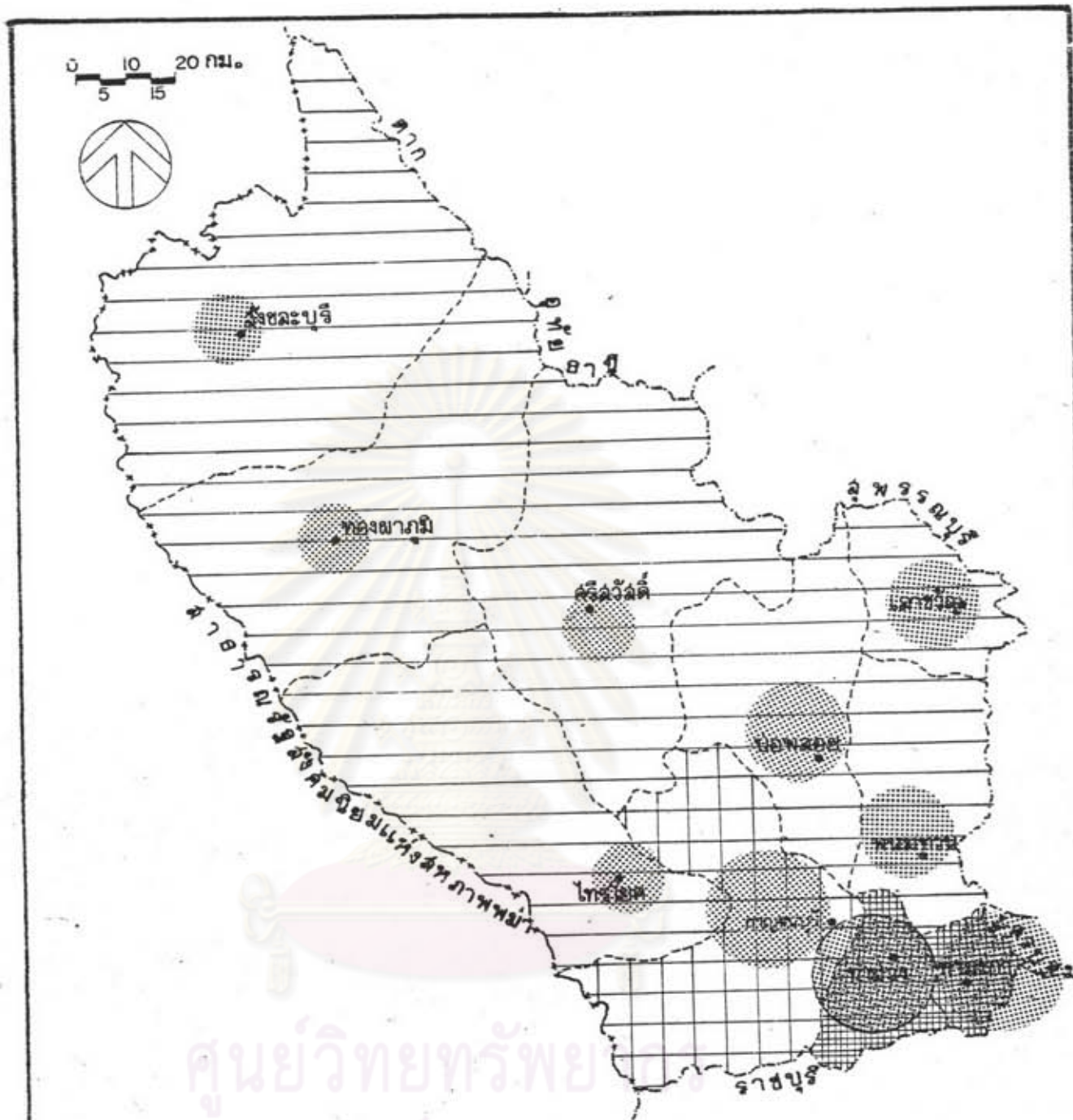
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในด้านโครงสร้างประเภทอุตสาหกรรมของจังหวัดกาญจนบุรี เมื่อพิจารณาจากผลิตภัณฑ์ของโรงงาน สามารถแบ่งประเภทโรงงานตามการคัดประเภทอุตสาหกรรมของกรมโรงงานอุตสาหกรรมออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 10 ประเภท คือ อาหาร, สิ่งทอไม้, กระดาษ, เคมี, อโลหะ, โลหะพื้นฐาน, ผลิตภัณฑ์โลหะ อื่น ๆ และโรงสี จากตารางที่ 4.11 พบว่า ในปี พ.ศ.2522 อุตสาหกรรมของจังหวัดกาญจนบุรีเป็นอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องกับผลผลิตทางการเกษตร คือ มีโรงงานประเภทโรงสีข้าว 171 โรง และประเภทอาหาร 112 โรง รองลงมาคือ ประเภทผลิตภัณฑ์โลหะ 111 โรง (สำหรับโรงงานประเภทอาหาร ได้แก่ โรงงานน้ำตาล ซึ่งมี 11 โรง โรงงานมันเส้นมันเมล็ดและอาหารสัตว์ โรงงานประเภทผลิตภัณฑ์โลหะ ได้แก่ โรงงานต่อตัว ฝั่งรถยนต์ และซ่อมรถและเครื่องยนต์ เป็นต้น)

นอกจากนี้การกระจายตัวของอุตสาหกรรมในระดับอำเภอ จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมที่สำคัญ 10 ประเภท พบว่า อำเภอท่ามะกา จะมีประเภทของอุตสาหกรรมครบทุกประเภท อำเภอเมืองและท่าม่วง รองลงมาคือ 9 ประเภท อำเภอพนมทวน บ่อพลอย และศรีสวัสดิ์ มี 3 ประเภท ส่วนอำเภออื่น ๆ จะมีโรงงานอุตสาหกรรมเพียง 1-2 ประเภทเท่านั้น คือ โรงสีข้าว และอาหาร เป็นต้น

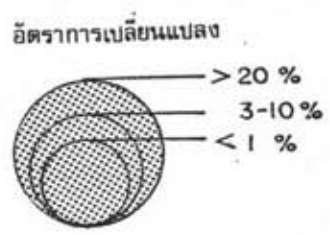
เมื่อพิจารณาถึงด้านเงินทุนในการประกอบการอุตสาหกรรมของจังหวัดกาญจนบุรี ในปี พ.ศ.2523 จะพบว่า มีจำนวนเงินลงทุนทั้งหมด 2,464.85 ล้านบาท จากจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม 618 โรง โดยมีโรงงานน้ำตาล ซึ่งมีสัดส่วนของจำนวนเงินลงทุนต่อโรงงานสูงสุด คือ 178.36 ล้านบาท ต่อ 1 โรงงาน รองลงมาได้แก่ โรงงานผลิตและสกัดชานอ้อย คือ 53 ล้านบาท

จากลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมกับจำนวนเงินลงทุนในระดับอำเภอ (แผนภูมิที่ 4.11) พบว่า ค่าเฉลี่ยของจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม (\bar{y}) เท่ากับ 61.8 และค่าเฉลี่ยของจำนวนเงินลงทุน (\bar{x}) เท่ากับ 246.49 เมื่อนำค่าเฉลี่ยของ \bar{x} และ \bar{y} มาลงในกราฟจะพบว่า ลักษณะความสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถแบ่งออกได้ 3 ลักษณะ คือ (แผนที่ 4.7)

แสดง ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมกับเงินลงทุน และอัตราการเปลี่ยนแปลงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม

- บริเวณที่มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมและเงินลงทุนสูง
- บริเวณที่มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมและเงินลงทุนปานกลาง
- บริเวณที่มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมและเงินลงทุนต่ำ

- 1) บริเวณที่มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมและจำนวนเงินลงทุนสูง ได้แก่
อำเภอท่ามะกา และท่าม่วง
- 2) บริเวณที่มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมและจำนวนเงินลงทุนปานกลาง
ได้แก่ อำเภอเมือง
- 3) บริเวณที่มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมและจำนวนเงินลงทุนต่ำ ได้แก่
อำเภอพนมทวน เลาชวีญ บ่อพลอย ทองผาภูมิ สังขละบุรี ไทรโยค และศรีสวัสดิ์

การเปลี่ยนแปลงโรงงานและแรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดกาญจนบุรี ในช่วง
ปี พ.ศ. 2517 ถึง พ.ศ. 2522 มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น 280 โรง คิดเป็น
ร้อยละ 118.64 ของการเปลี่ยนแปลงจากเดิม และมีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยเท่ากับ
ร้อยละ 23.73 ต่อปี แรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเป็น 6,958 คน คิดเป็นร้อยละ 140.34
ของการเปลี่ยนแปลงจากเดิม และมีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ 28.07 ต่อปี

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงโรงงานอุตสาหกรรมในระดับอำเภอ พบว่าอำเภอ
ท่าม่วง มีร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจากการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด (Absolute Change)
สูงที่สุด คือ ร้อยละ 29.29 ของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด อำเภอเมือง และอำเภอ
ท่ามะกา รองลงมาคือ ร้อยละ 26.07 และร้อยละ 23.93 ของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด
ตามลำดับ ส่วนอำเภอทองผาภูมิ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย

การเปลี่ยนแปลงแรงงานอุตสาหกรรมในระดับอำเภอ พบว่า อำเภอท่ามะกา
มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนแรงงานอุตสาหกรรมสูงสุด คือร้อยละ 64.21 ของการเปลี่ยน
แปลงทั้งหมด อำเภอท่าม่วง และอำเภอเมือง รองลงมาคือ ร้อยละ 20.38 และร้อยละ
5.85 ของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด ตามลำดับ

ถ้าหากพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของโรงงานอุตสาหกรรมและแรงงานอุตสาหกรรม
จากร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจากการเปลี่ยนแปลงเดิม (Relative Change) พบว่า
อำเภอเลาชวีญ มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมสูงสุด คือร้อยละ 900
ของการเปลี่ยนแปลงจากเดิม รองลงมาได้แก่ อำเภอไทรโยค ศรีสวัสดิ์ และอำเภอเมือง
ส่วนการเปลี่ยนแปลงจำนวนแรงงานอุตสาหกรรม จากการเปลี่ยนแปลงจากเดิม พบว่า
อำเภอเลาชวีญ มีการเปลี่ยนแปลงแรงงานอุตสาหกรรมสูงสุด คือร้อยละ 1,100 ของ

การเปลี่ยนแปลงจากเดิม รองลงมาได้แก่ อ่างเภอโทโรโบค และศรีลัมวาลีดี (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 32 ภาคผนวก)

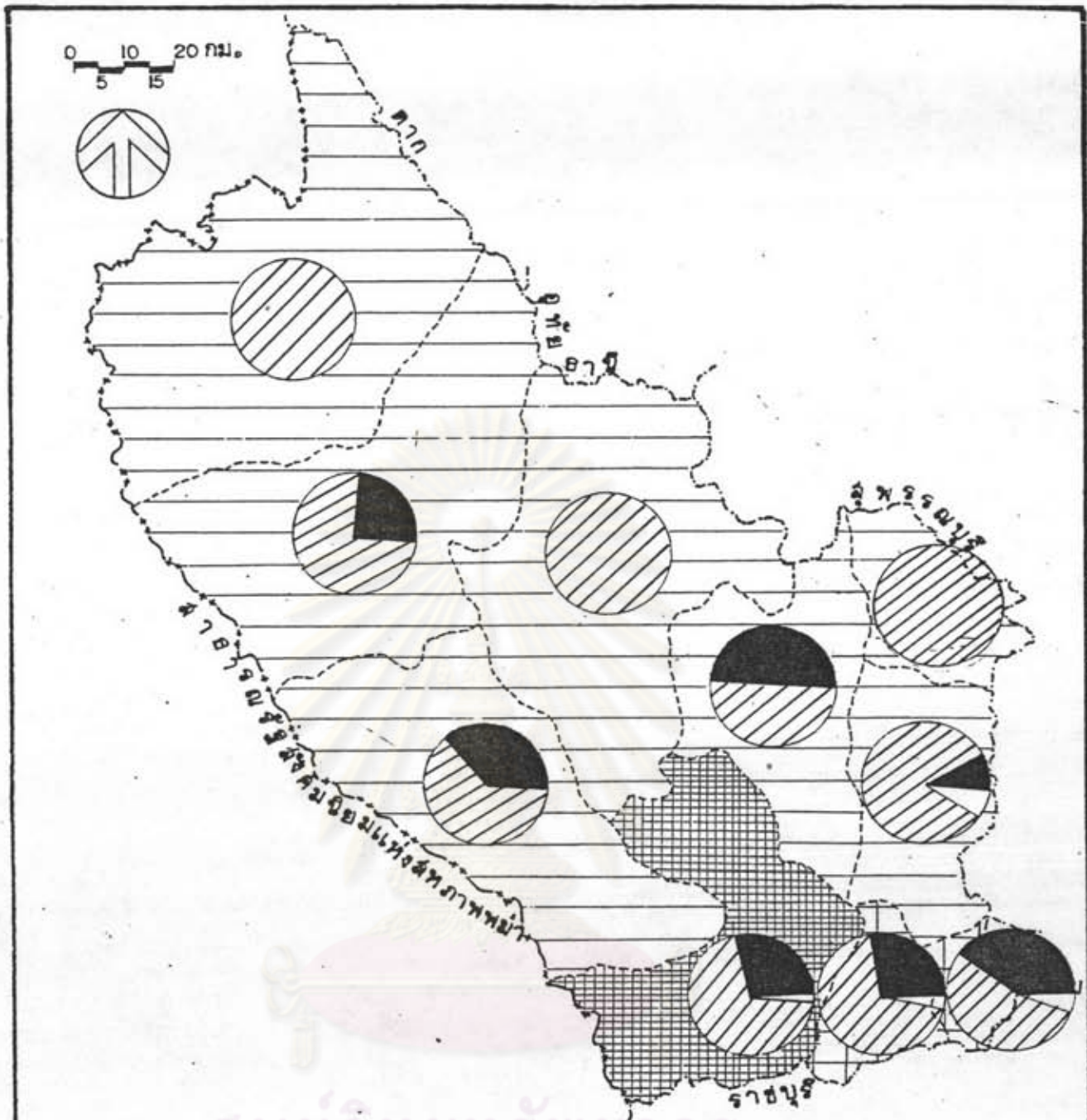
นอกจากนี้ถ้าพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของโรงงานและแรงงานอุตสาหกรรม โดยแยกตามประเภทของโรงงานอุตสาหกรรม ในช่วง พ.ศ.2512 ถึง พ.ศ.2522 พบว่า ประเภทของโรงงานอุตสาหกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุด ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรมประเภท โรงสี มีการเปลี่ยนแปลงร้อยละ 32.94 จากการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด รองลงมาได้แก่ โรงงานประเภท อาหาร และโลหะพื้นฐาน คือ ร้อยละ 21.83 ของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด ส่วนประเภทของโรงงานที่มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนแรงงานอุตสาหกรรมสูงสุด คือ โรงงานอุตสาหกรรมประเภท อาหาร ร้อยละ 76.37 ของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด รองลงมาได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรมประเภท ไม้ และโลหะพื้นฐาน คือร้อยละ 6.99 และร้อยละ 5.73 ของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 33 ภาคผนวก)

แนวโน้มของโรงงานอุตสาหกรรม และแรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดกาญจนบุรี ส่วนใหญ่จะมีแนวโน้มเพิ่มในอำเภอท่ามะกา ท่าม่วง และเมืองกาญจนบุรี และคาดว่าพื้นที่ที่มีแนวโน้มสามารถขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมในอนาคตได้แก่ อำเภอพนมทวน และเลาขวัญ ส่วนประเภทของโรงงานอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรมประเภท โรงสีข้าวและประเภทอาหาร

นอกจากนี้โรงงานอุตสาหกรรมและแรงงานอุตสาหกรรมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราที่ใกล้เคียงกันหรือมีความสอดคล้องกัน

4.5 การค้าและบริการ

การค้าและบริการ เป็นสาขาการผลิตสาขาหนึ่งที่มีความสำคัญต่อ เศรษฐกิจของจังหวัดกาญจนบุรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้าส่งและปลีก ซึ่งสามารถทำรายได้มากที่สุด ในสาขาการค้าบริการ การค้าและบริการของจังหวัดกาญจนบุรี สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ตามการจดทะเบียนพาณิชย์ คือ บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด และห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล

แสดง ภูมิภาคธุรกิจ การค้าและบริการ

กลุ่มอำเภอที่มีภูมิภาคธุรกิจ การค้าและบริการ สูง

บริษัทจำกัด

ปานกลาง

ห้างหุ้นส่วนจำกัด

ต่ำ

ห้างหุ้นส่วนจำกัด
สามัญนิติบุคคล

บริษัทจำกัด ตั้งแต่เริ่มดำเนินกิจการมีบริษัทจดทะเบียนพาณิชย์ในจังหวัดกาญจนบุรี จนถึงปี พ.ศ.2523 มี 98 ราย โดยมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2516 ถึง พ.ศ.2523 เท่ากับร้อยละ 10.14 ต่อปี แต่เนื่องจากมีการโอนย้ายและยกเลิกกิจการ ส่งผลให้บริษัทจำกัดที่จดทะเบียนพาณิชย์ใหม่ หรือที่ตั้งใหม่มี 50 ราย ในช่วงปี พ.ศ.2516 ถึง พ.ศ.2523

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ของจังหวัดกาญจนบุรี ที่คงอยู่ถึงปี พ.ศ.2523 มี 230 ราย แต่ที่ตั้งใหม่ในช่วงปี พ.ศ.2516 ถึง พ.ศ.2523 มี 128 ราย โดยมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 8.77 ต่อปี

ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ประเภทนี้มีการจดทะเบียนน้อยมาก เพียง 6 ราย เท่านั้น (ตารางที่ 34 และตารางที่ 35)

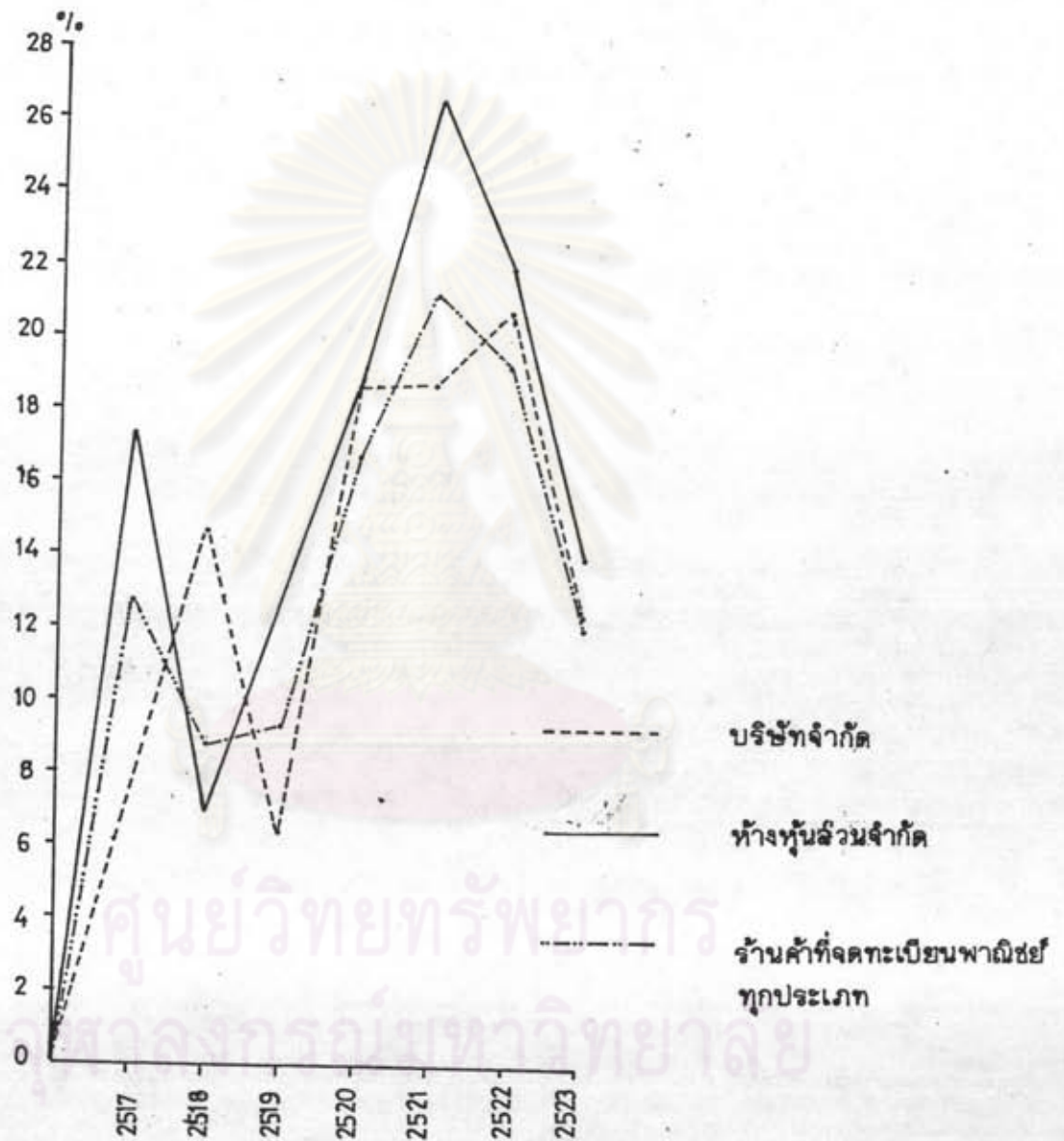
จากจำนวนกิจการค้าทุกประเภทของจังหวัดกาญจนบุรี ที่จดทะเบียนพาณิชย์ ตั้งแต่ พ.ศ.2516 ถึง พ.ศ.2523 ถ้าพิจารณาในรายอำเภอพบว่า กิจการค้ามีอยู่ทั่วไปทุกอำเภอ แต่จะมีอยู่มากในชุมชนใหญ่ ๆ และบริเวณที่มีการคมนาคมสะดวก ซึ่งสามารถจัดเป็นกลุ่มได้ 3 กลุ่มดังนี้

- 1) กลุ่มอำเภอที่มีการค้าและบริการสูง ได้แก่ อำเภอเมืองกาญจนบุรี
- 2) กลุ่มอำเภอที่มีการค้าและบริการปานกลาง ได้แก่ อำเภอกำมะกา และอำเภอท่าม่วง
- 3) กลุ่มอำเภอที่มีการค้าและบริการต่ำ ได้แก่ อำเภอไทรโยค อำเภอพนมทวน อำเภอบ่อพลอย อำเภอเลาขวัญ อำเภอศรีสวัสดิ์ อำเภอทองผาภูมิ และอำเภอสังขละบุรี

นอกจากนี้ยังมีกิจการค้าที่จดทะเบียนพาณิชย์ ประเภทร้านค้าย่อย ซึ่งมีเป็นจำนวนมากกว่าประเภทอื่น ๆ คือ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2499 ถึง พ.ศ.2523 มี 4,389 ราย และร้านค้าย่อยในจังหวัดกาญจนบุรี มีการกระจายตัวในอำเภอต่าง ๆ ดังนี้

- 1) กลุ่มที่มีร้านค้าย่อยมาก ได้แก่ อำเภอเมือง
- 2) กลุ่มที่มีร้านค้าย่อยปานกลาง ได้แก่ อำเภอกำมะกา อำเภอท่าม่วง และอำเภอไทรโยค
- 3) กลุ่มที่มีค้าย่อยน้อย ได้แก่ อำเภอบ่อพลอย อำเภอพนมทวน อำเภอทองผาภูมิ อำเภอสังขละบุรี และอำเภอศรีสวัสดิ์

แผนภูมิ 4.12 การเปลี่ยนแปลงของสถานที่ธุรกิจ การค้าและบริการ
ปี พ.ศ. 2516 - 2523

ที่มา : ตาราง

แนวโน้มและการเปลี่ยนแปลง ของการค้าและบริการในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า
 กิจการค้าและบริการทั้งจังหวัด บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด และห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล
 มีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ 8.92 ต่อปี จากแผนภูมิที่ 4.12 พบว่าในช่วงปี พ.ศ.
 2523 การค้าและบริการของจังหวัดมีการเปลี่ยนแปลงที่ไม่สม่ำเสมอ ทั้งนี้ เนื่องจากมีการ
 โอนย้ายและเลิกกิจการในแต่ละปี อย่างไรก็ตาม การค้าและบริการของจังหวัดกาญจนบุรี
 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 และลดลงในปี พ.ศ. 2522 โดยที่กิจการค้าประเภท
 ห้างหุ้นส่วนจำกัด มีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นมากกว่าประเภทอื่น ๆ

ส่วนร้านค้าย่อยมีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ 2.53 ต่อปี และมีแนวโน้มเพิ่ม
 มากขึ้นในอำเภอเมืองกาญจนบุรี และอำเภอกำมะกา ส่วนอำเภออื่น ๆ มีการเปลี่ยนแปลง
 น้อยมาก จนถึงไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย (ตารางที่ 36)

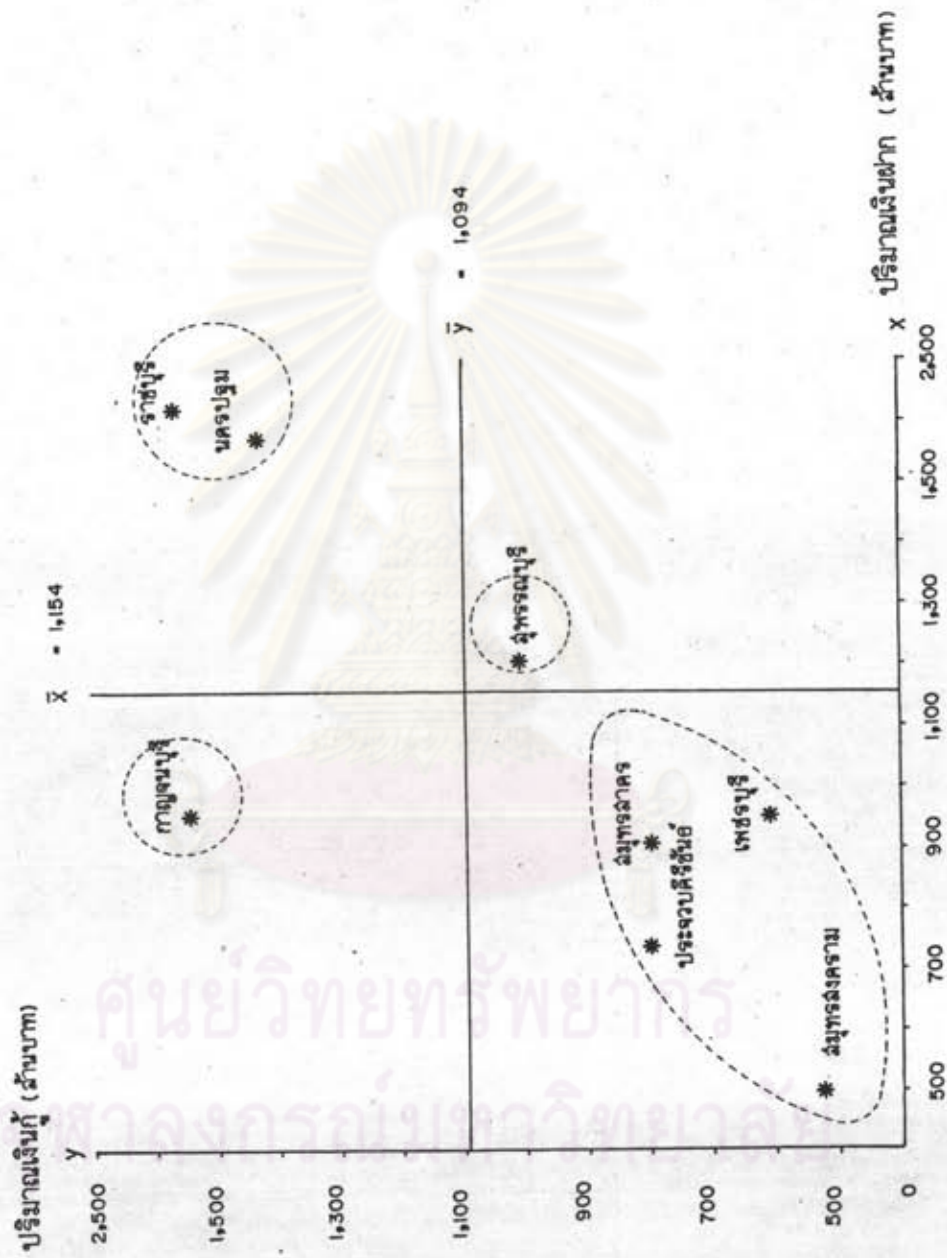
การธนาคาร

ธนาคารพาณิชย์ที่เปิดสาขาบริการในจังหวัดกาญจนบุรี ปี พ.ศ. 2523 มี 22
 สาขา (รวมธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร) โดยที่บริการของธนาคาร
 กระจุกตัวให้บริการในเขตอำเภอเมือง กำมะกา และท่าม่วง ซึ่งเป็นเขตที่มีการประกอบ
 อุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรมของจังหวัด นอกจากนี้ยังมีบริษัทประกันชีวิต และประกันภัย
 จำนวน 11 บริษัท ซึ่งก็กระจุกตัวในเขตอำเภอเมือง และท่ามะกา เช่นกัน¹

สภาวะการหมุนเวียนทางการเงินของจังหวัดกาญจนบุรี โดยพิจารณาจากความ
 สัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินฝากและปริมาณเงินกู้ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงิน
 ฝากและปริมาณเงินกู้ของจังหวัดกาญจนบุรี มีลักษณะที่แตกต่างไปจากจังหวัดอื่น ๆ ในภาค
 ตะวันตกด้วยกัน คือ มีปริมาณเงินกู้มากกว่าปริมาณเงินฝาก ในขณะที่จังหวัดราชบุรี และ
 นครปฐม มีปริมาณเงินฝากมากกว่าปริมาณเงินกู้ และมีปริมาณทั้งเงินฝากและเงินกู้สูงสุด
 ในภาคตะวันตก ในช่วงปี พ.ศ. 2518 ถึง พ.ศ. 2523 ส่วนกลุ่มที่มีปริมาณเงินฝากและ

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 23

แผนภูมิ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินฝากกับเงินกู้ของภาคตะวันตก ปี พ.ศ. 2522

ที่มา: ตาราง 4.12

ตารางที่ 4.12 ปริมาณเงินฝากและเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ รายจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2518-2522

(ล้านบาท)

	พ.ศ. 2518			พ.ศ. 2519			พ.ศ. 2520			พ.ศ. 2521			พ.ศ. 2522		
	เงินฝาก	เงินกู้	ดุลสภาพ	เงินฝาก	เงินกู้	ดุลสภาพ	เงินฝาก	เงินกู้	ดุลสภาพ	เงินฝาก	เงินกู้	ดุลสภาพ	เงินฝาก	เงินกู้	ดุลสภาพ
กาญจนบุรี	388	478	(-90)	514	776	(-262)	655	1,071	(-416)	815	1,601	(-786)	953	1,734	(-781)
นครปฐม	877	343	535	1,190	623	567	1,528	1,046	482	1,786	1,335	451	1,867	1,424	443
เพชรบุรี	539	134	405	657	194	463	795	332	463	903	501	402	956	608	348
ประจวบคีรีขันธ์	297	212	85	421	293	128	546	498	48	681	724	(-43)	738	801	(-63)
ราชบุรี	1,114	643	471	1,390	931	459	1,640	1,282	358	1,855	1,682	173	2,118	1,848	270
สมุทรสาคร	345	333	12	510	384	126	656	503	153	804	703	101	908	806	102
สมุทรสงคราม	283	148	135	367	198	169	441	287	154	502	459	43	495	523	-28
สุพรรณบุรี	601	226	375	718	417	301	926	123	803	1,041	876	165	1,197	1,008	189
รวม	4,444	2,517	1,927	5,767	3,816	1,951	7,187	5,142	2,045	8,387	7,881	506	9,232	8,752	480

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

เงินกู้ต่ำ ได้แก่ จังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ประจวบคีรีขันธ์ และเพชรบุรี สำหรับ
 สุพรรณบุรี มีปริมาณเงินฝากและเงินกู้ใกล้เคียงกัน (ตารางที่ 4.12 และแผนภูมิ 4.13)
 สถานะทางการเงินของจังหวัดกาญจนบุรีซึ่งอยู่ในภาวะเกินดุลย์ คือในปี 2518 เกินดุลย์
 90 ล้านบาท และเพิ่มเป็น 781 ล้านบาท ในปี 2522 จะเห็นได้ว่า จังหวัดกาญจนบุรี
 มีความต้องการเงินกู้สูงมาก เพื่อการลงทุนในกิจการอุตสาหกรรม และเกษตรกรรม ตลอด
 จนการค้าและบริการในจังหวัด และแนวโน้มความต้องการเงินกู้ในอนาคตจะเพิ่มขึ้น ทั้งนี้
 เพราะปริมาณเงินกู้มีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ 39.54 ต่อปี ในขณะที่อัตราการเพิ่ม
 ขึ้นเพียงร้อยละ 25.32 ต่อปีเท่านั้น

4.6 การท่องเที่ยว

4.6.1 ทรรศนภาพการท่องเที่ยว

จังหวัดกาญจนบุรี เป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจทุก
 ประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ซึ่งได้รับความสนใจ
 จากชาวต่างประเทศมาก ส่วนแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติก็มีความสวยงามเนื่องจาก
 ย้อยได้เปรียบในลักษณะภูมิประเทศที่เป็นเทือกเขาสลับซับซ้อน แม้ว่าในปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยว
 ต่าง ๆ ยังขาดการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน แต่ก็มีความศักยภาพในการพัฒนาในอนาคต ล้มครวั
 จะเริ่มดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงในแนวทางที่เหมาะสม เพื่อใช้ประโยชน์จากทรัพยากร
 การท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดกาญจนบุรี
 โดยสถาบันวิจัยสภาพแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แบ่งทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว
 ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้ (ตารางที่ 4.13)

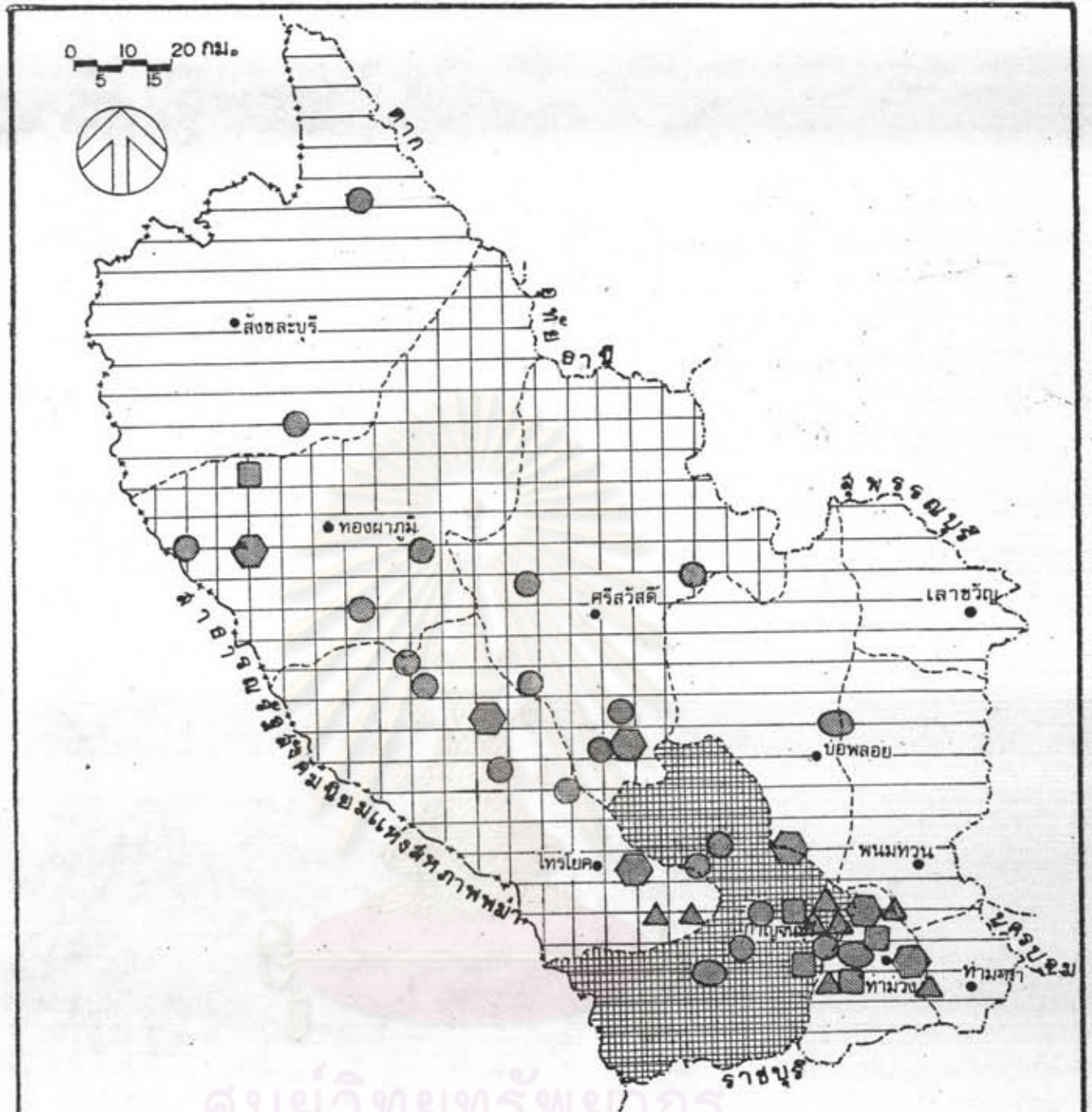
- 1) แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ได้แก่ บริเวณป่าเขา บริเวณ
 ที่มีความสวยงามตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทที่มีมากที่สุด在全省
 กาญจนบุรี คือ มีจำนวน 19 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 52.8 ของแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด
- 2) แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์และโบราณคดี เป็นบริเวณ
 ที่มีความสำคัญในเชิงประวัติศาสตร์ โบราณคดี มีจำนวน 9 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 25 ของ
 แหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด

ตารางที่ 4.13 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ เป็นรายอำเภอ
ของจังหวัดกาญจนบุรี

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง	ธรรมชาติ	ประวัติ ศาสตร์	วัฒนธรรม	การศึกษา	รวม	ร้อยละ
อำเภอเมือง	4	4	2	2	12	33.3
อำเภอกำมะกา	-	1	1	-	2	5.6
อำเภอกำม่วง	-	-	1	-	1	2.8
อำเภอบ่อพลอย	-	-	-	1	1	2.8
อำเภอพนมทวน	-	1	-	-	1	2.8
อำเภอศรีสวัสดิ์	6	-	-	-	6	16.6
อำเภอสี่ขดบุรี	1	1	-	-	2	5.6
อำเภอไทรโยค	5	2	-	-	7	19.4
อำเภอทองผาภูมิ	3	-	1	-	4	11.1
อำเภอเลาขวัญ	-	-	-	-	-	-
รวม	19	9	5	3	36	100

ที่มา : NESDB "Western Region Planning Study" Vol IVB 1981

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แสดง แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดกาฬสินธุ์

- แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- ▲ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์
- แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
- แหล่งท่องเที่ยวทางการศึกษา

- พื้นที่ที่มีแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวมากที่สุด
- ปานกลาง
- ต่ำ

ที่มา : สถาบันวิจัยสภาพแวดล้อม จุฬา

แผนที่ 4๑9

3) แหล่งท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรม เป็นบริเวณที่มีความสนใจทางวัฒนธรรมและประเพณี มีจำนวน 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 13.9 ของแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด

4) แหล่งท่องเที่ยวประเภทการศึกษา เป็นบริเวณที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกิจกรรมหรือความเป็นมา มีจำนวน 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 8.3 ของแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด

เมื่อพิจารณาแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ ในระดับอำเภอ สามารถจัดเป็นกลุ่มพื้นที่ที่มีแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

1) พื้นที่ที่มีแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองกาญจนบุรี ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดในจังหวัดถึงร้อยละ 33.3 และส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ และประวัติศาสตร์

2) พื้นที่ที่มีแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวปานกลาง ได้แก่ อำเภอไทรโยค คีรีลำนีตี และทองผาภูมิ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ

3) พื้นที่ที่มีแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวน้อย ได้แก่ อำเภอกำมะกา สังขละบุรี ท่าม่วง บ่อพลอย และพนมทวน

สำหรับอำเภอเลาขวัญ ไม่มีแหล่งท่องเที่ยว

4.6.2 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดกาญจนบุรี มีตำแหน่งและที่ตั้งกระจายตัวคละกั้นตามเส้นทางคมนาคมหลัก มี 4 สาย ได้แก่ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 323 ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่มากที่สุด ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3086, 3199 และ 3272 เนื่องจากจังหวัดกาญจนบุรี มีแหล่งท่องเที่ยวมาก แหล่งท่องเที่ยวจึงกระจายไปเกือบทุกอำเภอ ยกเว้นอำเภอเลาขวัญ และสามารถพัฒนาการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี ได้เป็นกลุ่ม 5 กลุ่มดังนี้

1) กลุ่มสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ในเขตอำเภอกำมะกา ท่าม่วง พนมทวน และอำเภอเมืองกาญจนบุรี

2) กลุ่มสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ในเขตอำเภอไทรโยค

- 3) กลุ่มสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ในเขตอำเภอทองผาภูมิ และสังขละบุรี
- 4) กลุ่มสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ในเขตอำเภอศรีสวัสดิ์
- 5) กลุ่มสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ในเขตอำเภอบ่อพลอย และศรีสวัสดิ์

บางส่วน

4.6.3 ศักยภาพในการพัฒนาของแหล่งท่องเที่ยว

จากการศึกษาของบริษัท Halcrow-ULG LTD. และบริษัท Sindhu Pulsirivong & Associates พบว่า ในภาคตะวันตกก็มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากหลายแหล่ง และจังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญมากที่สุดของภาค เนื่องจากจังหวัดกาญจนบุรี มีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจทุกประเภท และข้อได้เปรียบในลักษณะภูมิประเทศ แม้ว่าในปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ยังขาดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ แต่ก็มีศักยภาพในการพัฒนาในอนาคต

ศักยภาพในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งพิจารณาจากความนิยมของนักท่องเที่ยว จำแนกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวได้ดังนี้ คือ

- แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวประเภท
ธรรมชาติ

- แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพปานกลาง ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว
ประเภทประวัติศาสตร์

- แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพต่ำ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวประเภท
วัฒนธรรมและการศึกษา

ศักยภาพในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว จำแนกตามเขตต่าง ๆ ได้ดังนี้

- บริเวณที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูง ได้แก่ เขต 1 อันประกอบด้วย
อำเภอเมือง ท่ามะกา ท่าม่วง และพนมทวน

- บริเวณที่มีศักยภาพในการพัฒนาปานกลาง ได้แก่ เขต 2, 3, 4
อันประกอบด้วย อำเภอไทรโยค ทองผาภูมิ สังขละบุรี และศรีสวัสดิ์

- บริเวณที่มีศักยภาพในการพัฒนาต่ำ ได้แก่ เขต 5 ได้แก่ อำเภอบ่อพลอย และศรีสวัสดิ์บางส่วน

4.6.4 ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวของจังหวัดกาญจนบุรี แม้ว่าจะอยู่ในภาวะที่น่าพอใจ และมีข้อได้เปรียบหลายประการ ในด้านการท่องเที่ยว แต่ก็ยังมีปัญหาในตัวเอง เช่นกัน ที่จะต้องคำนึงถึงและสมควรได้รับการแก้ไขเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด ปัญหาดังกล่าว ได้แก่

1) ปัญหาด้านทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดกาญจนบุรี ส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ แต่แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งของจังหวัดมิได้รับการสนใจในด้านการอนุรักษ์สภาพเดิมไว้ แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติและประวัติศาสตร์ และโบราณคดี หลายแห่งถูกทำลายและขาดการดูแลเอาใจใส่

การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวยังไม่เต็มที่ โดยเฉพาะทางด้านประวัติศาสตร์ จังหวัดกาญจนบุรีนอกจากจะมีประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับสงครามโลกครั้งที่ 2 แล้ว ยังมีหลักฐานการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ แต่ในปัจจุบันมีการนำมาใช้เพียงสะพานข้ามแม่น้ำแคว พิพิธภัณฑสถานเก่า ซึ่งเป็นกรนำมาใช้เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น นอกจากนั้นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่เหมาะสมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวมีขีดจำกัด เนื่องจากเป็นเขตหวงห้ามของทางราชการ

2) ปัญหาด้านการตลาด นักท่องเที่ยวที่พักแรมในจังหวัดกาญจนบุรี

อยู่ในอัตราต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ซึ่งพักค้างคืนเพียงร้อยละ 32.4 และมีวันพักเฉลี่ย 1.3 วัน ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทย ร้อยละ 34.4 ที่พักแรมในจังหวัดและมีวันพักเฉลี่ย 1.2 วัน

นอกจากนี้ การกระจายตัวของนักท่องเที่ยวที่ไปสถานที่ท่องเที่ยวในบริเวณต่าง ๆ ของจังหวัดมีความแตกต่างกันมาก คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจะแวะสถานที่ท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ประมาณร้อยละ 75 และจะไปทางด้านน้ำตกไทรโยค ประมาณร้อยละ 15 ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ และทางด้านน้ำตกเอราวัณ ประมาณร้อยละ 5 ส่วนบริเวณอื่น ๆ แทบไม่มีปรากฏ ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมท่องเที่ยวในบริเวณเขตอำเภอเมืองเช่นกัน แต่ไปท่องเที่ยวทางด้านน้ำตก

เอราวัณ ประมาณร้อยละ 65 ทางด้านน้ำตกโทรโยค ร้อยละ 15 ด้านอุทยานแห่งชาติ
ถ้ำธารลอด ร้อยละ 11 และมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากน้อยไปท่องเที่ยวในเขตอำเภอทองผาภูมิ
และสังขละบุรี

3) ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน สภาพของเส้นทางคมนาคมไม่สะดวก
ถนนสภาพไม่ดี ปัญหานี้เกิดขึ้นเกือบทุกอำเภอ

4) ปัญหาด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการสำหรับนักท่องเที่ยว
จังหวัดกาญจนบุรี ขาดสถานที่ให้ความบันเทิงในเวลาว่างคืน ขาดร้านอาหาร ร้านขายของ
ที่ระลึก ห้องน้ำ ห้องส้วม และที่จอดรถไม่เพียงพอ และไม่สะดวก ตลอดจนยังขาดการ
สร้างกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจในแหล่งท่องเที่ยว

4.6.5 โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการพัฒนาแหล่ง
ท่องเที่ยว

โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่ง
ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจังหวัดกาญจนบุรีมีดังนี้ คือ

- บริการคมนาคมขนส่ง การคมนาคมให้บริการทั้ง รถยนต์ รถไฟ
และทางน้ำ โดยมีรถยนต์โดยสารระหว่างจังหวัด ประเภทรถยนต์โดยสารปรับอากาศและ
รถยนต์โดยสารประจำทางธรรมดา การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวโดยการขนส่งสาธารณะ
ในเขตอำเภอเมืองกาญจนบุรี นับว่ามีความสะดวกมากที่สุด เพราะมีการบริการขนส่งระหว่าง
จังหวัดโดยรอบ ๆ ถึงตัวจังหวัดกาญจนบุรี ต่อจากนั้นเป็นการเดินทางโดยรถรับจ้างในตัว
เมือง คือ รถแท็กซี่ สามล้อ และรถสองแถว ไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้กับตัวเมือง เช่น
สุสานลพประยาชาติ สะพานข้ามแม่น้ำแคว ส่วนการเดินทางต่อไปอำเภออื่น ๆ ก็มีบริการ
รถยนต์โดยสารภายในจังหวัดอีกทอดหนึ่ง

รถไฟที่เดินทางไปจังหวัดกาญจนบุรี มี 2 แบบ คือ รถไฟโดยสาร
ธรรมดา บริการเดินทางระหว่างสถานีธนบุรี-สถานีน้ำตก บริการวันละ 6 เที่ยว รถไฟ
เพื่อการท่องเที่ยวบริการเฉพาะในวันหยุดราชการ วันละ 1 ขบวน

เส้นทางน้ำที่เป็นที่นิยมในการท่องเที่ยว ได้แก่ เส้นทางแม่น้ำ
แควน้อย ร่องท่าเรือปากแฉ่ง-ถ้ำละว้า-น้ำตกโทรโยค-ถ้ำดาวดึงส์ ซึ่งเป็นเส้นทางที่

นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และต่างประเทศนิยมเดินทางด้วยเรือหางยาวเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีการล่องแพด้วย

- บริการนำเที่ยว มีบริษัทที่จัดนำเที่ยวไปยังจังหวัดกาญจนบุรีหลายบริษัท มีบริการทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ ซึ่งมีการบริการหลายประเภท ทั้งแบบไปเช้า เย็นกลับ และพักแรม สถานที่พักแรมที่นำนักท่องเที่ยวไปพัก ส่วนใหญ่อยู่ในเมือง และบริเวณแม่น้ำแควน้อย เส้นทางท่องเที่ยวที่บริษัทนำเที่ยวจัด ขึ้นอยู่กับการคมนาคมระยะเวลา ที่พัก และความสนใจของนักท่องเที่ยว

- ที่พัก ที่พักในจังหวัดกาญจนบุรี มีประเภทต่าง ๆ กัน คือ โรงแรม บังกาโลว์ และแพ ในปัจจุบันห้องพักรวมกันทุกประเภท มีประมาณ 722 ห้อง โดยไม่รวมที่พักที่อยู่ในความควบคุมของหน่วยงานราชการ ตามเขื่อน และอุทยานแห่งชาติ ประมาณร้อยละ 60 ของที่พักเป็นประเภทโรงแรม ส่วนที่เหลือเป็นประเภทบังกาโลว์ แพ และเรือนพักแบบชนบท

ที่พักในจังหวัดมีคุณภาพต่างกันออกไป ที่พักที่นับได้ว่าเป็นโรงแรมชั้นหนึ่ง มีแห่งเดียว คือโรงแรมรามารีเวอร์แคว มีห้องพักเป็นห้องปรับอากาศทั้งหมด และมีคอฟฟี่ช็อป ไนท์คลับ ส่วนโรงแรมชั้นสองมี 4 แห่ง คือ โรงแรมศรีเมืองกาญจน์ ประดิษฐ์บังกาโลว์ โรงแรมริเวอร์แคว โรงแรมริเวอร์แคววิลเลจ ส่วนที่เหลือเป็นโรงแรมชั้นสาม ในปี 2524 อัตราการเข้าพักของโรงแรมในจังหวัดกาญจนบุรี มีประมาณร้อยละ 57.6 สำหรับที่ตั้งของที่พักส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอเมือง ส่วนที่พักที่ตั้งอยู่ในสถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในอำเภอไทรโยค ซึ่งมีทั้งประเภทโรงแรม บังกาโลว์ และแพ ตั้งอยู่เรียงรายตามฝั่งแม่น้ำแควน้อย ใกล้หน้าตึกไทรโยค และอำเภอศรีสวัสดิ์ มีที่พักส่วนใหญ่ตั้งอยู่บริเวณใกล้เขื่อนกับเขื่อนศรีนครินทร์

ส่วนที่พักที่อยู่ในความควบคุมของทางราชการ มีอยู่ 5 แห่ง คือ ที่เขื่อนวชิราลงกรณ์ อำเภอท่าม่วง อุทยานแห่งชาติไทรโยค อำเภอไทรโยค อุทยานแห่งชาติเอราวัณ เขื่อนศรีนครินทร์ และอุทยานแห่งชาติ ถ้ำธารลอด อำเภอศรีสวัสดิ์ มีจำนวนรวมกันทั้งหมด 70 ห้อง และค่ายพัก 2 หลัง สามารถรับคนได้ประมาณ 350 คน

นักท่องเที่ยวที่พักแรมในจังหวัดกาญจนบุรี สำหรับนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ประมาณร้อยละ 32 ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศพักค้างคืนในจังหวัด และมีนักท่องเที่ยว 1.3 วัน สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย ประมาณร้อยละ 34 ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่พักแรมในจังหวัดกาญจนบุรี โดยมีนักท่องเที่ยวประมาณ 1.2 วัน

- ภัตตาคารและร้านอาหาร ร้านอาหารในจังหวัดกาญจนบุรี

ส่วนใหญ่เป็นร้านอาหารระดับธรรมดา คือ ระดับ 2 และระดับ 3 ร้านอาหารระดับสูงมีแห่งเดียว คือ รามารีเวอร์แควคอฟฟี่ฮ็อพ ส่วนร้านอาหารทั่วไปมีอาหารไทย อาหารป่า และอาหารจีนเป็นหลัก เป็นร้านอาหารแบบสวนอาหารและร้านอาหารขนาดเล็ก ซึ่งมาตรฐานยังไม่ดีพอในด้านอาคารสถานที่ ประเภทอาหาร รส ราคา ความสะอาด การฝึกอบรมบริการ และความล่าช้าในการใช้ภาษาต่างประเทศ

- แหล่งบันเทิง แม้ว่าเศรษฐกิจของจังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับ

ค่อนข้างดี แต่ก็ไม่อำนวยให้เกิดแหล่งบันเทิง เท่าใดนัก ทั้งนี้คงเป็นผลจากการที่ทหารมีอิทธิพลต่อภาวะสังคม ซึ่งทำให้ชีวิตยามราตรีในเมืองกาญจนบุรี มีสภาพเงียบเหงา มีไนท์คลับเพียงแห่งเดียวที่โรงแรมรามารีเวอร์แคว นอกจากนี้เป็นคอฟฟี่ฮ็อพ และสวนอาหารที่มีดนตรีอยู่ไม่กี่แห่ง และยังไม่มีมาตรฐานดีพอ และมีโรงภาพยนตร์ขนาดเล็ก 2 แห่ง สภาพที่ยืดแหล่งบันเทิงในยามค่ำคืน เป็นปัญหาในด้านกิจกรรมตอนกลางคืนของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก อันเป็นปัญหาหนึ่งต่อการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้พักแรมในจังหวัดกาญจนบุรี

- ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก สภาพการค้าในจังหวัดกาญจนบุรี

เป็นร้านค้าปลีกขนาดเล็กที่บริการชุมชนขนาดใหญ่ เป็นร้านขายเครื่องอุปโภค การบริการ เช่น เล็มกล้วย ตัดเสื้อผ้า ซ่อมแซมเครื่องจักร เครื่องยนต์ ส่วนสินค้าของที่ระลึก กล่าวได้ว่า ยังไม่มีสินค้าพื้นเมืองที่ผลิตออกจำหน่ายอย่างเป็นล่ำเป็นสัน ทั้งนี้อาจมีสาเหตุจากการที่ค่าจ้างแรงงานในไร่อ้อย และในโรงงานอยู่ในระดับที่น่าพอใจ ความสนใจที่จะผลิตสินค้าเพื่อขายแก่นักท่องเที่ยวจึงไม่เกิดขึ้น ในปัจจุบันสินค้าที่ขายในแหล่งท่องเที่ยว คือ เสื้อยืดพิมพ์ลายสะพานข้ามแม่น้ำแคว ผลไม้ พืชผักสวนครัวทั่วไป ส่วนพลอยและของที่เสียไปแล้ว มีขายในร้านประมาณ 5 แห่ง ในบริเวณถนนบวร ภายในตัวเมือง ซึ่งเป็นพลอยที่ขุดได้ในอำเภอพลอย เป็นที่สังเกตว่า ไม่มีใคร ซึ่งเป็นวัตถุที่มีอยู่มากใน

จังหวัด ถูกตัดสิ่งออกขายในรูปวัตถุดิบ แต่ยังมีได้มีการนำไปแปรรูปผลิตเป็นสินค้า
หัตถกรรม ซึ่งเป็นสินค้าที่สามารถขายแก่นักท่องเที่ยวได้

สรุป

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ส่วนหนึ่งจะต้องอาศัยโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก
ความสะอาดที่มีอยู่ในจังหวัด ซึ่งเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความพร้อมในการพัฒนาและเป็นปัจจัย
หนึ่งที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยว นอกเหนือจากศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ สำหรับจังหวัด
กาญจนบุรี โครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก อาจจะกล่าวได้ว่า การคมนาคม
ของจังหวัดสามารถติดต่อได้สะดวกกับจังหวัดที่อยู่ในภาคตะวันตกด้วยตนเอง กรุงเทพมหานคร
ภาคกลาง และภาคเหนือตอนล่าง ส่วนเส้นทางหลักที่ใช้เดินทางไปสถานที่ท่องเที่ยว
ของจังหวัดในเขตอำเภอเมือง ไทรโยค ค่ายสลัดดี เป็นถนนลาดยาง ส่วนอำเภอทองผาภูมิ
และสังขละบุรี เป็นถนนดินลูกรัง และถนนที่ใช้ติดต่อระหว่างเส้นทางหลักและสถานที่ท่องเที่ยว
เป็นถนนดินลูกรังแทบทั้งสิ้น ซึ่งเป็นอุปสรรคในการท่องเที่ยว สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวก
ในร้านค้าที่พัก ซึ่งมีอยู่ในเขตเมืองและอยู่ในสถานที่ท่องเที่ยว โดยส่วนใหญ่อยู่ในเทศบาล ซึ่ง
มีทั้งที่เป็นแบบโรงแรม และบังกาโลว์ ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น สถานที่พักผ่อน
ในเวลาว่าง ร้านขายของที่ระลึก มีอยู่น้อยมาก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.7 ระบบชุมชน

การศึกษาถึงระบบชุมชน มีความจำเป็นอย่างมากต่อการวางแผนเกี่ยวกับพื้นที่ (Spatial planning) และการวางแผนพัฒนาจังหวัด เนื่องจากชุมชนเป็นที่อยู่อาศัยของประชากร เป็นแหล่งให้บริการทางด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ตลอดจนสนองความต้องการของประชากรในชุมชน นอกจากนี้ถึงลักษณะและขนาดของชุมชนก็จะสะท้อนให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ สภาพสังคม และเศรษฐกิจของชุมชนนั้น ๆ และในการศึกษาระบบชุมชนของจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อพิจารณาถึงความสำคัญของชุมชน มีดังนี้

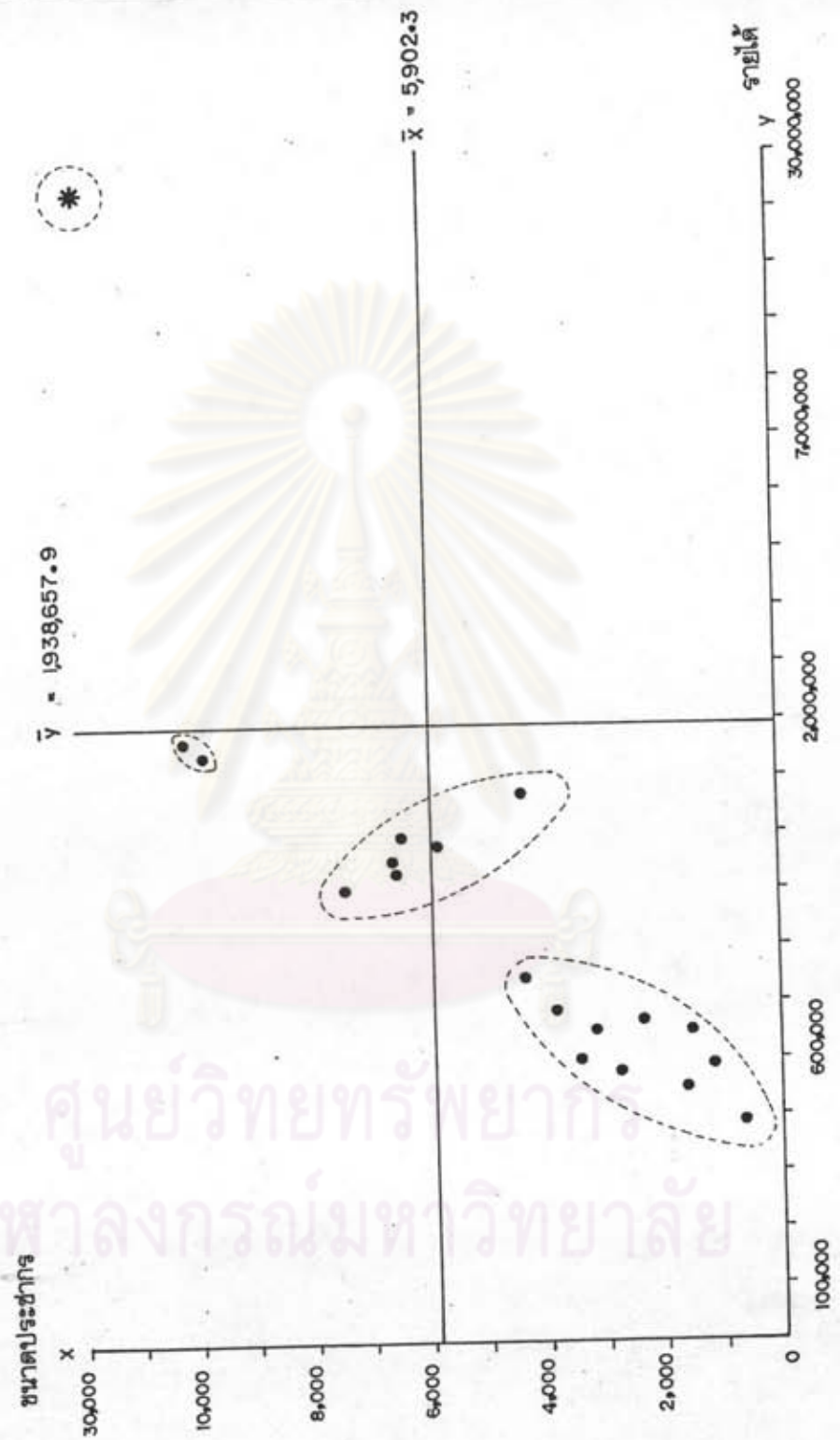
4.7.1 การกำหนดศูนย์กลางชุมชน

ศูนย์กลางชุมชนที่นำมาศึกษาได้แก่ พื้นที่ที่เป็นเขตเทศบาลและสุขาภิบาล ในจังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วยเทศบาลจำนวน 1 เทศบาล ได้แก่ เทศบาลเมืองกาญจนบุรี สุขาภิบาลจำนวน 18 แห่ง ได้แก่ สุขาภิบาลลาดหญ้า และสุขาภิบาลหนองบัว ในเขตอำเภอเมือง สุขาภิบาลท่าม่วง สุขาภิบาลลำโรง และสุขาภิบาลหนองขาว ในเขตอำเภอท่าม่วง สุขาภิบาลท่ามะกา สุขาภิบาลดอนขมิ้น สุขาภิบาลท่าเรือ และสุขาภิบาลห้วยเหนือ ในเขตอำเภอท่ามะกา สุขาภิบาลพมทวน และสุขาภิบาลรางหวาย ในเขตอำเภอพมทวน สุขาภิบาลไทรโยค และสุขาภิบาลลุ่มลุ่ม ในเขตอำเภอไทรโยค สุขาภิบาลเลาขวัญ ในเขตอำเภอเลาขวัญ สุขาภิบาลบ่อพลอย ในเขตอำเภอบ่อพลอย สุขาภิบาลศรีสวัสดิ์ ในเขตอำเภอศรีสวัสดิ์ สุขาภิบาลทองผาภูมิ ในเขตอำเภอทองผาภูมิ และสุขาภิบาลสังขละบุรี ในเขตอำเภอสังขละบุรี

ในการศึกษาถึงความสำคัญของศูนย์กลางชุมชน ในที่นี้พิจารณาจากกราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของประชากร และรายได้ท้องถิ่นในปี พ.ศ. 2522 ซึ่งจากการศึกษาในแผนพัฒนาจังหวัดร้อยเอ็ด และเชียงราย ของบริษัทที่ปรึกษาไทยกรุ๊ป¹

¹ บริษัทที่ปรึกษาไทยกรุ๊ป, แผนพัฒนาจังหวัดเชียงราย (กรุงเทพมหานคร : บริษัทที่ปรึกษาไทยกรุ๊ป, 2525), หน้า 21.

แผนภูมิ 4.13 ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดประชากรเมืองกับรายได้ท้องถิ่น ปี พ.ศ. 2522

ที่มา: ตาราง 4.14

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พบว่า เป็นตัวแปรที่สามารถวัดค่าความสำคัญค่อนข้างถูกต้องแม่นยำกว่าตัวแปรอื่น ๆ จากตารางที่ 4.14 พบว่า ขนาดของประชากรซึ่งอยู่ในแกน x และค่าของ \bar{x} เท่ากับ 5,902.3 ส่วนรายได้ท้องถิ่นอยู่ในแกน y และค่าของ \bar{y} เท่ากับ 1,938,657.9 เมื่อนำเอาขนาดของประชากรและรายได้ท้องถิ่นในแต่ละเทศบาลและสุขาภิบาลมาหาความสัมพันธ์ สามารถวัดค่าความสำคัญของศูนย์กลางชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรีได้ 4 กลุ่มด้วยกัน คือ (แผนภูมิที่ 4.14)

- 1) ศูนย์กลางชุมชนระดับที่ 1 ได้แก่ เทศบาลเมืองกาญจนบุรี ซึ่งเป็นชุมชนที่มีขนาดประชากรและรายได้ท้องถิ่นสูงสุดของจังหวัดกาญจนบุรี โดยมีจำนวนประชากร 28,359 คน และมีรายได้เทศบาล 23,281,829.15 บาท หรือร้อยละ 43.11 ของรายได้ทั้งจังหวัด ในปี 2522
- 2) ศูนย์กลางชุมชนระดับที่ 2 ได้แก่ สุขาภิบาลท่าม่วง และสุขาภิบาลท่าเรือ ซึ่งอยู่ในอำเภอท่าม่วง และอำเภอท่ามะกา ตามลำดับ โดยที่ชุมชนทั้งสองนี้มีขนาดประชากรและรายได้ท้องถิ่น รองลงมาจากชุมชนระดับเทศบาล ซึ่งมีขนาดประชากร 11,654 คน และ 9,812 คน ตามลำดับ ในปี 2522 และมีรายได้ท้องถิ่น 1,660,323.38 บาท และ 1,437,508.49 บาท ตามลำดับ ในปี 2522
- 3) ศูนย์กลางชุมชนระดับที่ 3 ได้แก่ สุขาภิบาลดอนขมิ้น สุขาภิบาลหม่มทวน สุขาภิบาลรางหวาย สุขาภิบาลหนองขาว สุขาภิบาลท่ามะกา และสุขาภิบาลบ่อพลอย ซึ่งเป็นชุมชนที่มีขนาดประชากรและรายได้ท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลางของจังหวัดกาญจนบุรี โดยเป็นชุมชนที่อยู่ในอำเภอท่ามะกา 2 สุขาภิบาล ในอำเภอหม่มทวน 2 สุขาภิบาล และในอำเภอท่าม่วง และอำเภอบ่อพลอยอีกอำเภอละ 1 สุขาภิบาล
- 4) ศูนย์กลางชุมชนระดับที่ 4 ได้แก่ สุขาภิบาลลาดหญ้า สุขาภิบาลเลาขวัญ สุขาภิบาลทองผาภูมิ สุขาภิบาลสังขละบุรี สุขาภิบาลหนองบัว สุขาภิบาลหวายเหนียว สุขาภิบาลสำโรง สุขาภิบาลโทรโยค สุขาภิบาลลุ่มลุ่ม สุขาภิบาลเอราวัณ รวม 10 สุขาภิบาลด้วยกัน ซึ่งเป็นชุมชนที่มีขนาดประชากรและรายได้ท้องถิ่นต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี โดยมีขนาดประชากรต่ำกว่า 4,500 คน และรายได้ท้องถิ่นต่ำกว่า 650,000 บาท ในปี 2522 และสุขาภิบาลเอราวัณ เป็นชุมชนที่มีค่าความสำคัญต่ำสุด เพราะมีขนาดประชากร

ตารางที่ 4.14 แสดงจำนวนขนาดประชากรและรายได้ท้องถิ่น ของจังหวัดกาญจนบุรี
ปี พ.ศ.2522

ขนาดประชากร ปี พ.ศ.2522		รายรับท้องถิ่น ปี พ.ศ.2522	
$\bar{x} = 5,902.3$		$\bar{y} = 1,938,657.9$	
1. เทศบาลเมือง	28,359	1. เทศบาลเมือง	23,281,829.15
2. สุขาภิบาลท่าม่วง	11,654	2. เทศบาลท่าม่วง	1,660,323.38
3. สุขาภิบาลท่าเรือ	9,812	3. สุขาภิบาลท่าเรือ	1,437,508.49
4. สุขาภิบาลสอพลอย	7,419	4. สุขาภิบาลดอนขมิ้น	972,875
5. สุขาภิบาลรางหวาย	6,591	5. สุขาภิบาลสหมทวน	887,328.73
6. สุขาภิบาลท่ามะกา	6,545	6. สุขาภิบาลรางหวาย	885,208.84
7. สุขาภิบาลหนองขาว	6,479	7. สุขาภิบาลหนองขาว	849,073.02
8. สุขาภิบาลสหมทวน	5,963	8. สุขาภิบาลท่ามะกา	835,431.51
9. สุขาภิบาลลาดหญ้า	4,398	9. สุขาภิบาลสอพลอย	800,003.61
10. สุขาภิบาลดอนขมิ้น	4,389	10. สุขาภิบาลลาดหญ้า	649,717.94
11. สุขาภิบาลเลาขวัญ	3,855	11. สุขาภิบาลเลาขวัญ	592,917.24
12. สุขาภิบาลหวายเหนือ	3,421	12. สุขาภิบาลทองผาภูมิ	574,150
13. สุขาภิบาลหนองบัว	3,198	13. สุขาภิบาลสังขละบุรี	557,072
14. สุขาภิบาลไทรโยค	2,764	14. สุขาภิบาลหนองบัว	554,746.63
15. สุขาภิบาลทองผาภูมิ	2,365	15. สุขาภิบาลหวายเหนือ	503,955.24
16. สุขาภิบาลลุ่มลุ่ม	1,630	16. สุขาภิบาลสังขละบุรี	495,880.09
17. สุขาภิบาลสังขละบุรี	1,522	17. สุขาภิบาลไทรโยค	481,148.02
18. สุขาภิบาลสังขละบุรี	1,148	18. สุขาภิบาลลุ่มลุ่ม	452,450.94
19. สุขาภิบาลเอราวัณ	632	19. สุขาภิบาลเอราวัณ	392,881.09

และรายได้ท้องถิ่นต่ำที่สุดในจังหวัด โดยมีขนาดประชากรเพียง 632 คน และรายได้ท้องถิ่น 392,881.09 คน ในปี 2522 ชุมชนที่มีความสำคัญต่ำมีกระจายอยู่ในพื้นที่ของอำเภอเมือง 2 ตำบล อำเภอไทรโยค 2 ตำบล และอำเภอเลาขวัญ อำเภอทองผาภูมิ อำเภอสังขละบุรี อำเภอท่ามะกา อำเภอท่าม่วง อำเภอศรีสวัสดิ์ อำเภอละ 1 ตำบล

สรุป

จะเห็นได้ว่า ชุมชนที่มีระดับความสำคัญสูงและค่อนข้างสูงนั้น จะอยู่ทางตอนใต้ของจังหวัด ซึ่งเป็นชุมชนที่อยู่ในอำเภอเมือง (เทศบาลเมือง) อำเภอท่าม่วง (ตำบลท่าม่วง) และอำเภอท่ามะกา (ตำบลท่าเรือ) และเป็นชุมชนที่มีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจ เนื่องจากมีรายได้ท้องถิ่นอยู่ในเกณฑ์สูงของจังหวัด

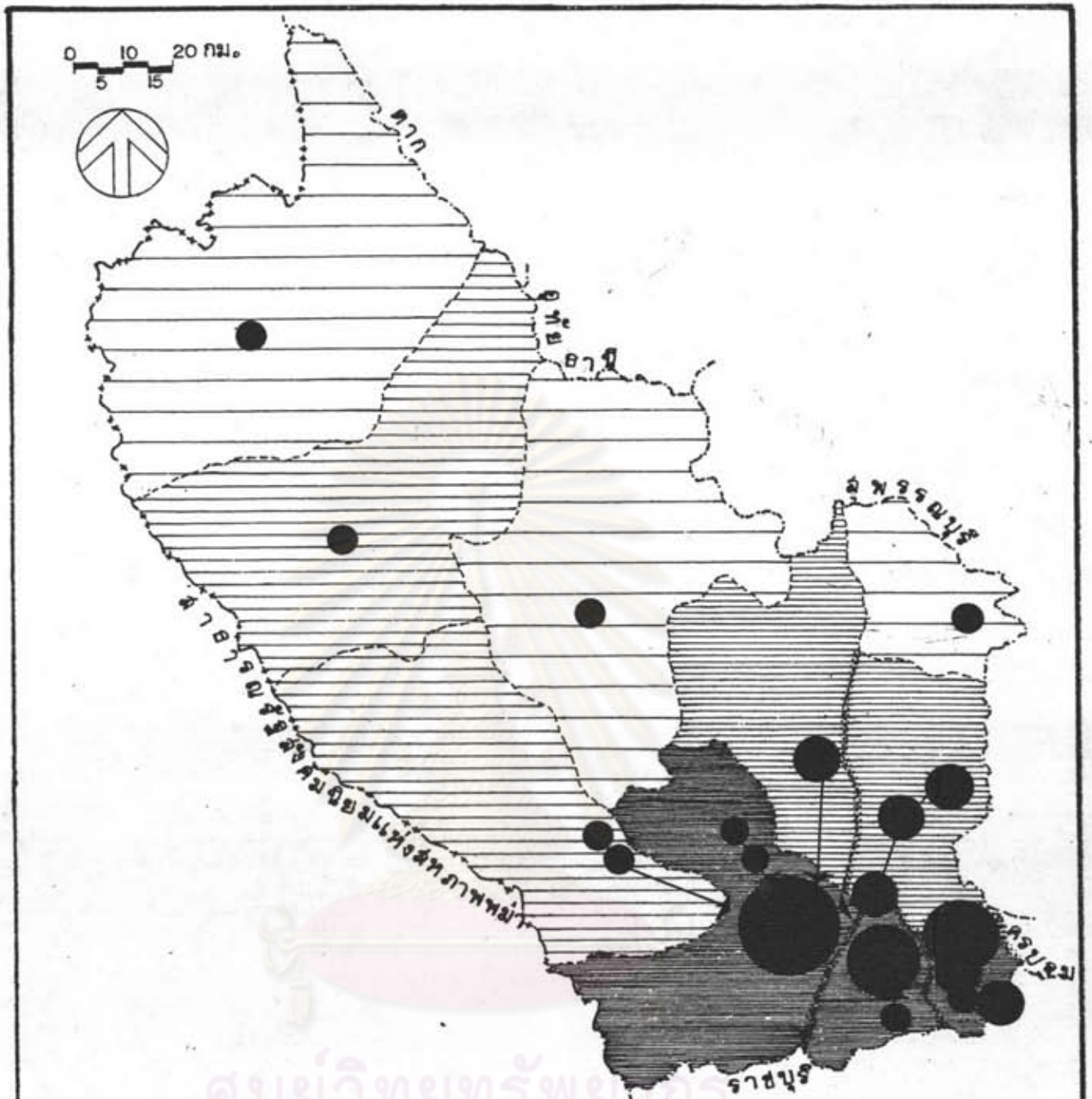
ชุมชนที่มีระดับความสำคัญปานกลาง จะเป็นชุมชนที่อยู่ในอำเภอท่ามะกา อำเภอพนมทวน อำเภอท่าม่วง และอำเภอบ่อพลอย ซึ่งมีบทบาททางเศรษฐกิจรองลงมา โดยมีรายได้ท้องถิ่นรองมาจากชุมชนข้างต้น

ชุมชนที่มีระดับความสำคัญต่ำ เป็นชุมชนที่มีขนาดประชากรและรายได้ของท้องถิ่นอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ซึ่งกระจายไปเกือบทั่วทุกอำเภอของจังหวัด ยกเว้นอำเภอพนมทวน และอำเภอบ่อพลอย

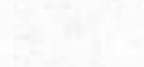

4.7.1.1 ความสัมพันธ์ของศูนย์กลางชุมชนกับพื้นที่โดยรอบ

ในการศึกษาความสัมพันธ์ของศูนย์กลางชุมชนกับพื้นที่โดยรอบนั้น พบว่า ศูนย์กลางชุมชนมีความสัมพันธ์โดยตรงกับพื้นที่โดยรอบของจังหวัด กล่าวคือ พื้นที่หรือบริเวณที่มีการพัฒนาสูง จะมีศูนย์กลางชุมชนขนาดใหญ่ และมีความสำคัญสูง ส่วนพื้นที่หรือบริเวณที่มีการพัฒนาปานกลาง และต่ำ จะมีศูนย์กลางชุมชนขนาดปานกลางและต่ำ

จากลักษณะความสัมพันธ์ดังกล่าว เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับสภาพทางกายภาพของจังหวัดกาญจนบุรี สามารถจำแนกพื้นที่ของจังหวัด ตามสภาพการพัฒนาได้ 4 บริเวณ ดังนี้คือ (แผนที่ 4.10)

แสดง ความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์กลางชุมชนและพื้นที่โดยรอบ

	ศูนย์กลางชุมชนระดับ 1		บริเวณที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูง
	ศูนย์กลางชุมชนระดับ 2		บริเวณที่มีศักยภาพในการพัฒนาปานกลาง
ค่อนข้างสูง
	ศูนย์กลางชุมชนระดับ 3		บริเวณที่มีศักยภาพในการพัฒนาปานกลาง
ค่อนข้างต่ำ
	ศูนย์กลางชุมชนระดับ 4		บริเวณที่มีศักยภาพในการพัฒนาต่ำ

----- เขตอิทธิพลของศูนย์กลางหลัก

1) บริเวณที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูง มีศูนย์กลางชุมชนระดับสูง และพื้นที่อำเภอที่มีความสำคัญสูง ได้แก่ พื้นที่ในอำเภอเมือง อำเภอท่ามะกา และอำเภอท่าม่วง

2) บริเวณที่มีศักยภาพในการพัฒนาปานกลางค่อนข้างสูง มีศูนย์กลางชุมชนระดับสูงปานกลาง และพื้นที่อำเภอที่มีความสำคัญปานกลาง ได้แก่ พื้นที่ในอำเภอพนมทวน และอำเภอบ่อพลอย

3) บริเวณที่มีศักยภาพในการพัฒนาปานกลางค่อนข้างต่ำ มีศูนย์กลางชุมชนระดับต่ำ ได้แก่ พื้นที่ในอำเภอไทรโยค และอำเภอทองผาภูมิ

4) บริเวณที่มีศักยภาพในการพัฒนาต่ำ มีศูนย์กลางชุมชนระดับต่ำ ได้แก่ พื้นที่ในอำเภอเลาขวัญ อำเภอศรีลัทธิ และอำเภอสังขละบุรี

4.7.1.2 ทิศทางและแนวโน้มของการพัฒนา

จากการศึกษาสภาพความสำคัญของศูนย์กลางชุมชนและความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์กลางชุมชนกับพื้นที่โดยรอบของจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า บริเวณทางตอนใต้ของจังหวัด อันประกอบด้วยอำเภอเมือง ท่ามะกา และท่าม่วง ซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบ มีเส้นทางคมนาคมที่สามารถติดต่อกันได้สะดวก เป็นพื้นที่ที่มีการกระจายตัวของประชากรต่อพื้นที่สูงกว่าบริเวณอื่น ๆ ของจังหวัด และมีลักษณะโครงสร้างเศรษฐกิจที่เด่นชัดกว่าบริเวณอื่น จากลักษณะทางกายภาพและเศรษฐกิจ เช่นนี้ จึงส่งผลให้บริเวณดังกล่าวมีศักยภาพในการพัฒนาสูง และมีศูนย์กลางชุมชนขนาดใหญ่และขนาดรองลงมา สำหรับบริเวณที่มีทิศทางหรือแนวโน้มในการพัฒนาเป็นศูนย์กลางชุมชนในระยะต่อไป ได้แก่ บริเวณทางตะวันออกของจังหวัด อันประกอบด้วยอำเภอพนมทวน และบ่อพลอย ซึ่งเป็นบริเวณเขตอิทธิพลของอำเภอเมือง ท่าม่วง และท่ามะกา โดยตรง เนื่องจากมีเส้นทางคมนาคมที่สามารถติดต่อกันได้สะดวก ทั้งทางหลวงแผ่นดินและทางหลวงจังหวัด ประกอบกับมีลักษณะภูมิประเทศที่เอื้ออำนวย จึงมีศักยภาพในการพัฒนาปานกลางค่อนข้างสูง

4.7.2 สภาพการพัฒนาเมืองกาญจนบุรี

ชุมชนเมืองกาญจนบุรี ตั้งอยู่ที่ต้นแม่น้ำแม่กลองทางด้านซ้าย ที่ตั้งของเมืองเป็นเนินที่มีระดับความสูงไม่เท่ากัน บริเวณทางเหนือของเมืองมีความสูงมากกว่า

บริเวณทางใต้ ลักษณะการตั้งถิ่นฐานเป็นเมืองที่มีการพัฒนาตามแนวยาว (ribbon development) อย่างเห็นได้ชัด ในบริเวณล่องช้างถนนแล่งยูโต ซึ่งเป็นทางหลวงแผ่นดินสายรองประธานหมายเลข 323 และเป็นถนนที่มีความสำคัญมากของจังหวัด

4.7.2.1 การโยกที่ดินในเขตชุมชนเมืองกาญจนบุรี

ชุมชนเมืองกาญจนบุรี มีจุดกำเนิดจากบริเวณถนนปากแพรก บริเวณท่าน้ำพุกระทะโตน ตำบลบ้านใต้ ซึ่งยังปรากฏหลักฐานของศาลหลักเมือง ประตูเมือง กำแพงเมือง และอาคารเก่า โดยที่การเติบโตของชุมชนเกิดจากการเป็นชุมชนทางน้ำ ซึ่งเป็นบริเวณที่ลำน้ำแควน้อย และลำน้ำแควใหญ่บรรจบกันเป็นแม่น้ำแม่กลอง ศูนย์กลางชุมชน (urban centre) ซึ่งมีบทบาททางการค้าและบริการจึงเกิดขึ้น ซึ่งกระตุ้นให้ชุมชนเติบโตใหญ่อย่างหนาแน่นในบริเวณใกล้เคียง ในระยะต่อมา เมื่อการพัฒนาเส้นทางคมนาคมทางบกเกิดขึ้น คือ ถนนแล่งยูโต และถนนเชื่อมระหว่างอำเภอที่เสียบลำน้ำแควน้อย และแควใหญ่ ทำให้บทบาทของชุมชนทางน้ำริมแม่น้ำแม่กลองหมดความสำคัญลงไป ศูนย์กลางของการค้าและบริการจึงเคลื่อนจากถนนบวร ถนนประสิทธิ์สงคราม ถนนปากแพรก และถนนเจ้าขุนเดระ มาสู่บริเวณริมถนนแล่งยูโต ซึ่งเป็นแกนหลักของเมือง และเป็นศูนย์กลางของเมือง ที่มีลักษณะเป็นจุดตัดทางแยกการคมนาคม (junction) ดังนั้นบริเวณการค้าและบริการ จึงรวมกลุ่มอย่างหนาแน่นที่สุดในบริเวณสี่แยก ซึ่งเป็นเขตที่อยู่อาศัยหนาแน่น อีกบริเวณหนึ่งคือ ย่านการค้าที่บริเวณถนนไฮ้อยู่ชุมพล บรรจบกับถนนแล่งยูโต ในบริเวณตลาดพุทธรักษาในปัจจุบัน ซึ่งอยู่ทางใต้ของเมือง แต่เป็นพื้นที่ขนาดเล็กกว่า นอกจากนี้ยังมีอาคารที่ใช้เพื่อการค้าและบริการ กระจายอยู่ตามถนนแล่งยูโต เพื่อบริการที่อยู่อาศัยที่ค่อนข้างหนาแน่นล่องช้างถนนแล่งยูโต ส่วนบริเวณด้านเหนือด้านใต้ และด้านตะวันออกของเมือง มีประชากรตั้งถิ่นฐานเบาบางและกระจัดกระจาย ดังนั้นจากลักษณะการโยกที่ดินในเขตชุมชนเมือง พบว่า ร้อยละ 12.15 เป็นการโยกที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย และร้อยละ 2.49 เป็นการโยกที่ดินประเภทย่านการค้าและบริการ (ตารางที่ 1.5)

การโยกที่ดินประเภทสถาบันราชการ มีร้อยละ 4.35

ของการโยกที่ดินในเขตเมือง ได้แก่ ศาลากลางจังหวัด เรือนจำ เทศบาล สถานีตำรวจ ภูธร โรงพยาบาล กองกำกับการตำรวจชายแดน สถานีตรวจอากาศ และหน่วยราชการ

ตารางที่ 1.5 แสดงการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองกาญจนบุรี พ.ศ.2520

ประเภท	นอกเขตเทศบาล (ไร่)	ในเขตเทศบาล (ไร่)	ร้อยละ
1. ย่านพักอาศัย	331	762	12.15
2. ย่านการค้า	25	156	2.49
3. ย่านอุตสาหกรรม	15	102	1.63
4. ย่านโกดังเก็บสินค้า	7	14	0.22
5. สถานที่ราชการ	8	273	4.35
6. โรงเรียน	103	192	3.06
7. ศาลากลาง	92	98	1.56
8. สาธารณูปการ	57	97	1.55
9. ปุ๋ยสัตว์	46	19	0.30
10. พักผ่อนหย่อนใจ	1	4	0.06
11. ถนน-ซอย	-	234	3.73
12. แม่น้ำสาบลอง-สระ	-	641	10.22
13. ที่ว่าง	-	3,680	58.68
รวมทั้งหมด		6,272	100.00

ที่มา : กองสำรวจ สำนักงานเมือง กระทรวงมหาดไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แสดง การใช้ที่ดินในเขตเทศบาล เมืองกาญจนบุรี พ.ศ.2520

จากส่วนกลาง ซึ่งเกาะกลุ่มรวมตัวภายในใจกลางเมือง มีหน่วยราชการส่วนน้อยที่กระจาย
อยู่ทางเหนือและทางใต้ของเมืองเป็นหย่อม ๆ

นอกจากนี้ภายในบริเวณใจกลางเมืองยังมีกลุ่มการใช้
ที่ดินประเภทสำคัญ คือ โรงเรียน ซึ่งมักอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน และอยู่ในเขตชุมชน
หนาแน่น มีการใช้ที่ดินประเภทนี้ร้อยละ 3.06 ส่วนการใช้ที่ดินประเภทค้าส่งสถาน มีร้อยละ
1.56 เช่นได้แก่ วัดเทวสังฆาราม วัดถาวรวาราราม วัดไชยชุมพล วัดชนะสงคราม และป่าช้า
 เป็นต้น

ขณะเดียวกันมีการใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมในใจกลาง
เมือง ร้อยละ 1.63 ได้แก่ โรงงานกระดาษไทย ซึ่งตั้งอยู่ริมแม่น้ำแม่กลอง นอกจากนี้
เป็นอุตสาหกรรมอุปโภคบริโภคขนาดเล็กที่บริการภายในชุมชน เช่น การซ่อมเครื่องจักรกล
 เครื่องยนต์ โรงงานผ้าแข็ง กว๊ายเดี่ยว เป็นต้น

สำหรับที่ว่าง มีอยู่เกินกว่าครึ่งของการใช้ที่ดินทั้งหมด
คือ ร้อยละ 58.68

จากการที่ตัวเมืองกาญจนบุรี มีลักษณะทอดยาวตามถนน
แล่งยูโต มีแม่น้ำเป็นขอบเขตทางด้านทิศตะวันตกของเมือง และแนวทางรถไฟเป็นขอบ
เขตทางด้านทิศตะวันออกของเมือง ซึ่งมีประชากรหนาแน่นในบริเวณที่แควล่องลำมา
บรรจบกันกับทางแยกทางหลวงจังหวัดหมายเลข 324 กาญจนบุรี-พมทวน ดังนั้นการใช้
ประโยชน์ที่ดินในอนาคตของชุมชนเมืองกาญจนบุรี มีการขยายตัวออกไปทางเหนือ โดย
เฉพาะบริเวณสะพานรถไฟข้ามแม่น้ำแควใหญ่ สามารถพัฒนาเป็นศูนย์การบริการด้านการ
ท่องเที่ยวและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ทางด้านทิศตะวันออกเมืองขยายตัวออกไปตามแนว
ทางหลวง ซึ่งบริเวณดังกล่าวมีพื้นที่กว้างขวางสามารถมาพัฒนาด้านอุตสาหกรรม การ
เกษตร การบริการ การตลาด ผลิตภัณฑ์เกษตร และการคมนาคม¹

¹ กองวิจัย, สำนักผังเมือง. รายงานเมืองกาญจนบุรี (เอกสารโรเฟียว,
2521), หน้า 121

4.7.2.2 การกำจัดขยะ

การกำจัดขยะในเขตเทศบาล อยู่ใน การดำเนินการของเทศบาลเมืองกาญจนบุรีโดยตรง ซึ่งอัตราค่าส่งที่ใช้ในการปฏิบัติงานกำจัดขยะมูลฝอย ประกอบด้วย รถยนต์เก็บขยะมูลฝอยทั้งหมดจำนวน 4 คัน ความจุ 5-6 ม³ พนักงานประจำรถเก็บขยะมูลฝอย และพนักงานขับรถ 20 คน และพนักงานเก็บกวาดขยะมูลฝอย 68 คน ในการปฏิบัติงานเก็บขยะมูลฝอย เริ่มออกปฏิบัติงานตั้งแต่ 05.00 น. โดยใช้รถยนต์เก็บขยะมูลฝอยทั้ง 4 คัน ออกตระเวนเก็บขยะมูลฝอยตามถนนสายต่าง ๆ 3 สาย ๆ ละ 2-4 กิโลเมตร และอีก 1 คัน ออกปฏิบัติงานเก็บขยะมูลฝอยตามทะเลอรัญขยะ ซึ่งตั้งเป็นจุดตามย่านชุมชนต่าง ๆ วันละ 2 กิโลเมตร รวมปริมาณของขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองกาญจนบุรี ประมาณ 20-30 ม³ ต่อวัน

วิธีการกำจัดขยะ แต่เดิมมันได้ดำเนินการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล คือ ระบบ Sanitary Landfice แต่ไม่มีการแยกชนิดของขยะมูลฝอย จึงเกิดปัญหาอย่างมากในปัจจุบัน เพราะขยะบางประเภท เช่น พลาสติก เศษโลหะ กระเบื้อง ฯลฯ เป็นสิ่งย่อยยาก และบางประเภทไม่สามารถย่อยสลายได้เลย ทำให้พื้นที่ฝังขยะต่อไปไม่ได้ จากปัญหาดังกล่าวทางเทศบาลเมืองกาญจนบุรี จึงได้เปลี่ยนวิธีการกำจัดขยะมูลฝอย เป็นวิธีการเผาเก็บขยะชนิดติดไฟ และฝังขยะมูลฝอยที่สามารถย่อยสลายโดยวิธีธรรมชาติ

สถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ได้จัดสถานที่อยู่ในเขตเทศบาลทั้งหมด อยู่ริมถนนสายกาญจนบุรี-อู่ทอง ซึ่งห่างจากตัวเมือง และย่านชุมชนประมาณ 1.5 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด 5 ไร่ แม้ว่าสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยจะอยู่ติดถนนใหญ่ แต่การกำจัดได้จัดทำกรีนเบริเวณด้านใน ห่างจากถนนใหญ่ประมาณ 20-50 เมตร ในปี 2524 เทศบาลเมืองกาญจนบุรี ได้ดำเนินการจัดซื้อสถานที่กำจัดขยะเพิ่มขึ้นอีก 1 แห่ง ตั้งอยู่ริมเส้นทางเดิม คือ ถนนสายกาญจนบุรี-อู่ทอง ห่างจากตัวเมืองหรือย่านชุมชนประมาณ 4 กิโลเมตร และมีเนื้อที่ทั้งหมด 29 ไร่ โดยมีโครงการที่จะกำจัดขยะมูลฝอย Sanitary Landfice โดยจะแยกชนิดของขยะมูลฝอยที่เก็บมาได้จากอาคารบ้านเรือนของประชากรในเขตเทศบาลเมืองกาญจนบุรี เพื่อเป็นการส่งวนพื้นที่ใช้ในการกำจัดขยะมูลฝอยนี้

นอกจากเขตเทศบาลเมืองกาญจนบุรีแล้ว อำเภออื่น ๆ มีการกำจัดขยะโดยสุขาภิบาล ซึ่งมีทั้งหมด 17 สุขาภิบาล ในจังหวัดกาญจนบุรี การกำจัดขยะใช้ระบบแรงคนเป็นส่วนใหญ่ เพราะอุปกรณ์และเครื่องมือมีน้อยมาก เนื่องจากงบประมาณและมีประชาชนอยู่ในชุมชนไม่มาก เครื่องมือที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นรถลากเข็นเก็บขยะ ซึ่งจะเข็นเก็บขยะไปตามถนนสายใหญ่ในแต่ละสุขาภิบาล และนำไปเทรวมเพื่อเผา ยังไม่มีระบบการกำจัดขยะที่ถูกต้องหรือการ

4.7.2.3 การระบายน้ำเสีย

เทศบาลเมืองกาญจนบุรี ได้พยายามอย่างยิ่งจะผลักดันให้มีการระบายน้ำโลโครก โดยได้สร้างท่อขนาดต่าง ๆ ในเขตเทศบาล แต่เนื่องจากท่อต่าง ๆ นั้นมิได้มีการสร้างมาหลายสมัย จึงมีบางส่วนเท่านั้นที่พอจะใช้การได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่อระบายน้ำที่สร้างขึ้นในระยะหลัง ปัญหาใหญ่ที่ไม่สามารถทำให้ท่อระบายน้ำใช้ประโยชน์ได้ คือ บริเวณพื้นที่ริมฝั่งที่ติดแม่น้ำ มีความสูงกว่าบริเวณพื้นที่ในบริเวณเมืองและย่านชุมชน ทำให้การฝังท่อระบายน้ำเพื่อให้ไหลลงสู่แม่น้ำเป็นไปได้ค่อนข้างยาก และต้องใช้งบประมาณสูง

ขณะนี้เทศบาลเมืองกาญจนบุรี ยังไม่มีแผนหลักในการจัดการเรื่องท่อระบายน้ำ และระบบการกำจัดน้ำเสียแต่อย่างใด ซึ่งส่วนใหญ่ท่อระบายน้ำเสียที่มีอยู่แล้วในเขตชุมชนก็มีการสักรับปล่อยน้ำโลโครกจากโรงงานอุตสาหกรรม และอาคารบ้านเรือนต่าง ๆ ก็จะปล่อยลงข้างถนนบริเวณที่สับตาคน ซึ่งเป็นเหตุให้แม่น้ำเสียยังอยู่ตามกลุ่มต่าง ๆ ลังกลืนเน่าเหม็นและกลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุง

การปล่อยทิ้งน้ำโลโครกจากท่อระบายน้ำที่มีอยู่แล้วในขณะนี้ของเทศบาลเมืองกาญจนบุรี ได้ปล่อยลงสู่แม่น้ำตามจุดที่ลุดของถนนกับแม่น้ำทั่วไปทั้งเขต ซึ่งการปล่อยน้ำโลโครกนี้ในฤดูฝนที่แม่น้ำมีน้ำมาก ปัญหาเน่าเหม็นและกลิ่นก็มีไม่มากนัก แต่ในฤดูแล้ง ซึ่งบางครั้งน้ำแห้งขอด น้ำในแม่น้ำก็จะส่งให้เหิมถึงความสกปรกต่าง ๆ อย่างเห็นได้ชัด

ทางเทศบาลเมืองกาญจนบุรี ได้พยายามหาทางปรับปรุงวิธีการระบายน้ำให้ได้ดีที่สุด แต่ถ้าจะให้ใช้การได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรื้อและสร้างใหม่

เกือบทั้งหมด เพราะความสูงต่ำของบริเวณพื้นที่ในเขตเทศบาล เป็นปัญหาใหญ่ ซึ่งการปรับปรุงนี้จะต้องใช้เงินจำนวนมากศาลก็เดียว

ในเขตอำเภออื่น ๆ นอกเหนือจากอำเภอเมืองกาญจนบุรี ระบบการระบายน้ำพอมิให้เต็มบ้าง ซึ่งท่อส่วนใหญ่ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ก็เพื่อระบายน้ำจากแหล่งชุมชนลงสู่ที่ต่ำหรือปล่อยให้ไหลลงสู่แม่น้ำสายคลองธรรมชาติโดยตรง การป้องกันที่อุดตันและการรักษาความสะอาดนั้นแทบจะไม่มีเลย เนื่องจากการขาดงบประมาณในการดูแลรักษา และอำเภอต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเพียงอำเภอเล็ก ๆ มีประชาชนอาศัยอยู่ในเขตชุมชนไม่มากนัก

4.7.2.4 โทรศัพท์

โทรศัพท์เป็นข่ายการติดต่อสื่อสารอันหนึ่ง ซึ่งรับผิดชอบโดยองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ในปี 2523 เขตบริการโทรศัพท์ของภาคตะวันตกมีชุมสาย 19 แห่ง มีจำนวนเลขหมายทั้งหมด 13,340 เลขหมาย และเลขหมายที่ติดตั้งแล้วมี 12,130 เลขหมาย ความหนาแน่นของโทรศัพท์ต่อจำนวนประชากรเท่ากับ 0.38 ซึ่งมีความหนาแน่นต่ำกว่าค่าเฉลี่ยความหนาแน่นของประเทศ (0.78) ในปีเดียวกัน สำหรับพื้นที่ในภาคตะวันตกที่ได้รับบริการค้ำนี้้น้อยที่สุด ได้แก่ จังหวัดสุพรรณบุรี และกาญจนบุรี ซึ่งมีความหนาแน่นเพียง 0.14 และ 0.19¹ ตามลำดับ

สำหรับในจังหวัดกาญจนบุรี การบริการโทรศัพท์ มีจำนวนเลขหมาย 1,000 เลขหมาย มีจำนวนผู้ใช้บริการหรือเลขหมายที่ติดตั้งแล้ว 928 เลขหมาย ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นประเภทธุรกิจ ราชการ และเอกชน มี 667 เลขหมาย และมีโทรศัพท์สาธารณะเพียง 3 เลขหมายเท่านั้น เขตบริการโทรศัพท์ของจังหวัดกาญจนบุรี มีชุมสาย 3 แห่ง ได้แก่ (ตารางที่ 37 ภาคผนวก)

1) ชุมสายกาญจนบุรี มีจำนวนเลขหมาย 600 เลขหมาย มีจำนวนผู้ใช้บริการ 587 เลขหมาย ยังมีผู้จองอีก 1,088 ราย

¹National Economic And Social Development Board, Western Planning Study Final Report Vol IVC Economic and Social Infrastructure (London : Overseas Development Administration, 1981), p.2.

2) ชุมล่ายท่ามะกา มีจำนวนเลขหมาย 200 เลขหมาย
มีจำนวนผู้ใช้บริการ 169 เลขหมาย ยังมีผู้จองอีก 904 ราย

3) ชุมล่ายท่าม่วง มีจำนวนเลขหมาย 200 เลขหมาย
มีจำนวนผู้ใช้บริการ 172 เลขหมาย และมีผู้จองอีก 804 ราย

จะเห็นได้ว่าการบริการโทรศัพท์ในปัจจุบัน ยังไม่เพียงพอ
กับความต้องการของประชาชน เนื่องจากขีดความสามารถที่มีอยู่จำกัด ของจำนวนเลขหมาย
ที่จะให้บริการได้ ซึ่งจะได้จากจำนวนผู้จองพันธบัตร มี 2,796 ราย ทั้งจังหวัด และ
จากการคาดคะเนความต้องการโทรศัพท์ขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ในปี 2523
จะมีความต้องการถึง 4,300 ราย ซึ่งเกินกว่าขีดความสามารถในปัจจุบันถึง 3,300 ราย
หรือมีความต้องการถึงร้อยละ 23.3 การขาดความล่าช้าในระบบโทรคมนาคม หรือการ
บริการที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ เช่นนี้ชี้ให้เห็นได้ว่าอาจจะเป็นข้อจำกัดอันหนึ่งในการพัฒนา
อุตสาหกรรม ธุรกิจ ตลอดจนการค้าของจังหวัด ดังนั้น ทางองค์การโทรศัพท์มีแผนพัฒนา
ระบบโทรศัพท์ในจังหวัดกาญจนบุรี ปี 2527 โดยมีโครงการเพิ่มหมายเลขโทรศัพท์ จำนวน
4,600 เลขหมาย โดยจะเพิ่มชุมล่ายอีก 1 ชุมล่าย คือ ชุมล่ายแล่งยูโต ซึ่งตั้งอยู่ในอำเภอ
ท่ามะกา มีจำนวนเลขหมาย 1,000 เลขหมาย ในปี 2527 (ตารางที่ 38)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.8 การบริการทางสังคม

4.8.1 การสาธารณสุข

การบริการด้านสาธารณสุขของจังหวัดกาญจนบุรี ในปี 2516 ประกอบด้วยโรงพยาบาลจังหวัด 1 โรงพยาบาล คือ โรงพยาบาลพลพลพยุหเสนา ซึ่งสามารถบริการให้ประชาชนได้ในจำนวน 213 เตียง โดยมีอัตราส่วนประชากร 1,835 คนต่อเตียง มีนายแพทย์ 7 คนเท่านั้น อัตราส่วนประชากรต่อแพทย์ 65,835 คนต่อแพทย์ 1 คน ทันตแพทย์ 1 คน พยาบาล 30 คน อัตราส่วนประชากรต่อพยาบาล 19,542 คนต่อพยาบาล 1 คน และมีจำนวนผู้ป่วยทั้งหมด 47,275 คน โดยเป็นผู้ป่วยใน 11,658 คน และผู้ป่วยนอก 35,637 คน

ในช่วงระยะเวลา 6 ปี คือในปี 2522 การบริการด้านสาธารณสุขของจังหวัดกาญจนบุรี ได้ขยายการบริการเพิ่มขึ้น โดยมีโรงพยาบาลจังหวัด 2 โรง คือ โรงพยาบาลพลพลพยุหเสนา ในอำเภอเมือง และโรงพยาบาลมะการักษ์ ในอำเภอกำมะกา สำหรับโรงพยาบาลอำเภอมี 3 แห่งด้วยกัน คือ โรงพยาบาลอำเภอกำม่วง โรงพยาบาลอำเภอทนมทวน และโรงพยาบาลอำเภอบ่อพลอย จากตารางที่ 4.16 จะเห็นได้ว่าบุคลากรทางการแพทย์ของจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งประกอบด้วยแพทย์ 25 คน อัตราส่วนประชากรต่อแพทย์ 1 คน มี 20,500 คนต่อแพทย์ 1 คน พยาบาล 72 คน อัตราส่วนของพยาบาล 1 คน ต่อประชากร 6,985 คน และเจ้าหน้าที่อนามัย 77 คน อัตราส่วนประชากรต่อเจ้าหน้าที่อนามัย มี 6,700 คน ต่อเจ้าหน้าที่อนามัย 1 คน สำหรับสถานบริการทางการแพทย์ของจังหวัด จากจำนวนโรงพยาบาลทั้งหมด มีจำนวนเตียง 405 เตียง อัตราส่วนประชากรต่อเตียง มีอัตราโดยเฉลี่ย 1,300 คนต่อ 1 เตียง และสถานีอนามัยทั้งหมด 62 สถานี อัตราส่วนประชากรต่อสถานีอนามัย มีอัตราโดยเฉลี่ย 8,300 คนต่อ 1 สถานีอนามัย สำหรับปีงบประมาณ 2522 ทางกระทรวงสาธารณสุขได้จัดสรรเงินธนาคารโลกให้สร้างโรงพยาบาลอำเภอไทรโยค และโรงพยาบาลอำเภอกองคา แต่ยังไม่พร้อมประจำอยู่ ดังนั้น จังหวัดกาญจนบุรียังขาดโรงพยาบาลอำเภออยู่ 3 แห่ง คือ อำเภอสังขละบุรี อำเภอศรีสวัสดิ์ และอำเภอเลาขวัญ

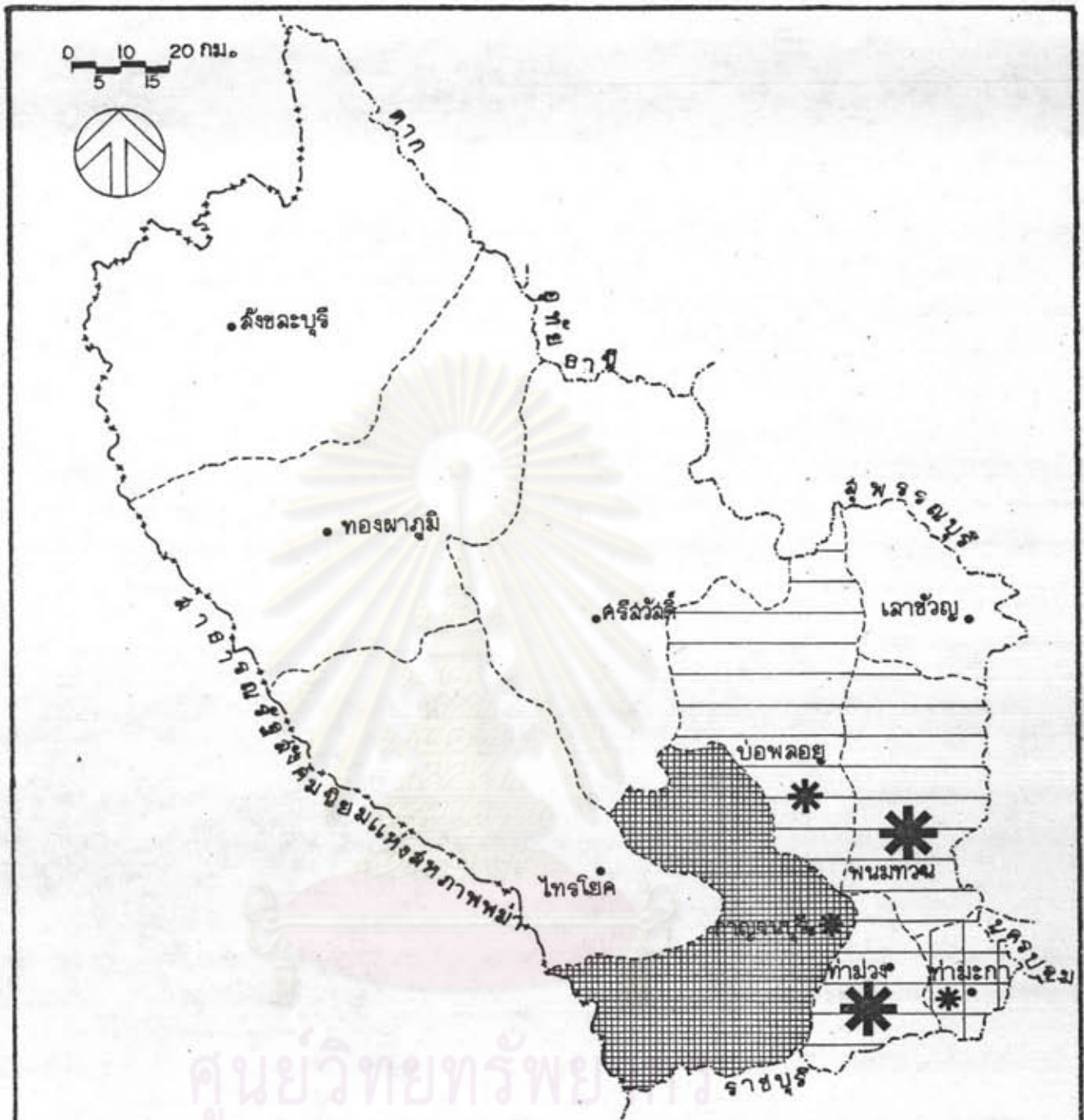
ตารางที่ 4.16 แสดงสถานบริการและบุคลากรทางการแพทย์ ของจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2522

อำเภอ	บุคลากรทางการแพทย์				สถานบริการ			
	แพทย์		เจ้าหน้าที่อนามัย		โรงพยาบาล		สถานอนามัย	
	จำนวน	อัตราส่วน ประชากรต่อ แพทย์ 1 คน	จำนวน	อัตราส่วน ประชากรต่อ เจ้าหน้าที่ อนามัย 1 คน	จำนวน เตียง	อัตราส่วน ประชากรต่อ 1 เตียง	จำนวน	อัตราส่วน ประชากรต่อ สถานอนามัย 1 แห่ง
เมือง	15	7,100	18	6,000	255	400	13	8,200
ท่ามะกา	7	15,700	7	15,700	100	1,100	10	11,000
ท่าม่วง	1	97,200	12	8,100	10	9,700	9	10,800
ไทรโยค	-	-	3	7,300	10	2,200	4	5,500
ทองผาภูมิ	-	-	5	1,900	10	1,000	5	1,900
บ่อพลอย	1	44,500	8	5,600	10	4,400	5	8,800
พนมทวน	1	73,800	10	7,400	10	7,400	8	9,200
ศรีสวัสดิ์	-	-	4	2,900	-	-	3	3,800
สังขละบุรี	-	-	3	2,300	-	-	2	3,500
เลาขวัญ	-	-	7	4,200	-	-	3	9,800
รวม	25	20,500	77	6,700	405	1,300	62	8,300

เมื่อพิจารณาในระดับอำเภอ ปรากฏว่า อำเภอเมืองกาญจนบุรี มีลักษณะเด่นที่สุดในด้านการให้บริการด้านสาธารณสุข เนื่องจากอำเภอเมือง มีโรงพยาบาล ทลพลพูนเกล้า ซึ่งเป็นโรงพยาบาลระดับจังหวัด ขนาดเตียงมีจำนวน 225 เตียง อัตรา ส่วนประชากร 400 คนต่อ 1 เตียง แพทย์ 15 คน จากจำนวนแพทย์ทั้งจังหวัด 25 คน มี อัตราส่วนประชากร 7,100 คนต่อแพทย์ 1 คน สภานอนามัย 13 สภา มี อัตราส่วนประชากร 8,200 คนต่อ 1 สภานอนามัย เจ้าหน้าที่อนามัย มีจำนวน 18 คน อัตราประชากร 6,000 คนต่อเจ้าหน้าที่อนามัย 1 คน จะเห็นได้ว่าอำเภอเมือง มีบุคลากรทางการแพทย์และสถาน บริการทางการแพทย์มากกว่าอำเภออื่น ๆ ของจังหวัด รองลงมาได้แก่ อำเภอกำมะกา ซึ่งมีโรงพยาบาลมะเร็ง เป็นโรงพยาบาลระดับจังหวัด มีจำนวนเตียง 100 เตียง อัตรา ส่วนประชากร 1,100 คนต่อ 1 เตียง มีแพทย์ประจำ 7 คน อัตราส่วนประชากร 15,700 คนต่อแพทย์ 1 คน ยังมีสถานอนามัย 10 สภา มี อัตราส่วนประชากร 11,000 คนต่อ 1 สภา เจ้าหน้าที่อนามัย 7 คน อัตราส่วนประชากร 15,700 คนต่อเจ้าหน้าที่อนามัย 1 คน ทั้งนี้เพราะอำเภอกำมะกา เป็นอำเภอหรือชุมชนที่เจริญรองลงมาจากอำเภอเมือง และมีประชากรเป็นจำนวนมาก สำหรับอำเภออื่น ๆ มีโรงพยาบาลในระดับโรงพยาบาล อำเภอขนาด 10 เตียง และมีแพทย์ประจำอยู่เสมอ 1 คนเท่านั้น ได้แก่ อำเภอกำม่วง อำเภอบ่อพลอย และอำเภอห้วยทับทัน ส่วนอำเภอไทรโยค และอำเภอทองผาภูมิ ยังไม่มี แพทย์ประจำ ส่วนอำเภอสังขละบุรี อำเภอศรีสวัสดิ์ และอำเภอเลาขวัญ ยังไม่มีโรงพยาบาล แต่มีสถานอนามัยจำนวน 2 สภา 3 สภา และ 3 สภา ตามลำดับ ซึ่งนับว่าน้อยมาก อย่างไรก็ตามในปีงบประมาณ 2524 ทางกระทรวงสาธารณสุข ได้มีโครงการสนับสนุน การก่อสร้างโรงพยาบาลอำเภอเลาขวัญเพิ่มขึ้นอีก 1 อำเภอ

นอกจากนี้ทางจังหวัดกาญจนบุรี ยังมีหน่วยแพทย์อาสาสมเด็จพระศรี-นครินทร์ โครงการแพทย์ทางอากาศ และหน่วยควบคุมโรค 6 หน่วย ได้แก่ หน่วยควบคุม กามโรค หน่วยควบคุมมาเลเซีย หน่วยควบคุมโรคเรื้อน หน่วยควบคุมวัณโรค หน่วย ป่าสัตว์หนองหญ้า และหน่วยอำนวยการทางการแพทย์และอนามัย

ในเรื่องของโรคภัยไข้เจ็บและโรคต่าง ๆ ในจังหวัดกาญจนบุรี จากตารางที่ 39 พบว่าในปี 2521 นั้น อัตราตายด้วยโรคต่าง ๆ ยกเว้นด้วยอาการ อื่น ๆ โรคชราภาพ และไข้ไม่ทราบสาเหตุแล้ว ปรากฏว่า การตายด้วยโรคมมาเลเซีย

แสดง จำนวนแพทย์และอัตราแพทย์ต่อประชากร ปีพ.ศ. 2522

กลุ่มอำเภอที่มีจำนวนแพทย์มากที่สุด

กลุ่มอำเภอที่มีจำนวนแพทย์ปานกลาง

กลุ่มอำเภอที่มีจำนวนแพทย์น้อย

กลุ่มอำเภอที่ไม่มีแพทย์

อัตราแพทย์ต่อประชากร

1873,800 - 1897,200

1844,500

187,100 - 1815,700

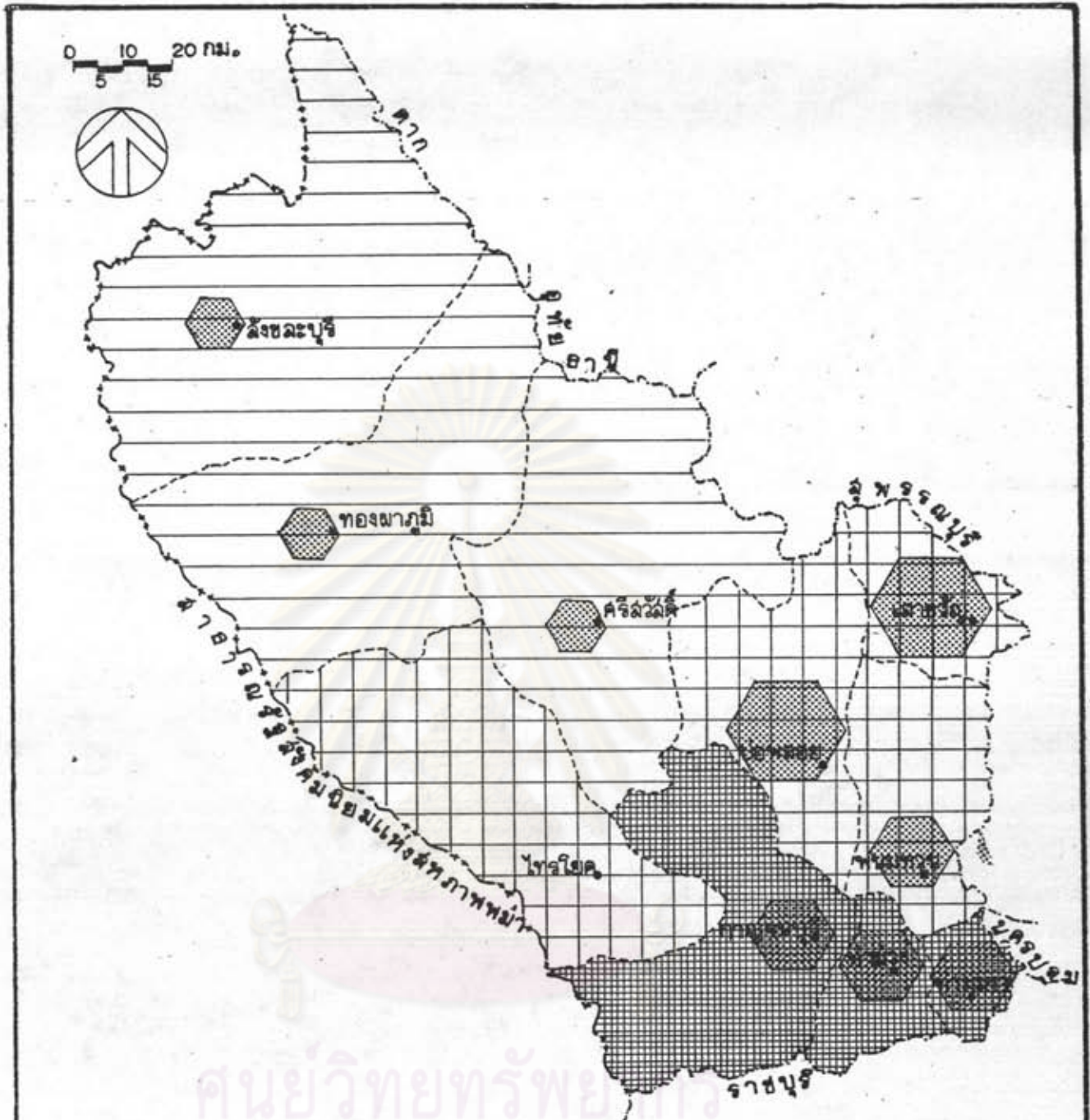
พบมากเช่นกันในจังหวัดกาญจนบุรี มีเป็นจำนวน 201 ราย เพราะในท้องที่ของจังหวัดมีป่าและภูเขามาก จึงเป็นแหล่งเพาะเชื้อมาเลเรีย เมื่อพิจารณาในระดับอำเภอ พบว่าอำเภอเมือง มีสถิติของคนเป็นโรคมมาเลเรีย และมีอัตราตายด้วยโรคมมาเลเรียสูง คือเป็นโรคมมาเลเรีย 3,744 ราย หรือในอัตรา 3,499 รายต่อประชากร 100,000 คน และตายด้วยโรคมมาเลเรีย 69 ราย หรือในอัตรา 64.5 รายต่อประชากร 100,000 คน รองลงมาได้แก่ อำเภอบ่อพลอย เป็นโรคมมาเลเรีย 1,411 ราย หรือในอัตรา 3,170 รายต่อประชากร 100,000 คน อำเภอศรีสวัสดิ์เป็นโรคมมาเลเรีย 263 ราย หรือในอัตรา 2,390 รายต่อประชากร 100,000 คน อำเภอสังขละบุรี เป็นโรคมมาเลเรีย 241 ราย หรือในอัตรา 3,442 รายต่อประชากร 100,000 คน อัตราของโรคมมาเลเรียส่วนใหญ่จะมีอัตราสูง ในอำเภอที่ห่างไกลไปทางตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัด (ศรีสวัสดิ์, สังขละบุรี, ทองผาภูมิ) ซึ่งมีสภาพของป่าและภูเขามาก แต่จากตารางที่ 40 จะเห็นว่าอำเภอเมือง มีจำนวนผู้เป็นโรคมมาเลเรียสูง เนื่องจากอำเภอเมือง มีโรงพยาบาลจังหวัด ดังนั้นคนจากอำเภออื่นจึงมารักษาที่นี้ นอกจากนี้ยังมีผู้ที่อพยพมาจากที่อื่น เพื่อมาทำงานในไร่อ้อย คนเหล่านี้ไม่มีภูมิคุ้มกัน แนวโน้มที่ติดเชื้อมาเลเรียจึงเป็นไปได้ง่าย และในอำเภอที่ห่างไกลยังมีการบริการสาธารณสุขยังไม่เพียงพอ

การให้บริการสาธารณสุขของจังหวัดกาญจนบุรี เท่าที่ผ่านมาปรากฏว่ายังไม่สามารถให้บริการได้อย่างแพร่หลายเต็มที่ ทั้งในด้านการให้บริการรักษาพยาบาลและด้านการให้บริการอนามัย ประชาชนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบทยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการป้องกันโรค การอนามัยส่วนบุคคล และครอบครัว การสุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ยังไม่ดีเท่าที่ควร ไม่มีความรู้เรื่องโรคมาลาเรีย เป็นเหตุให้ต้องประสบความเจ็บป่วยด้วยโรคต่าง ๆ หน่วยงานอนามัยที่กระจายอยู่ตามชนบทยังไม่สามารถให้บริการดูแลประชาชนได้ทั่วถึง และไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน ประกอบกับจังหวัดกาญจนบุรี มีเนื้อที่กว้างขวางมาก การคมนาคมในบางอำเภอไม่สะดวก และในอำเภอสังขละบุรี อำเภอศรีสวัสดิ์ และอำเภอเลาขวัญ ยังขาดแคลนโรงพยาบาล นอกจากนี้สถานีอนามัยที่ตั้งในพื้นที่บางแห่งอยู่ในเขตป่าไม้เพียงพอ โดยเฉพาะในอำเภอที่อยู่ทางตอนเหนือของจังหวัด ประกอบกับไม่มีแพทย์ประจำอยู่ เครื่องมือไม่เพียงพอต่อการรักษา ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า การบริการสาธารณสุขในระดับอำเภอยังอยู่ในอัตราค่อนข้างจะไม่เพียงพอ

4.8.2 การศึกษา

ในปี 2519 จังหวัดกาญจนบุรี มีนักเรียนทั้งหมด 86,949 คน (ไม่รวมการศึกษาระดับอาชีวศึกษา) และจำนวนครูทั้งหมด 3,134 คน โดยมีอัตราส่วนเฉลี่ยครูต่อนักเรียนเท่ากับ 28 คน ปรากฏว่าโรงเรียนประเภทประจำบาลมีจำนวนนักเรียนมากที่สุด คือ 67,315 คน หรือร้อยละ 77.42 ของนักเรียนทั้งหมด และมีจำนวนครูมากที่สุดด้วย ถึง 2,303 คน คิดเป็นร้อยละ 73.48 ของจำนวนครูทั้งหมด รวมทั้งมีอัตราส่วนครูต่อนักเรียนสูงด้วย คือมีอัตราเฉลี่ยครู 1 คนต่อนักเรียน 28 คน แสดงให้เห็นว่าการศึกษาประจำบาลเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อประชากรวัยเรียนของจังหวัดเป็นอย่างมาก แต่จำนวนครูยังน้อยอยู่ ไม่พอเพียงกับนักเรียน ครูคนหนึ่งต้องรับผิดชอบนักเรียนเป็นจำนวนมาก ต่างกับระดับมัธยมศึกษา อัตราส่วนครูต่อนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่พอเหมาะ คือ ครู 1 คนต่อนักเรียน 21 คน นับได้ว่าเป็นอัตราส่วนเฉลี่ยน้อยที่สุดในจังหวัด และต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยทั่ว ๆ ไปของจังหวัด ทั้งนี้เพราะการศึกษาในระดับมัศึกษามีจำนวนนักเรียนน้อย และมีเปิดสอนไม่ครบทุกอำเภอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หากการเปิดสอนเฉพาะ 3 อำเภอเท่านั้นเอง ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอท่ามะกา และอำเภอกำแพง

ในปี 2522 จังหวัดกาญจนบุรี มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 108,219 คน และจำนวนครูทั้งหมด 4,718 คน (รวมทุกสังกัด) อัตราส่วนโดยเฉลี่ยของครูต่อนักเรียนทั้งจังหวัดเท่ากับ 1:23 คน สถานศึกษาและจำนวนนักเรียนตามสังกัดต่าง ๆ มีดังนี้ สถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ระดับอนุบาล มีจำนวน 1 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 699 คน และครู 22 คน อัตราส่วนครูต่อนักเรียน 1:32 คน ระดับประถมศึกษา มีจำนวน 2 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 1,851 คน และครู 86 คน อัตราส่วนครูต่อนักเรียน 1:21 คน ระดับมัธยมศึกษา มีจำนวน 20 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 12,615 คน และครู 709 คน อัตราส่วนครูต่อนักเรียน 1:18 คน สถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาทั้งหมดมี 23 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 15,165 คน และจำนวนครู 817 คน สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา มีจำนวน 1 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 1,034 คน และครู 70 คน อัตราส่วนครูต่อนักเรียน 1:15 คน สถานศึกษาสังกัดกรมฝึกหัดครู มี 1 วิทยาลัย จำนวนนักเรียน 958 คน และครู 100 คน อัตราส่วนครูต่อนักเรียน 1:10 คน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา

แสดง จำนวนนักเรียนและอัตราส่วนครูต่อนักเรียน

กลุ่มอำเภอที่มีจำนวนนักเรียนมาก

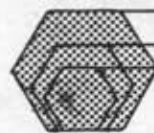

กลุ่มอำเภอที่มีจำนวนนักเรียนปานกลาง

กลุ่มอำเภอที่มีจำนวนนักเรียนน้อย

อัตราส่วนครูต่อนักเรียน

1829 - 1830

1821 - 1824

1816 - 1818

ท้องถิ่น มีจำนวนโรงเรียนเทศบาล 5 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 1,865 คน และครู 88 คน อัตราส่วนครูต่อนักเรียน 1:21 คน สถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีโรงเรียน 402 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 81,007 คน จำนวนครู 3,280 คน อัตราส่วนครูต่อนักเรียนเฉลี่ย 1:25 คน สถานศึกษาสังกัดโรงเรียนเอกชน มีจำนวน 19 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 8,190 คน จำนวนครู 363 คน อัตราส่วนครูต่อนักเรียน 1:22 คน

เมื่อพิจารณาในระดับอำเภอรวมทุกสังกัดพบว่า อำเภอเมือง มีจำนวนสถานศึกษา นักเรียนและครูมากที่สุดในจังหวัด คือ จำนวนนักเรียน 28,594 คน จำนวนครู 1,358 คน จำนวนนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 26.42 ของนักเรียนทั้งหมด รองลงมา ได้แก่ อำเภอกำมะกา มีจำนวนนักเรียน 22,631 คน หรือร้อยละ 20.91 จำนวนครู 936 คน และอำเภอกำม่วง มีจำนวนนักเรียน 17,990 คน หรือร้อยละ 16.62 จำนวนครู 780 คน ในขณะที่อำเภอสังขละบุรี มีจำนวนนักเรียนและครูน้อยที่สุดของจังหวัด คือ มีนักเรียนเพียง 1,213 คน หรือร้อยละ 1.11 และครู 76 คน (ตารางที่ 42)

อัตราส่วนระหว่างครูกับนักเรียน ปรากฏว่าในอำเภอเลาขวัญ และอำเภอบ่อพลอย มีอัตราครูต่อนักเรียนสูงมากในจังหวัดกาญจนบุรี คือ มีอัตราส่วน 1:30 และ 1:29 ตามลำดับ เนื่องจากในอำเภอดังกล่าวมีอัตราการย้ายเข้าของประชากรสูง ใน 2-3 ปีที่ผ่านมา การขยายตัวของโรงเรียนไม่ทันกับจำนวนเด็กนักเรียนที่เพิ่มขึ้น ทำให้ครูไม่สามารถรองรับได้เพียงพอ แต่สำหรับอำเภอสังขละบุรี และทองผาภูมิ กลับมีอัตราส่วนครูต่อนักเรียนน้อยที่สุดในจังหวัด คือมีอัตราส่วนเพียง 1:18 และ 1:17 ตามลำดับ ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่ต่ำกว่าอัตราส่วนเฉลี่ยของทั้งจังหวัด คือ อัตรา 1:23 คน ทั้งนี้เนื่องจากอำเภอสังขละบุรี และอำเภอทองผาภูมิ มีจำนวนประชากรน้อย

การให้บริการทางด้านการศึกษาของจังหวัดกาญจนบุรี จากอดีต (พ.ศ.2519) ถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2522) จะเห็นได้ว่า การศึกษาในระดับประถมศึกษา มีการขยายตัวได้เร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด จาก 340 โรงเรียน ในปี 2519 เพิ่มเป็นจำนวน 402 โรงเรียน ในปี 2522 แต่การศึกษาในระดับมัธยมศึกษา มีการขยายตัวหรือเพิ่มจำนวนโรงเรียนได้ช้ามาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งในปัจจุบันมีเพียง 3 อำเภอเท่านั้น ที่เปิดสอน

ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอท่ามะกา และอำเภอท่าม่วง ซึ่งอำเภอดังกล่าวนี้มีจำนวนโรงเรียนมัธยมศึกษามากกว่าอำเภออื่น ๆ คือ จำนวน 5 โรงเรียน และ 3 โรงเรียน ตามลำดับ ส่วนอำเภออื่น ๆ มีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาอำเภอละ 1 โรงเรียน เท่านั้น ยกเว้นอำเภอทนมทวน มีจำนวน 2 โรงเรียน เนื่องจากความแตกต่างของสภาพทางกายภาพของอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดกาญจนบุรี เห็นได้ชัดในอำเภอทางตอนเหนือของจังหวัด ซึ่งมีพื้นที่กว้างใหญ่ แต่มีโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพียงอำเภอละ 1 โรงเรียน ซึ่งนับว่าเป็นอุปสรรคอย่างมากในการไปโรงเรียนของนักเรียน ปรากฏว่าบางหมู่บ้านของเด็กรักเรียนอยู่ห่างจากโรงเรียนถึง 20-26 กิโลเมตร ดังนั้นน่าจะได้มีการวางแผนเพื่อหาที่ตั้งของโรงเรียนให้เหมาะสม จากความไม่เท่าเทียมในพื้นที่อำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดกาญจนบุรี เป็นสิ่งหนึ่งที่ควรมาพิจารณาในการเพิ่มหรือขยายจำนวนโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาลงในพื้นที่ดังกล่าว เพื่อเป็นการขยายการบริการด้านการศึกษาให้ทั่วถึง

4.8.3 ด้านการค้าและอาชญากรรม

จังหวัดกาญจนบุรี มีสถานการณ์ให้ความเป็นธรรมแก่ราษฎรตามกฎหมาย คือ มีศาลชั้นต้นอยู่ 1 ศาล ได้แก่ ศาลจังหวัดกาญจนบุรี โดยมีสถิติคดีแพ่ง คดีอาญาพลเรือน และคดีอาญาค่าลทหาร รวมทั้งหมด 2,465 เรื่อง ในปี 2520 และเพิ่มเป็น 2,989 เรื่อง ในปี 2521 เนื่องจากในช่วงนั้นเป็นภาวะเฟื่องแล้ง ทำให้การท่ามาหากินฝืดเคือง ในปี 2522 คดีต่าง ๆ ลดลงเหลือ 1,505 เรื่อง (ตารางที่ 4.17) จะเห็นได้ว่าแนวโน้มของคดีประเภทต่าง ๆ ของจังหวัดกาญจนบุรี จะลดลง

ทางด้านอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในจังหวัดกาญจนบุรี มีทั้งคดีอาชญากรรมธรรมดา และคดีอุกฉกรรจ์

คดีอุกฉกรรจ์ ส่วนใหญ่เป็นความผิดประเภทฆ่าคนตาย ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ และวางเพลิง ในช่วงปี 2516-2522 คดีอุกฉกรรจ์ได้เพิ่มขึ้นทุกปี โดยมีอัตราเพิ่มร้อยละ 11.79 ต่อปี แต่คดีอุกฉกรรจ์ที่สามารถจับกุมได้มีอัตราร้อยละ 17.05 เท่านั้น (ตารางที่ 43 ภาคผนวก)

เมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มของคดีอุกฉกรรจ์ในช่วง พ.ศ.2516 ถึง พ.ศ.2522 พบว่า คดีได้เพิ่มถึงร้อยละ 86.47 จากปี พ.ศ.2516 ในขณะที่สามารถจับกุมได้เพิ่มเพียงร้อยละ 45.95 เท่านั้น

คดีอาญาธรรมดา ในปี 2522 มีจำนวน 145 คดี อัตราคดีต่อประชากร 100,000 คน เท่ากับ 28 คดี และคดีอาญาลดลงเหลือ 136 คดี ในปี 2523 โดยมีอัตราคดีต่อประชากร 100,000 คน เท่ากับ 25 คดี

อัตรากำส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีอยู่ทั้งหมด โดยแยกเป็น อัตรากำส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นสัญญาบัตร 71 นาย และอัตรากำส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวนตั้งแต่ จลต.ลงมารวม 778 นาย

ตารางที่ 4.17 สถิติคดีในศาลประเภทต่าง ๆ ของจังหวัดกาญจนบุรี ปี 2520-2522

คดี	พ.ศ.2520	พ.ศ.2521	พ.ศ.2522	จำนวน	ร้อยละ
1) คดีแพ่ง	317	340	183	-134	-42.27
2) คดีอาญาค่าล- พลเรือน	1,793	2,252	1,147	-646	-36.03
3) คดีอาญาค่าล- ทหาร	355	397	175	-180	-50.70
รวม	2,465	2,989	1,505	-960	-38.95

ตารางที่ 4.18 แสดงจำนวนคดีอาชญากรรมในจังหวัดกาญจนบุรี ปี 2522-2523

	จำนวนคดี		อัตราคดีต่อประชากร 100,00 คน	
	2522	2523	2522	2523
กาญจนบุรี	145 (20.64%)	136 (18.48%)	28	25
ภาคตะวันตก	704 (100)	736 (100)	21	21

4.9 โครงสร้างพื้นฐาน

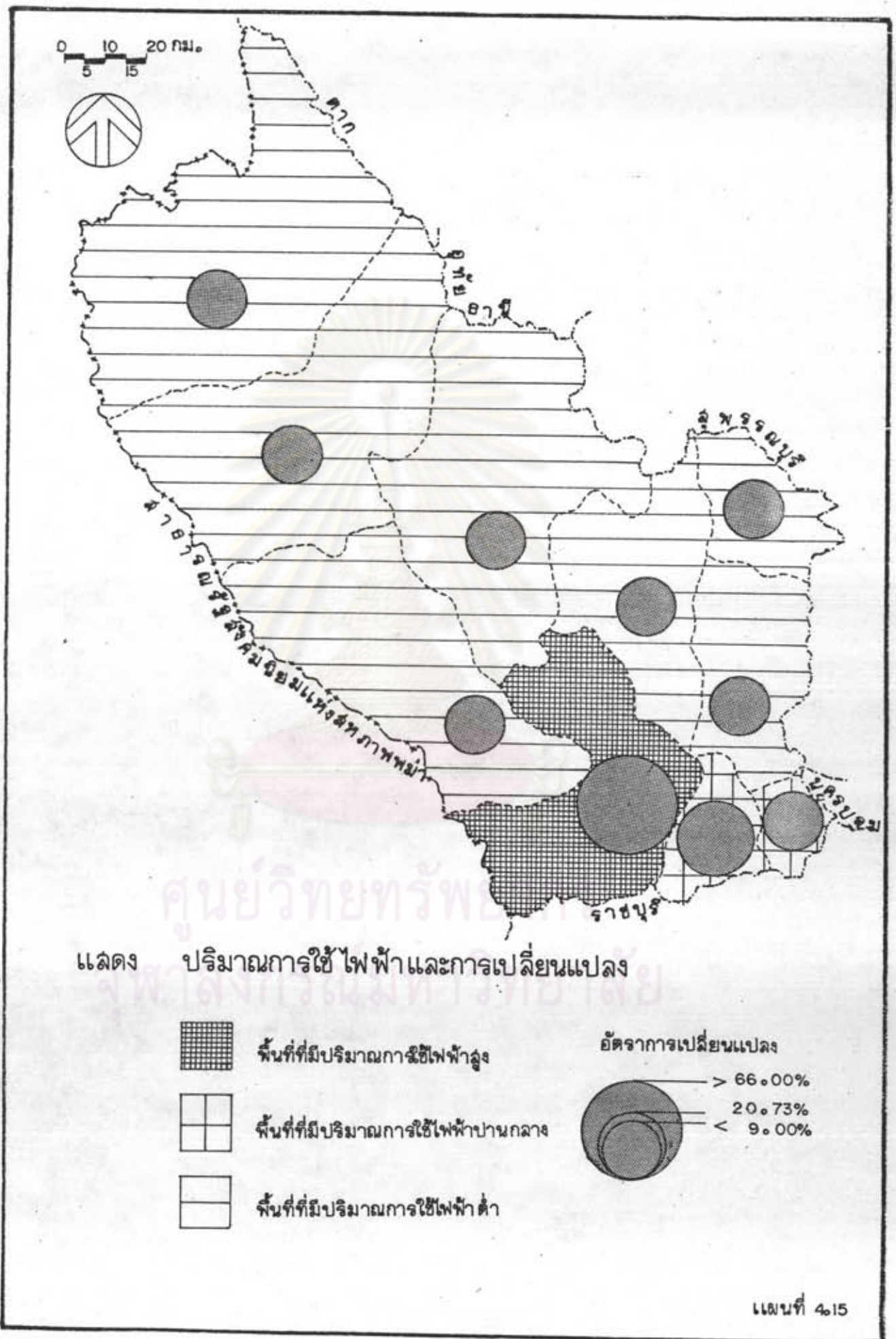
4.9.1 การไฟฟ้า

การบริการด้านไฟฟ้าในจังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในความรับผิดชอบของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดกาญจนบุรี ค่าเงินการจ่ายกระแสไฟฟ้าโดยซื้อกระแสไฟฟ้าจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

ในปี พ.ศ. 2516 ปริมาณการใช้จ่ายกระแสไฟฟ้าของจังหวัดกาญจนบุรีมีทั้งสิ้น 26,150,847 กิโลวัตต์-ชั่วโมง โดยมีอำเภอท่ามะกา มีปริมาณการใช้จ่ายไฟฟ้ามากที่สุดถึงร้อยละ 63.51 ของปริมาณการใช้จ่ายไฟฟ้าทั้งหมด รองลงมาได้แก่ อำเภอเมือง ร้อยละ 35.10 และประเภทของกิจกรรมที่ใช้จ่ายกระแสไฟฟ้ามากที่สุด คือ สถานธุรกิจและอุตสาหกรรม ใช้จ่ายกระแสไฟฟ้าถึงร้อยละ 81.41 ของปริมาณการใช้จ่ายไฟฟ้าทั้งหมด โดยอำเภอที่มีการใช้จ่ายไฟฟ้าสูงที่สุดในประเภทนี้ คือ อำเภอท่ามะกา คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 59.68 ของการใช้จ่ายไฟฟ้าประเภทนี้ รองลงมาคือ อำเภอเมือง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 21.73 ของการใช้จ่ายไฟฟ้าประเภทนี้ ส่วนกิจกรรมที่มีการใช้จ่ายไฟฟ้ารองลงมาจากสถานธุรกิจและอุตสาหกรรม คือ ที่อยู่อาศัย ใช้จ่ายกระแสไฟฟ้าเท่ากับร้อยละ 15.92 ของการใช้จ่ายไฟฟ้าทั้งหมด โดยมีการใช้จ่ายไฟฟ้าใน อำเภอเมืองแห่งเดียวถึงร้อยละ 11.18 ของการใช้จ่ายไฟฟ้าประเภทนี้ รองลงมาได้แก่ อำเภอท่ามะกา คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3.53 ของการใช้จ่ายไฟฟ้าประเภทนี้ นอกจากนี้ยังมีการใช้จ่ายไฟฟ้าประเภทของกิจกรรมอื่น ๆ และไฟสาธารณะอีกร้อยละ 1.41 และ 1.27 ของการใช้จ่ายไฟฟ้าทั้งหมด ตามลำดับ ซึ่งกิจกรรมทั้งสองนี้มีสัดส่วนที่น้อยและมีปริมาณการใช้จ่ายส่วนใหญ่ในอำเภอเมืองเท่านั้น

ส่วนในด้านผู้ใช้จ่ายไฟฟ้าในปี 2516 มีจำนวนผู้ใช้จ่ายไฟฟ้า 5,769 ราย และในจำนวนผู้ใช้จ่ายไฟฟ้านี้จะอยู่ในเขตอำเภอเมือง เสียเกินครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ใช้จ่ายไฟฟ้าทั้งหมด คือ ร้อยละ 64.08 ของผู้ใช้จ่ายไฟฟ้าทั้งหมด รองลงมาได้แก่ อำเภอท่ามะกา ร้อยละ 18.25 อำเภอท่าวนร้อยละ 4.37 และอำเภอท่าม่วงร้อยละ 3.97 ส่วนอำเภออื่น ๆ มีจำนวนผู้ใช้จ่ายไฟฟ้าเพียงเล็กน้อย (ดูจากตารางที่ 44)

ในปี พ.ศ. 2522 ปริมาณการใช้จ่ายไฟฟ้าของจังหวัดกาญจนบุรี มีทั้งสิ้น 90,035,125 กิโลวัตต์-ชั่วโมง อำเภอที่มีปริมาณการใช้จ่ายไฟฟ้ามากที่สุด คือ อำเภอเมือง

มีปริมาณการใช้ไฟฟ้าถึงร้อยละ 57.13 ของปริมาณการใช้ไฟฟ้าทั้งหมด รองลงมาได้แก่ อำเภอท่ามะกา และอำเภอท่าม่วง มีปริมาณการใช้ไฟฟ้าร้อยละ 24.66 และ 14.77 ของปริมาณการใช้ไฟฟ้าทั้งหมดตามลำดับ ส่วนรูปแบบของการใช้ไฟฟ้าตามประเภทกิจกรรม ในปี พ.ศ. 2523 นี้จะเหมือนกับในปี พ.ศ. 2516 กล่าวคือ ประเภทสถานธุรกิจและอุตสาหกรรมเป็นกิจกรรมที่มีการใช้ไฟฟ้าสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.95 ของการใช้ไฟฟ้าทุกประเภท รองลงมาได้แก่ ที่อยู่อาศัย ร้อยละ 20.40 ของการใช้ไฟฟ้าทั้งหมด โดยอำเภอเมืองกาญจนบุรี จะมีปริมาณการใช้ไฟฟ้าสูงที่สุดทั้ง 2 ประเภท และสูงที่สุดของทั้งจังหวัด รองลงมาได้แก่ อำเภอท่ามะกา และอำเภอท่าม่วง ส่วนจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้านั้น อำเภอเมือง ก็จะมีสัดส่วนของผู้ใช้ไฟฟ้าสูงที่สุด คือ ร้อยละ 30.69 ของผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งหมด รองลงมาคือ อำเภอท่าม่วง ร้อยละ 27.96 อำเภอท่ามะกา ร้อยละ 22.80 และอำเภอพนมทวน ร้อยละ 7.91 ของผู้ใช้ไฟฟ้า (ตารางที่ 45 ภาคผนวก)

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงปริมาณการใช้ไฟฟ้าในช่วง 7 ปี ของจังหวัดกาญจนบุรี จะพบว่าปริมาณการใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2516 ร้อยละ 244.29 จากเดิม หรือคิดเป็นอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 34.90 ต่อปี ส่วนจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 259.16 จากเดิม หรือคิดเป็นอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ 37.02 ต่อปี โดยประมาณ อำเภอที่มีการเปลี่ยนแปลงปริมาณการใช้ไฟฟ้าสูงชันจากเดิมสูงที่สุด คือ อำเภอท่าม่วง ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมาก คือ จาก 59,933 กิโลวัตต์-ชั่วโมง ในปี พ.ศ. 2516 เป็นถึง 13,240,623 กิโลวัตต์-ชั่วโมง ในปี พ.ศ. 2523 แต่ถ้าพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงทั้งจังหวัดจะพบว่าอำเภอเมือง จะมีการเปลี่ยนแปลงเป็นอัตราส่วนสูงที่สุด คือร้อยละ 66.15 ของการเปลี่ยนแปลงทั้งจังหวัด รองลงมาคือ อำเภอท่าม่วง ร้อยละ 20.73 ของการเปลี่ยนแปลงทั้งจังหวัด และประเภทกิจกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงปริมาณการใช้ไฟฟ้าสูงที่สุด คือ สถานธุรกิจ และอุตสาหกรรม เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 77.94 ของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด ซึ่งมีการใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นในทุกอำเภอ ยกเว้นอำเภอเลาขวัญ รองลงมาได้แก่ ที่อยู่อาศัย ร้อยละ 22.24 ของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด ส่วนประเภทกิจกรรมอื่น ๆ และไฟฟ้าสาธารณะกลับมีแนวโน้มที่ลดลง (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 46)

การบริการด้านไฟฟ้าในระดับชนบทของจังหวัดกาญจนบุรี พบว่าในปี 2519 ตำบลของจังหวัดกาญจนบุรี ที่มีไฟฟ้าใช้มี 35 ตำบล หรือคิดเป็นร้อยละ 46.67 ของจำนวนตำบลทั้งหมด ส่วนตำบลที่ไม่มีไฟฟ้าใช้หรือขาดแคลนไฟฟ้า มีถึง 40 ตำบล หรือ ร้อยละ 53.33 ของตำบลทั้งหมด ซึ่งกระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ เมื่อพิจารณาถึงการขาดแคลนไฟฟ้าในอำเภอ สามารถจัดเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ 3 กลุ่ม ตามหลักวิธี Histogram ดังนี้

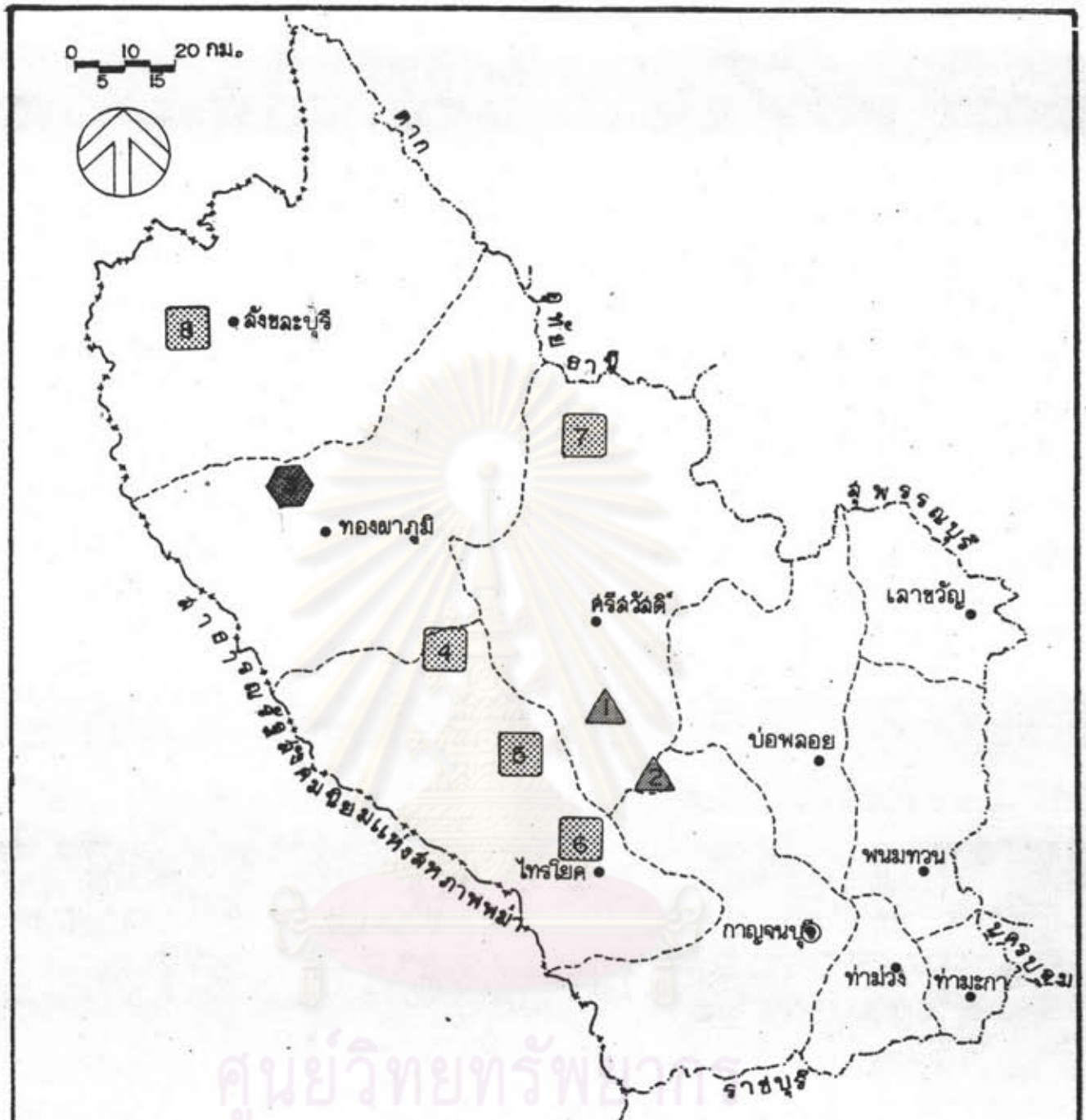
- 1) พื้นที่ที่มีการขาดแคลนไฟฟ้ามากที่สุด เป็นพื้นที่ที่มีสัดส่วนตำบลที่ขาดแคลนไฟฟ้าสูง ได้แก่ อำเภอเมืองกาญจนบุรี อำเภอท่ามะกา และอำเภอศรีสวัสดิ์
- 2) พื้นที่ที่มีการขาดแคลนไฟฟ้าปานกลาง เป็นพื้นที่ที่มีสัดส่วนของตำบลที่ขาดแคลนไฟฟ้ารองลงมา ได้แก่ อำเภอไทรโยค อำเภอพนมทวน อำเภอทองผาภูมิ อำเภอท่าม่วง และอำเภอเลาขวัญ
- 3) พื้นที่ที่มีการขาดแคลนไฟฟ้าน้อย เป็นพื้นที่ที่มีสัดส่วนของตำบลที่ขาดแคลนไฟฟ้าต่ำ ได้แก่ อำเภอสังขละบุรี และอำเภอบ่อพลอย

4.9.1.1 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ

จากลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นบริเวณภูเขา ประมาณ 6,972.29 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 35.78 ของพื้นที่ทั้งหมด และมีแหล่งน้ำที่สำคัญ คือ ลำน้ำแควใหญ่ มีความยาว 315 กิโลเมตร มีเนื้อที่รับน้ำฝน 10,460 ตารางกิโลเมตร และลำน้ำแควน้อย มีความยาวประมาณ 380 กิโลเมตร มีเนื้อที่รับน้ำฝน 14,800 ตารางกิโลเมตร ซึ่งสามารถพัฒนาขึ้นเพื่อประโยชน์ทางด้านการผลิตกระแสไฟฟ้าได้ ดังนั้นจึงเกิดการก่อสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำในจังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในความรับผิดชอบของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ดังนี้คือ

เขื่อนในลำน้ำแควใหญ่ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
มีโครงการสร้างเขื่อนในแนวลำน้ำแควใหญ่หลายเขื่อน คือ

- เขื่อนศรีนครินทร์ โครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนศรีนครินทร์ ตั้งอยู่ที่บ้านเจ้าเพชร ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ เป็นเขื่อนแบบดินกึ่ง ผิวดินเหนียว เป็นแกนกลาง สูง 140 เมตร สันเขื่อนยาว 610 เมตร กว้าง 15 เมตร ปริมาตร

แสดง โครงการเชื่อมกันน้ำพลังงานไฟฟ้า

	เชื่อมครินครินทร์		โครงการเชื่อมบ้านหุเคย
	เชื่อมท่าทุ่งนา		โครงการเชื่อมชวาง
	โครงการเชื่อมเขาแหลม		โครงการเชื่อมน้ำโจน
	โครงการเชื่อมแก่งปวน		โครงการเชื่อมบิคส์

ตัว เชื่อมประมาณ 12.3 ล้านลูกบาศก์เมตร ทักเก็บน้ำได้ 18,790 ล้านลูกบาศก์เมตร สามารถผลิตพลังงานไฟฟ้าได้ปีละประมาณ 1,200 ล้านกิโลวัตต์/ชั่วโมง สามารถติดตั้ง เครื่องกำเนิดไฟฟ้าได้จำนวน 5 เครื่อง รวมกำลังผลิต 720,000 กิโลวัตต์ ขณะนี้ติดตั้ง เสร็จไปแล้ว 3 เครื่อง กำลังผลิต 360,000 กิโลวัตต์ สักร้างเสร็จและทำพิธีเปิดในปี 2524

- เขื่อนท่าทุ่งนา เป็นโครงการที่จะช่วยเสริมให้การผลิต กระแสไฟฟ้าจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำ เขื่อนศรีนครินทร์ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยสร้างกั้นลำน้ำ แควใหญ่ บริเวณบ้านท่าทุ่งนา ตำบลช่องสะเดา อำเภอเมืองกาญจนบุรี ห่างจากเขื่อน- ศรีนครินทร์ ลงมาท้ายน้ำประมาณ 25 กิโลเมตร มีความจุของอ่างเก็บน้ำประมาณ 55 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รองรับน้ำฝนเหนือเขื่อน 11,428 ตารางกิโลเมตร ทำการติดตั้ง เครื่องกำเนิดไฟฟ้าพลังน้ำขนาด 19,000 กิโลวัตต์ จำนวน 2 ชุด รวมกำลังผลิตไฟฟ้า 38,000 กิโลวัตต์ ให้พลังงานไฟฟ้าปีละประมาณ 170 ล้านกิโลวัตต์ต่อชั่วโมง สักร้างเสร็จ และเปิดดำเนินการในปี 2525

- เขื่อนน้ำโจน เป็นโครงการพัฒนาลุ่มน้ำแควใหญ่ตอนบน อยู่ในลำน้ำโจนทางตอนเหนือของเขื่อนศรีนครินทร์ ประมาณ 90 กิโลเมตร จะสร้างเป็น เขื่อนหินทิ้ง สูง 195 เมตร ติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้ารวมทั้งสิ้น 600,000 กิโลวัตต์ ให้ พลังงานไฟฟ้าเฉลี่ยปีละ 1,158 ล้านกิโลวัตต์/ชั่วโมง สำหรับโครงการเขื่อนน้ำโจนยังอยู่ ในระหว่างการขออนุมัติคณะรัฐมนตรี

เขื่อนในลำน้ำแควน้อย การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย มีโครงการสร้างเขื่อนเป็นช่วง ๆ ตามลำน้ำดังนี้ คือ

- เขื่อนเขาแหลม เป็นเขื่อนกั้นน้ำลำน้ำแควน้อย เพื่อผลิต กระแสไฟฟ้า อยู่ในตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ ตัวเขื่อนเป็นเขื่อนหินทิ้ง ระดับสันเขื่อน 164 เมตร ความยาวสันเขื่อน 980 เมตร ความสูงจากท้องน้ำ 82 เมตร ระดับ เก็บน้ำสูงสุด 155 เมตร ระดับน้ำใช้งานต่ำสุด 135 เมตร ร.ท.ก. พื้นที่รับน้ำฝน 3,720 กิโลเมตร พื้นที่อ่างเก็บน้ำระดับ 155 เมตร ร.ท.ก. 310 ตารางกิโลเมตร มี โรงไฟฟ้าพลังน้ำ ติดเครื่องกำเนิดไฟฟ้าขนาด 100 เมกะวัตต์ จำนวน 3 เครื่อง

สามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้ 300 เมกะวัตต์ ขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการก่อสร้างจะแล้วเสร็จในปี 2527

นอกจากนี้ยังมีการเสนอโครงการก่อสร้าง เชื่อมตามสายไฟฟ้า แควน้อย ได้แก่ โครงการเชื่อมแก่งป่วน โครงการเชื่อมบ้านหุเตย โครงการเชื่อมขวาง โครงการเชื่อมอศีสี่ ซึ่งกำลังอยู่ในระหว่างการสำรวจและศึกษาความเหมาะสม ทั้งนี้อาจจะได้รับอนุมัติให้สร้างได้เพียงบางโครงการเท่านั้น

สายส่งไฟฟ้าจากเขื่อนต่าง ๆ (Transmission Line) มีขนาด 115 ถึง 230 กิโลวัตต์ เชื่อมเข้าด้วยกันที่เขื่อนบ้านท่าทุ่งนา ส่งเข้ากรุงเทพฯ ด้วยสายส่งกำลัง 500 กิโลวัตต์

สำหรับสายส่งไฟฟ้าที่ใช้ภายในจังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างอำเภอต่าง ๆ เป็นสายส่ง 22 กิโลวัตต์

4.9.2 การประปา

การบริการด้านการประปาในจังหวัดกาญจนบุรี ในปัจจุบันอยู่ในความรับผิดชอบของการประปาลุ่มภูมิภาค การประปาเอกชน ซึ่งรับสัมปทานจากกรมโยธาธิการ และสุขาภิบาลต่าง ๆ การประปาลุ่มภูมิภาค บริการส่งน้ำให้อำเภอเมือง ท่ามะกา และห้วยทวน ส่วนการประปาในอำเภอกำแพงแสน ดำเนินโดยเอกชน ส่วนในอำเภอบ่อพลอย และไทรโยค ดำเนินการโดยสุขาภิบาล

สภาพการให้บริการพบว่า การประปากาญจนบุรี ที่ให้บริการในเขตอำเภอเมือง จะมีพื้นที่บริการน้ำประปาเพียงในเขตเทศบาล ซึ่งสามารถผลิตน้ำประปาได้ 320 ม³/ชั่วโมง และมีจำนวนผู้ใช้ น้ำ 3,926 ราย โดยมีแม่ข่ายใหญ่เป็นแหล่งน้ำดิบ ส่วนการประปาท่ามะกา และกำแพงแสน ซึ่งใช้น้ำบาดาลเป็นแหล่งน้ำดิบ สามารถผลิตน้ำประปาได้ 100 ม³/ชั่วโมง และ 75 ม³/ชั่วโมง ตามลำดับ และมีพื้นที่บริการน้ำประปาอยู่ในเขตสุขาภิบาลท่ามะกา สุขาภิบาลดอนขมิ้น (บางส่วน) และสุขาภิบาลห้วยเหมียว ในอำเภอกำแพงแสน และสุขาภิบาลกำแพงแสน ในอำเภอกำแพงแสน ส่วนกิจกรรมประปาที่ดำเนินการโดยสุขาภิบาล มักมีปัญหาคุณภาพน้ำและกำลังการผลิตเพื่อให้เพียงพอกับประชาชน รวมทั้งการหาแหล่งน้ำดิบในบริเวณที่หาน้ำได้ยาก ทำให้ต้นทุนในการผลิตสูง จึงมีความสามารถในการบริการแก่ประชาชนได้น้อย

จากสถิติการใช้น้ำและการผลิตน้ำของการประปากาญจนบุรี (เขตเทศบาลเมืองกาญจนบุรี) ตั้งแต่ พ.ศ. 2514 ถึง พ.ศ. 2523 จะพบว่า ปริมาณการผลิตน้ำประปา (ลูกบาศก์เมตร/วัน) จะเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 15.06 ต่อปี ในขณะที่ปริมาณน้ำที่ใช้จะเพิ่มในอัตราส่วนที่สูงกว่า คือ โดยเฉลี่ยร้อยละ 17.59 ต่อปี ส่วนจำนวนผู้ใช้น้ำเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 9.98 ต่อปี แนวโน้มความต้องการใช้น้ำสูงขึ้นมาจากปี 2524 ดังนั้นในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 5 การประปากาญจนบุรี จะมีการขยายเขตบริการนอกเขตเทศบาลและกำลังผลิต ส่วนการประปาท่ามะกา จะพบว่า อัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยต่อปี ของปริมาณการผลิต (ลูกบาศก์เมตร/วัน) จะเพิ่มขึ้นร้อยละ 58.91 ต่อปี และอัตราการใช้น้ำเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 55.71 ต่อปี และจำนวนผู้ใช้น้ำก็มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉลี่ยร้อยละ 21.74 ต่อปี เนื่องจากมีความต้องการใช้น้ำสูง การประปาท่ามะกา จึงมีโครงการขยายเขตส่งน้ำไปสู่ขามบักท่าเรือ ขุนขามบักดอนขมิ้น (บางส่วน) และขยายภายในขามบักเดิมด้วย (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 8.19)

การประปาในระดับตำบลของจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นการประปาขนาดเล็กที่ให้บริการแก่ โรงเรียน วัด สถานบริการสาธารณสุข และอื่น ๆ ในหมู่บ้านที่อยู่นอกเขตเทศบาล ในปี พ.ศ. 2522 จำนวนประปาขนาดเล็กรวม 290 แห่ง และมีผู้รับบริการประปาขนาดเล็กรวม 36,387 คน หรือโดยเฉลี่ย 125.4 คน ต่อ 1 แห่ง โดยมีอำเภอท่ามะกา มีผู้รับบริการประปาขนาดเล็กรวมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ อำเภอเมือง และอำเภอท่าม่วง

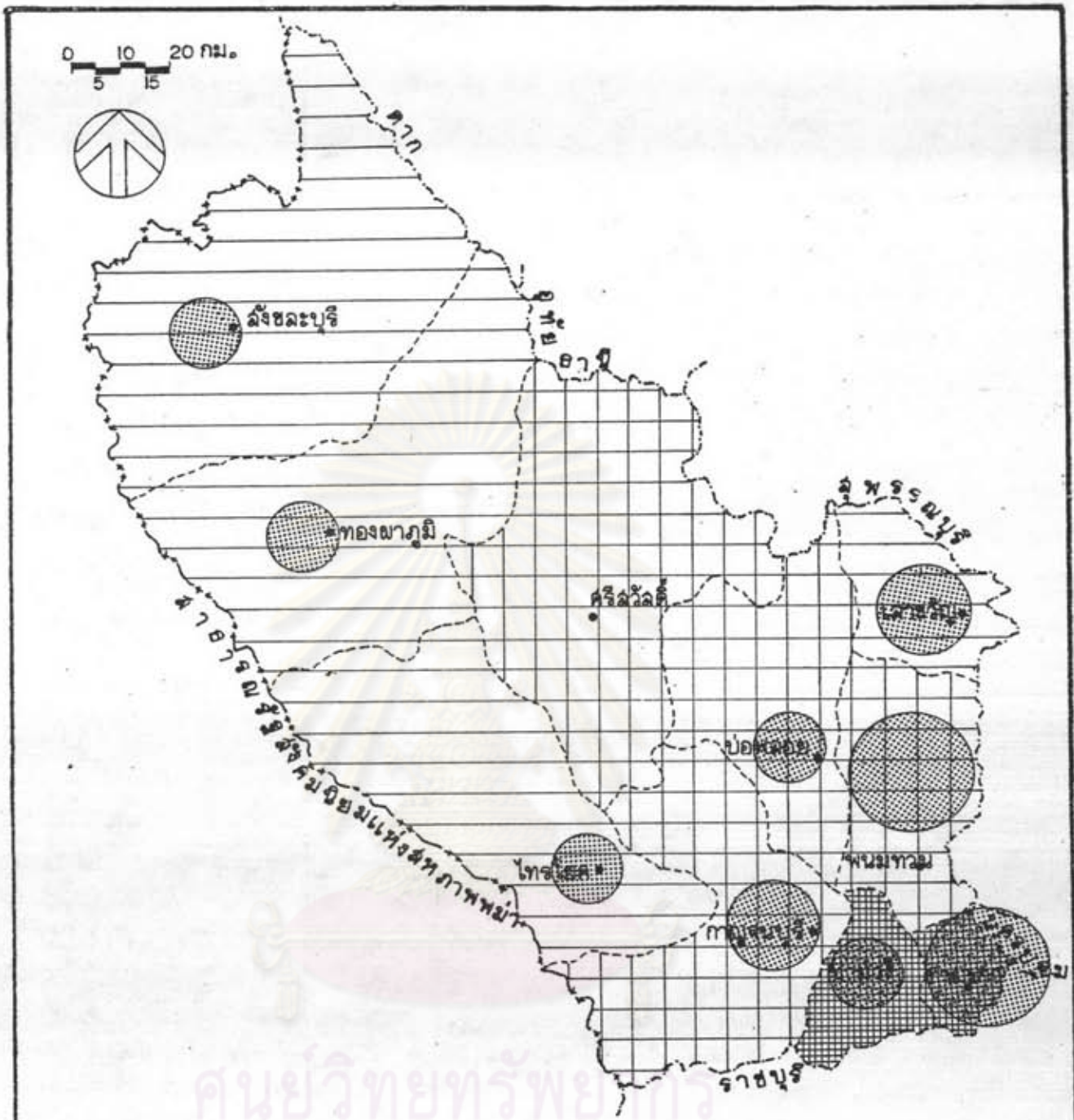
เมื่อพิจารณาจำนวนประปาขนาดเล็กรวมที่กระจายตัวอยู่ในอำเภอต่าง ๆ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

- 1) อำเภอที่มีจำนวนประปาขนาดเล็กรวมมาก ได้แก่ อำเภอท่าม่วง และอำเภอท่ามะกา
- 2) อำเภอที่มีจำนวนประปาขนาดเล็กรวมปานกลาง ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอพนมทวน อำเภอบ่อพลอย และอำเภอศรีสวัสดิ์
- 3) อำเภอที่มีจำนวนประปาขนาดเล็กรวมน้อย ได้แก่ อำเภอเลาขวัญ อำเภอไทรโยค อำเภอทองผาภูมิ และอำเภอสังขละบุรี

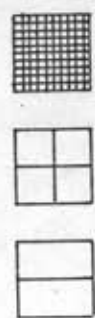
ตารางที่ 4.19 การประสานงานเขตจังหวัดกาญจนบุรี

เขต การ ศำร	แม่ข่าย	ผู้ส่ง (ม./ชม.)	ผู้รับ (ม./ชม.)	ผู้ส่ง (ม./ชม.)	ผู้รับ (ม./ชม.)	ผู้ส่ง (ม./ชม.)	ผู้รับ (ม./ชม.)	ผู้ส่ง (ม./ชม.)	ผู้รับ (ม./ชม.)	ผู้ส่ง (ม./ชม.)	ผู้รับ (ม./ชม.)
1. จ.กาญจนบุรี (ตัวหนา)	แม่ข่ายใหญ่	40, 80, 200	100	3, 926	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 2523 (ผู้รับ)	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3
2. จ.พิจิตร	บ่มเพาะ 2 บ่ม	100	100	584	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3
3. จ.นครราชสีมา	บ่มเพาะ 1 บ่ม	50	-	-	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3
4. จ.บุรีรัมย์	บ่มเพาะ	75	-	864	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3
5. จ.สุรินทร์	บ่มเพาะ	10	10	ไม่ชัดเจน	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3
6. จ.ชัยภูมิ	แม่ข่ายใหญ่	30	-	ไม่ชัดเจน	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3
7. จ.ขอนแก่น	ไม่ชัดเจน	ไม่ชัดเจน	ไม่ชัดเจน	ไม่ชัดเจน	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3
8. จ.อุดรธานี	ไม่ชัดเจน	ไม่ชัดเจน	ไม่ชัดเจน	ไม่ชัดเจน	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3
9. จ.มหาสารคาม	ไม่ชัดเจน	ไม่ชัดเจน	ไม่ชัดเจน	ไม่ชัดเจน	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3
10. จ.ร้อยเอ็ด	ไม่ชัดเจน	ไม่ชัดเจน	ไม่ชัดเจน	ไม่ชัดเจน	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3	ผู้รับ (ม./ชม.) 3	ผู้ส่ง (ม./ชม.) 3

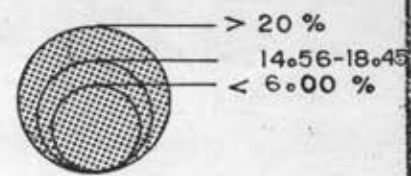
ที่มา : การประสานงานจังหวัด

แสดง จำนวนประชากรขนาดเล็กและผลการขาดแคลนน้ำ

พื้นที่ที่มีจำนวนประชากรเล็กมาก
 พื้นที่ที่มีจำนวนประชากรเล็กปานกลาง
 พื้นที่ที่มีจำนวนประชากรเล็กน้อย

จะเห็นได้ว่า การประปาส่วนใหญ่ของจังหวัดกาญจนบุรี จะเป็นการให้บริการในเขตชุมชนและกิ่งชุมชน (สุขาภิบาล) เท่านั้น แม้ว่าจะมีการประปายขนาดเล็กในชนบทก็จะต้องอาศัยน้ำจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติ บ่อบาดาลเท่านั้น ซึ่งก็จะมีน้ำไม่เพียงพอในทุกฤดูกาล และทำให้เกิดสภาวะการขาดแคลนน้ำขึ้นได้ จากรายงานการสำรวจสภาวะการขาดแคลนน้ำของจังหวัดกาญจนบุรี¹ ซึ่งเป็นการขาดแคลนน้ำเพื่อดื่ม-ใช้ ของประชาชน และน้ำสำหรับปศุสัตว์ ไม่รวมน้ำเพื่อการเกษตร และได้แบ่งคะแนนการขาดแคลนน้ำเป็น 3 ระดับ คือ คะแนน 0-10 ถือว่าเป็นเขตที่มีการขาดแคลนน้ำมากที่สุด
 คะแนน 11-14 ถือว่าเป็นเขตที่มีการขาดแคลนน้ำรองลงมา
 คะแนนตั้งแต่ 15 ขึ้นไป ถือว่าไม่ขาดแคลนน้ำในขณะนั้น แต่อาจจะขาดแคลนน้ำในระยะต่อไปได้

จากการสำรวจดังกล่าวพบว่า ในปี 2522 จังหวัดกาญจนบุรี มีหมู่บ้านที่ขาดแคลนน้ำรวมทั้งหมด 103 หมู่บ้าน โดยอยู่ในระดับการขาดแคลนน้ำ 0-10 จำนวน 23 หมู่บ้าน และระดับ 11-14 จำนวน 78 หมู่บ้าน พื้นที่ที่มีการขาดแคลนน้ำดังกล่าวจะกระจายไปทั่วทุกอำเภอ (ยกเว้นอำเภอศรีสวัสดิ์) โดยเฉพาะในเขตอำเภอพนมทวน มีจำนวนหมู่บ้านที่ขาดแคลนน้ำมากที่สุด รองลงมาได้แก่ อำเภอท่ามะกา อำเภอเลาขวัญ และอำเภอเมืองกาญจนบุรี ตามลำดับ ทั้งนี้สาเหตุที่สำคัญ คือ การหักล้างตางป่า ทำให้ความชุ่มชื้นมีน้อย แหล่งน้ำตามธรรมชาติเกิดการเปลี่ยนแปลง ในฤดูแล้งจะแห้ง ชาวบ้านมีความลำบากในการที่จะหาน้ำมาใช้สำหรับอุปโภคและบริโภค และเลี้ยงสัตว์ และมีแนวโน้มที่จะขาดแคลนน้ำมากขึ้น

¹ กองสำรวจและวิจัยชนบท สำนักรงานเร่งรัดพัฒนาชนบท รายงานการสำรวจสภาวะการขาดแคลนน้ำของจังหวัดกาญจนบุรี รอบที่ 2 พ.ศ. 2522 (เอกสารโรเนียว)

ตารางที่ 4.20 แสดงผลการขาดแคลนน้ำในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดกาญจนบุรี

ปี พ.ศ.2520

อำเภอ	คะแนนการขาดแคลนน้ำ 0-10		คะแนนการขาดแคลนน้ำ 11-14		รวมการขาดแคลนน้ำ	
	จำนวนหมู่บ้าน	ร้อยละ	จำนวนหมู่บ้าน	ร้อยละ	จำนวนหมู่บ้าน	ร้อยละ
เมืองกาญจนบุรี	7	30.43	8	10	15	14.56
ท่าม่วง	-	-	6	7.5	6	5.83
ท่ามะกา	-	-	22	27.5	22	21.36
ไทรโยค	5	21.74	-	-	5	4.85
บ่อพลอย	3	13.04	3	3.75	6	5.83
พนมทวน	1	4.35	24	30	25	24.27
เลาขวัญ	4	17.39	15	18.75	19	18.45
ทองผาภูมิ	1	4.35	1	1.25	2	1.94
สังขละบุรี	2	8.70	1	1.25	3	2.91
ศรีสวัสดิ์	-	-	-	-	-	-
รวม	23		80		103	100

ที่มา : กองสำรวจและวิจัยชนบท สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท กระทรวงมหาดไทย

4.9.3 การคมนาคมขนส่ง

การคมนาคมในจังหวัดกาญจนบุรี สามารถติดต่อคมนาคมกับจังหวัดอื่น ๆ ได้ 3 ทางด้วยกัน คือ ถนน รถไฟ และเรือ

4.9.3.1 ถนน

ก. เส้นทางหลวงแผ่นดิน

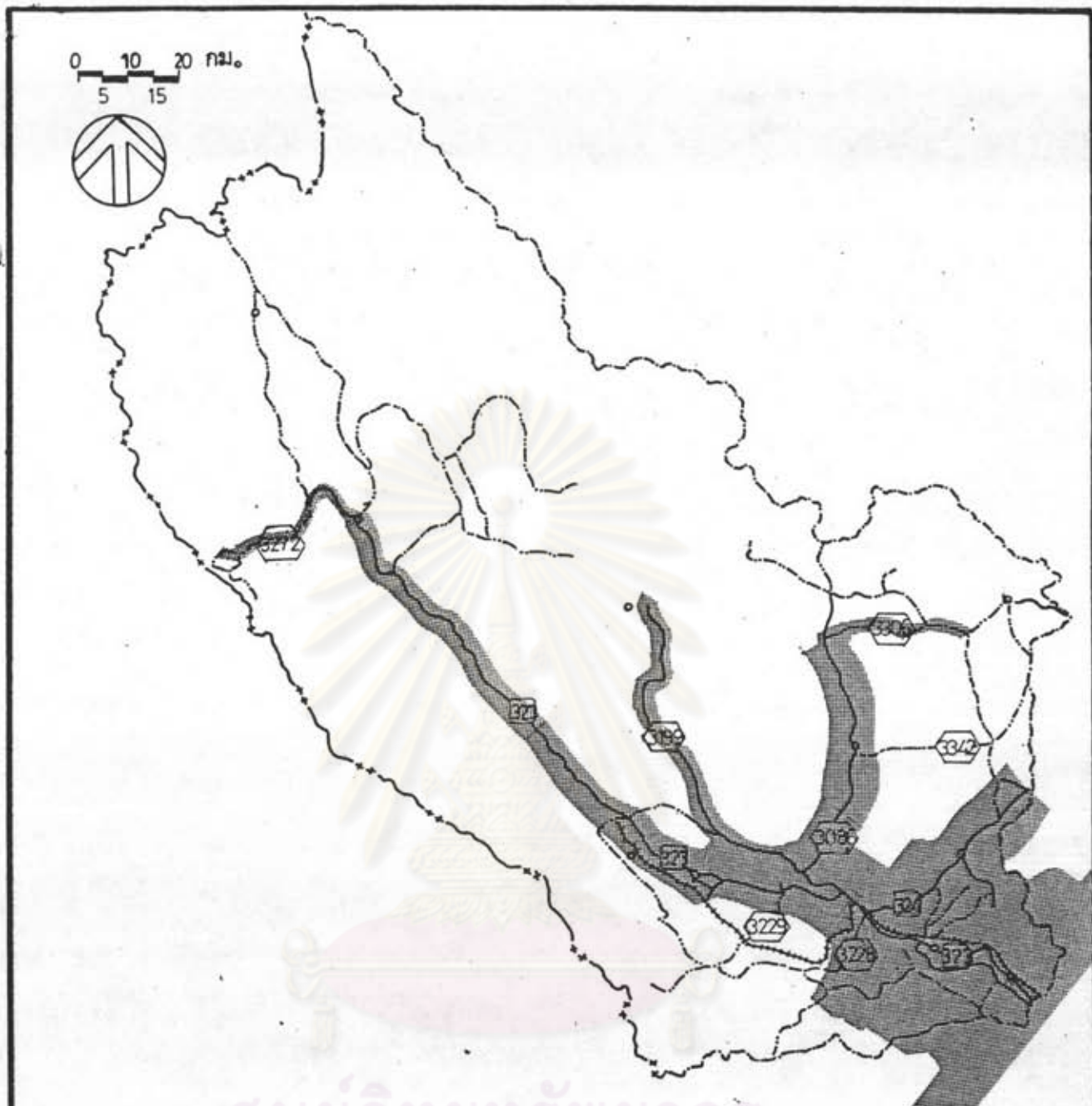
ทางหลวงหมายเลข 323 หรือถนนสายเอเชีย เป็นถนนสายหลักของจังหวัด เป็นทางลาดยาง ผ่านอำเภอบ้านโป่ง ท่ามะกา-กาญจนบุรี-ลาดหญ้า-ทองผาภูมิ-สังขละบุรี ปริมาณยานพาหนะที่วิ่งบนถนนสายนี้ ในบริเวณบ้านโป่ง-ท่ามะกา 9,500-7,700 คัน/วัน ทางเลี่ยงเมืองบ้านโป่ง 7,500 คัน/วัน ท่ามะกา-กาญจนบุรี 4,500 คัน/วัน กาญจนบุรี-ลาดหญ้า 1,800 คัน/วัน ลาดหญ้า-ทองผาภูมิ 800-500 คัน/วัน ในขณะที่กำลังก่อสร้างทางลาดยางจากทางเข้าน้ำตกไทรโยค ต่อขึ้นไปจนถึงเขื่อนเขาแหลม ในอำเภอทองผาภูมิ ส่วนเส้นทางจากเขื่อนเขาแหลมถึงอำเภอสังขละบุรี ปัจจุบันเป็นทางลูกรังสภาพไม่ดี ในอนาคตเมื่อกักน้ำในเขื่อนเขาแหลมจะทำให้เส้นทางสายน้ำถูกน้ำท่วม และจะมีการก่อสร้างถนนสายใหม่แทน ส่วนเส้นทาง by pass ลูขาริบาล ทำ เรือ ขณะนี้สร้างเสร็จใช้การแล้ว ทำให้การเดินทางโดยรถยนต์มีความสะดวกมากขึ้น

ทางหลวงหมายเลข 324 เป็นทางลาดยาง ผ่านกาญจนบุรี-พนมทวน-อุทอง ปริมาณยานพาหนะประมาณ 1,300 คัน/วัน

ข. ทางหลวงจังหวัด

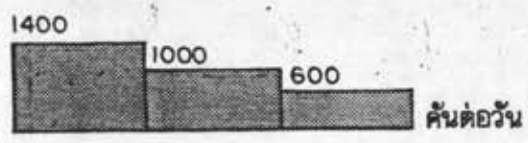
ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3199 เป็นทางหลวงผ่านตำบลลาดหญ้า-น้ำตก-เอราวัณ-เขื่อนศรีนครินทร์-อำเภอศรีสวัสดิ์ ปริมาณยานพาหนะที่ผ่านถนนสายนี้ 424 คัน/วัน

ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3086 เป็นทางลาดยางผ่านตำบลลาดหญ้า-อำเภอบ่อพลอย-บ้านหนองรี-บ้านหนองปรือ ปริมาณยานพาหนะที่ผ่านเส้นทางนี้ 1,136 คัน/วัน

แสดง ปริมาณการจราจรบนทางหลวง

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการจราจร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- 323 ทางหลวงแผ่นดิน
- 3199 ทางหลวงจังหวัด
- ถนนลาดยาง
- ถนนลูกรัง ทางเดิน

ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3342 เป็นทางลาดยาง
ผ่านอำเภอบ่อพลอย-อำเภออุทุมพร

ทางหลวงหมายเลข 3306 เป็นทางลูกรัง ผ่านบ้าน
สระกระโจม จังหวัดสุพรรณบุรี-บ้านหนองปรือ และบ้านหนองรี อำเภอบ่อพลอย ปริมาณ
ยานพาหนะที่ผ่าน 324 คัน/วัน

ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3272 เป็นทางลาดยาง
จากอำเภอทองผาภูมิ-บ้านไร่ ต่อจากบ้านไร่ จนถึงเหมืองปลีอกเป็นทางลูกรังและทางหิน
ปริมาณยานพาหนะในเส้นทางนี้มี 236 คัน/วัน

ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3229 เป็นทางลูกรัง
จากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 323 ผ่านบ้านเก่า-เหมืองแร่จรัลนทร์ สภาพถนนใช้การไม่ได้
ในฤดูฝน

ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3228 เป็นทางลูกรัง
จากริมแม่น้ำแม่กลองตรงข้ามท่าผูกโคตร-ไร่ไร่โนทยาน-บ้านเก่า บรรจบกับถนนหมายเลข
3229

การบริการขนส่งสาธารณะ ในจังหวัดกาญจนบุรี สามารถจัดเป็น
ประเภทได้ 3 ประเภท ดังนี้คือ

1) การขนส่งสาธารณะ ระหว่างกาญจนบุรีกับกรุงเทพมหานคร
ซึ่งดำเนินการโดยบริษัทขนส่งจำกัด มีรถยนต์โดยสารประจำทางวิ่งระหว่างกาญจนบุรี-
กรุงเทพฯ ระยะทาง 129 กิโลเมตร บริการวันละ 120 เที่ยว/วัน

นอกจากนี้ยังมีรถยนต์โดยสารปรับอากาศ มีรถยนต์โดยสารปรับอากาศของบริษัทกาญจนบุรีทัวร์ เดินทางระหว่างกาญจนบุรี-บ้านโป่ง-สถานีปรับอากาศ
สายใต้ บริการวันละ 14 เที่ยว

2) การขนส่งสาธารณะระหว่างกาญจนบุรีกับชุมชนใกล้เคียง โดย
เอกชนรับสัมปทานจากกรมการขนส่งทางบก มีดังนี้คือ

- กาญจนบุรี-สุพรรณบุรี ระยะทาง 90 กิโลเมตร บริการ
วันละ 36 เที่ยว

บริการวันละ 96 เที่ยว

- กาญจนบุรี-ราชบุรี ระยะทาง 94 กิโลเมตร

- กาญจนบุรี-บ้านโป่ง ระยะทาง 60 กิโลเมตร

บริการวันละ 100 เที่ยว

3) การขนส่งสาธารณะภายในชุมชนของจังหวัดกาญจนบุรี

- กาญจนบุรี-ดอนยอ บริการวันละ 7 เที่ยว

- กาญจนบุรี-กลอนโต บริการวันละ 38 เที่ยว

- กาญจนบุรี-มะขามเตี้ย บริการวันละ 36 เที่ยว

- กาญจนบุรี-เอราวัณ บริการวันละ 24 เที่ยว

- กาญจนบุรี-บ้านเก่า บริการวันละ 38 เที่ยว

- กาญจนบุรี-ลุ่มลุ่ม บริการวันละ 30 เที่ยว

- กาญจนบุรี-วัดสิงห์ บริการวันละ 38 เที่ยว

- กาญจนบุรี-ไทรโยค บริการวันละ 48 เที่ยว

- กาญจนบุรี-พมทวน บริการวันละ 55 เที่ยว

- กาญจนบุรี-ลาดหญ้า บริการวันละ 48 เที่ยว

- กาญจนบุรี-หนองปรือ บริการวันละ 98 เที่ยว

- ท่ามะกา-มะขามเตี้ย บริการวันละ 72 เที่ยว

- ท่าเรือ-พมทวน บริการวันละ 7 เที่ยว

การบริการในด้านสถานีรถโดยสารของจังหวัดกาญจนบุรี มีด้วยกัน 4 แห่งด้วยกัน ได้แก่ สถานีรถโดยสารอำเภอเมือง สถานีรถโดยสารตำบล-ลาดหญ้า อำเภอเมือง สถานีรถโดยสารอำเภอท่าม่วง และสถานีรถโดยสารอำเภอท่ามะกา

4.9.3.2 ทางรถไฟ

มีรถไฟสายธนบุรี-น้ำตก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของรถไฟสายตะวันออก เป็นรถไฟโดยสารธรรมดา และรถไฟเพื่อการท่องเที่ยว รถไฟโดยสารธรรมดา บริการเดินทางระหว่างสถานีธนบุรี-สถานีน้ำตก ผ่านสถานีนครปฐม กาญจนบุรี สะพานข้ามแม่เฒ่าแคว วังไม้ จนถึงสถานีน้ำตกเขาพัง รวมเป็นระยะทางประมาณ 210 กิโลเมตร

ฉับริการวันละ 6 เทียว ขาขึ้น 3 เทียว ขาลง 3 เทียว โดยแยกเป็นรถดีเซล 4 เทียว และรถร่วม (ผู้โดยสารและสินค้า) 2 เทียว และเป็นรถไฟขึ้น 3

นอกจากขบวนรถไฟตามปกติแล้ว ในวันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดราชการ การรถไฟแห่งประเทศไทย ยังจัดขบวนรถไฟพิเศษเพื่อการท่องเที่ยว จาก สถานีธนบุรี-สถานีนครปฐม-สะพานข้ามแม่น้ำแคว-น้ำตกเขาพัง สถานีกาญจนบุรี-สถานีธนบุรี

4.9.3.3 ทางน้ำ

เนื่องจากจังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำแม่กลอง แควน้อยและแควใหญ่ และเป็นเส้นทางสัญจรที่สำคัญ โดยเฉพาะในท้องที่ห่างไกล และทุรกันดาร เช่น อำเภอสังขละบุรี อำเภอทองผาภูมิ ในฤดูฝนต้องเดินทางโดยทางเรือตามลำน้ำแควน้อย นอกจากนี้ อำเภอไทรโยค และอำเภอศรีสวัสดิ์ ก็สามารถเดินทางโดยทางเรือได้เช่นกัน ตามเส้นทางลำน้ำแควน้อยและแควใหญ่ สำหรับอำเภอท่าม่วง และท่ามะกา ก็อาจใช้การคมนาคมทางน้ำโดยใช้แม่น้ำแม่กลอง แต่ในปัจจุบันนี้ไม่เป็นที่ยอมรับเพราะล่าช้าและไม่สะดวก อย่างไรก็ตามทางสัญจรทางน้ำในช่วงแม่น้ำแม่กลอง ยังมีความสำคัญเชิงเศรษฐกิจอยู่มาก ส่วนแม่น้ำแควใหญ่ภายหลังการสร้างเขื่อนศรีนครินทร์ และเขื่อนท่าทุ่งนา เสร็จแล้ว การคมนาคมทางน้ำในแม่น้ำแควใหญ่จะลดความสำคัญลงไป หรือเกือบจะไม่สามารถใช้การคมนาคมทางน้ำได้ ส่วนการใช้แม่น้ำแควน้อยจะลดความสำคัญลงเช่นกัน เนื่องจากการสร้างเขื่อนเขาแหลม และเขื่อนตอนล่าง คือ เขื่อนบ้านพลาย ซึ่งอาจได้รับอนุมัติให้สร้าง ทำให้ปิดกั้นการคมนาคมขนส่งสินค้า เกษตรกรรม รวมทั้งการล่องแพ การล่องเรือของนักท่องเที่ยว

การขนส่งทางน้ำในจังหวัดกาญจนบุรี ปรากฏว่ามีเรือบรรทุกสินค้าประมาณเฉลี่ย 50 ลำ/วัน ที่แล่นในแม่น้ำแควใหญ่และแควน้อย ในฤดูหน้าน้ำ เรือบรรทุกสินค้าที่ใช้จะเป็นเรือขนาด 50 ตัน แต่ในหน้าแล้งเรือบรรทุกสินค้าสามารถใช้ได้เพียงขนาด 10 ตันเท่านั้น เรือบรรทุกสินค้าเหล่านี้จะบรรทุกพวกเชื้อเพลิง แร่ หิน และไม้ไผ่ที่ใช้ทำกระดาษ โดยมีจุดหมายปลายทางของการขนส่งทางน้ำที่ อำเภอบ้านโป่งและจังหวัดราชบุรี เพราะฉะนั้นในตอนต้นของแม่น้ำแม่กลอง ปริมาณการขนส่งทางน้ำมีน้อยจำนวนแพไม้และเรือพ่วงที่ผ่านเขื่อนวชิราลงกรณ์ มีปริมาณไม่มากนัก แต่ปริมาณการขนส่ง

ในแม่น้ำแม่กลองจะมีความสำคัญในย่านจังหวัดราชบุรี โดยมีปริมาณของสินค้าที่ขนส่งทาง
แม่น้ำแม่กลองเฉลี่ย 5,000 ตัน/วัน ซึ่งเป็นสินค้าประเภททราย ดิน ถ่านหิน น้ำตาล และ
เกลือ ซึ่งเป็นสินค้าหลัก¹

4.9.4 การไปรษณีย์และโทรเลข

จังหวัดกาญจนบุรี มีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข 10 แห่ง คือ อำเภอ
ท่ามะกา มีที่ทำการไปรษณีย์มากที่สุด 3 แห่ง รองลงมาคือ อำเภอเมือง มีที่ทำการไปรษณีย์
2 แห่ง อำเภอพนมทวน มีที่ทำการไปรษณีย์ 2 แห่ง ส่วนอำเภอท่าม่วง บ่อพลอย และ
โทรโขก มีที่ทำการไปรษณีย์ 1 แห่ง สำหรับอำเภอที่ยังไม่มีที่ทำการไปรษณีย์ คือ อำเภอ
สังขละบุรี ทองผาภูมิ เลาช่วชัย และศรีสวัสดิ์ แต่จะมีการบริการไปรษณีย์ระดับย่อย คือ
ไปรษณีย์อนุญาติตำบล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹National Economic And Social Development Board, Western
Regional Planning Study Final Report Vol IVC Economic and Social
Infrastructure, p.33